

Euskal aurrezki kutxak Espainiarantz hedatzen

ARGIA

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

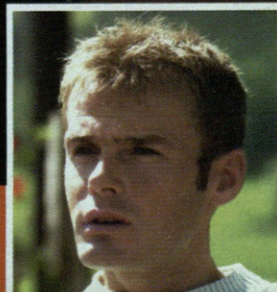

Eusko Legebiltzarra 2001

IBARRETXE: ESKUAK LIBRE

Alberto Iñurrategi

"Anaiarekin nekarren bide bera jarraitu nahiko nuke"

Larrun

Mugarik gabeko pentsamendua

Politika, euskalgintza, antropologia... asko dakite eta egungo euskal gizartea nola dakusaten esango digute.

Zer diote EAEko hauteskunderen biharamonaz?

Zer diote euskararen egoeraz?

Eta euskal kulturaz, gazteez, lanaz...

Egungo Euskal Herria esperientziaren begietatik

- Jose Mari Satrustegi
- Juan San Martin
- Imanol Murua
- Alberto Gabikagogeaskoa

LARRUN
hilero banatzen da
doan ARGIArekin.

■ Euskal kutxak Espainiarantz hedatzen 6

■ Eusko Legebiltzarreko hauteskundeak 2001 11

■ Alberto Iñurrategi:
"Anaiarekin nekarren
bide bera jarraitu
nahiko nuke" 28

■ Begoña Bilbao:
"Gazteei
erromantizismoa
geratzen zaien
esperantza dut" 40

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. Asisko Urmeneta	4
Oihartzunak	5

EKONOMIA

Euskal kutxak Espainiarantz hedatzen	
Daniel Udalaiz	6

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa.	10
Eusko Legebiltzarreko hauteskundeak 2001	11

EUSKARA

Bilboko Deustualdea irakurtzeko "Prest!"	
Asier Bidart	20

GIZARTEA

Izarrak eta lanpernak mareartean dantzan.	
Mikel Estonba	22
Elkarrizketa: Jon Uriarte.	
Joxemi Saizar	26
Elkarrizketa: Jose Luis Ugarte.	
Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre	28

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak	34
FBI-ko espioi jeltzalea zinean filtratu da.	
Jon Gurrutxaga	38
Elkarrizketa: Begoña Bilbao.	
Nagore Irazustabarrena	40
Orain dela 30 urte.	
Pilar Iparragirre	43

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak	46
Bizia	49
Agenda	50
Ihesi	51
Denborapasak	55

IRITZIAK

Politika: Isabel Etxeberria	9
Kultura: Arantxa Urretabizkaia	36
Azkena: Iñaki Murua	58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen berriaren edizioa laguntzale.

kutxa gizarte-ekintza
obra social

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
 Baleren Bakaikoa.
Erredakzioa: Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi, Xabier Letona.
Maketazioa: Berdaitz Goia.
Administrazioa: Marijo Aierza.
Harpidetza: Olatz Korta, Edurne Urruzmendi.
Hedapena: Ixabel Bereziartua.
Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña Soraluze, Bego Zuza.
Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita.

64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.

Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3. eskuina. 31001 Iruñea.

Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:

Erredakzioa: kazeta@argia.com

Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P. Koop. Elk.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria .16.400 pta./98,57 euro
 Ipar Euskal Herria . . .780 lib./118,92 euro
 Espainia16.400 pta./98,57 euro
 Beste atzerriak21.100 pta./126,81 euro
 Airez33.000 pta./198,33 euro

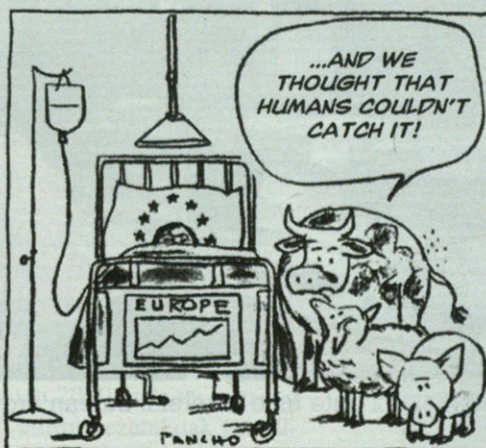
KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaiña Taldeko partaidea da

■ Hachfeld, Alemaniako "Neues Deutschland" egunkarian

- Horman: Nazio
 Batuen Giza
 Eskubideetarako
 Batzordea.

■ Pancho, Frantziako "Le Monde" egunkarian

-Behia: ...Eta guk
 uste genuen giza-
 kiak ezin zitezke-
 la kutsatu!

Hiruko Txikian

ALAVES

Hamar bat urte izango dira, Hernani-ko Txantxillan lau eta bat irabazi geniona. Eta denboraldi berean Mendizorrotzan bat eta bi. Gogoan dut Vitorian -gaurkoa ez dakit baina orduko Alavés ez baitzen Gasteizkoa- sartu orduko autobuseko irradian, isiltasun elizkoiz, arratsaldean Mendizorrotzan jokatu beharreko partidaz kronikak entzuten genituela. Parece ser que el Hernani juega al fuera de juego... No hacen marcajes férreos... Aurreratutako defentsa lerroan emana -egungo sistema klonikoa- maldizioa zuten. Taktikoki iraingarria. Beste-rik ezean, adarra jotzen igaro zuten programa. Bazkal osteko pausaren ondoan Mendizorrotzara jo genuen. Txantxillan ez bezalako

aldagelak zituen. Masaje mahaia, beroketarako eremua, botikina. Txikiago egiten gintuen azpiegitura profesionala, besapeak izerdi xuriz hezetzzen dituen. Aldagelatik zelaira irtetea, belardiaren zabal zainduak eta tribunen zimentak arerioaren handiustea salatzen zuten. Lehen hoge minutuak genituen etsai, bai baikenekien haiek bizirik igaroz gero, garaitzeko gauza izanzen ginena. Partidaren ondoko prentsa aretoak, kontatzekoa baino gogoan gordetzekoa da. Euskarak utzi zituen kazetari adarjoleak mutu. Egun, Alaves Liverpoolen mailan dabil, poztan nau. Hernani, berriz, erregionalera erori da. Eta eman didan pena ez du Alavesek berdindu ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

EAEko aurrezki kutxa eta kreditu kooperatibak beren hedatze prozesua eta irabaziak sendotzen ari dira; horrela adierazten dute iazko datuek. Hiru kutxen arteko bat-egiteari dagokionez berriz, gaur egungo giro politikoaren ondorioz, oraingoz, ez du aurrera egin.

EUSKAL KUTXAK ESPAINIARANTZ HEDATZEN

ALBERTO ELOSEGI

■ Euskal kutxen arduradunek ez dute uste atzeraldi batean eroriko direnik.

Euskal Herriko aurrezki kutxak, kreditu kooperatibak bezalaxe, hedatze geografikoaren bidetik ari dira ahalegintzen, eta jokabide hori duela urte batzuk hasia bada ere, are gehiago sendotzen ari da orain. Aurten, dagoeneko, hainbat urrats eginga da zentzu horretan, eta nagusiki norabide jakin batean: Espainiako Estatuak. Hego Euskal Herriko aurrezki kutxa eta kreditu kooperatiben multzoak 125.000 milioi pezetatik (5.000 milioi libera) gorako irabaziak izan zituen 2000 urtean, eta kreditu-inbertsioek 3 bilioi pezetako kopurua gainditu zuten, erakunde horietako bakoitzak argitara emandako memorietan ageri denez. Hego Euskal Herriko aurrezki

kutxa gisa honakoak aipatzen ditugu: BBK Bizkaian, Vital Kutxa Araban, Kutxa Gipuzkoan eta Caja Navarra Nafarroan. Eta kreditu kooperatiba gisa, berriz, ondorengoak ditugu: Euskadiko Kutxa, Baserritarren Kutxa eta Nafarroako Baserritarren Kutxa. EAEko aurrezki kutxen gizarte egin-tzak 15.000 milioi pezetatik gorakoak izan ziren iaz, hau da, aurreko urtean baino %18,8 gehiago.

Aurtengo urterako aurreikuspena

joan den urtekoaren bidetik doa, bertako arduradunen ustetan. Hauek adierazi dutenez, erakunde horien arazo larriena ordainketen berandutzea da, eta azken urteetan gutxieneko mailara jaitsi da. Bestalde ez dute

benetaketaz jotzen atzeraldi batean erortzeko arriskua, nahiz eta ez duten ukatzen geldialdi ekonomiko apal bat izango denik.

HEDATZE POLITIKA.

Hego Euskal Herriko lau aurrezki kutxek, zergen aurretik, 88.305 milioi pezetako mozkinak izan zituzten, eta aurreko urtean 86.717 milioi pezetakoak izan zituzten. Kredituetan egindako inbertsioa ere aurreko urtekoa baino dezentez handiagoa izan zen, 2000. urtean 2.934.943 milioi osatuz eta aurreko urtean, berriz, 2.462.370 milioi. Aldiz, langileen eta bulegoen kopuruek ez zuten aldaketa handirik izan, hurrenez hurren, 5.820 eta 870 zituzten joan den urtean eta 5.812 eta 863 aurrekoan.

Iazko ekitaldian kutxak bat etorri ziren alderdi garrantzitsu batean, hau da, Espainiako Estatura hedatzeko ahaleginean. Vital Kutxaren asmoa Arabatik kanpo 12 bulego irekitzea da; lehendik ere baditu bulego batzuk Miranda de Ebro, Burgos, Logroño, Valladolid eta Madrilén, eta bulego gehiago ireki nahi ditu, bi Madrilén eta bat Zaragozan. Kutxak Madrili emango

■ **Euskal kutxek
125.000 milioi
pezetatik gora irabazi zuten 2000.
urtean**

EUSKAL KUTXEN MOZKINAK 2000. URTEAN

* Zergak ordaindu aurretik

	1999 milioi pezetatan*	2000 milioi pezetatan*
- BBK	42.037	45.938
- Kutxa	32.000	34.492
- Vital	7.875	6.730
- Caja Navarra	11.200	8.843
- Euskadiko Kutxa	20.379	22.021
- Nafarroako		
- Baserritarren Kutxa	4.052	3.761
- Baserritarren Kutxa	2.182	2.402
- Guztira	119.725	124.187

■ Euskadiko Kutxak 75 bulego berri irekiko ditu 2004. urtea bitartean.

dio lehentasuna Espainiako Estatuan hedatzeko helburuari begira. Dagoeneko 32 bulego ditu Madrilén eta bat Bartzelonan. Aurten beste sei bulego ireki nahi ditu. Kutxak, dagoeneko, baditu sukurtsalak Gazteizen, Hendaian eta Baionan. BBK-k, bestalde, 45 bulego ireki nahi ditu Madrilén, eta, horrela, joan den urtean baino hamalau gehiago izango ditu. Ekitaldi honetan zehar 62 bulego zabaldu nahi ditu Bizkaitik kanpo. Caja Navarrak, Aurrezki Kutxen Espainiako Konfederazioko beste erakunde batzuekiko lan-kidetzan, hedatzen joateko duen asmoa ezagutarazi zuen bertako lehendakari Miguel Sanzen bidez. Nolanahi ere, uko egin dio beste kutxa batzuekin bat egiteko aukerari, oraingo status juridikoa erekin jarraitu ahal izateko.

Euskadiko Kutxak 22.021 milioi pezetako mozkinak izan zituen, zergak ordaindu aurretik, 2000. urtean; hala, aurreko urteko 20.379 milioi pezetako mozkinak gaindituz. Bere kreditu inbertsioa, joan den urtean, 734.732 milioi pezetakoa izan zen, eta aurreko urtean 622.803 milioi pezetakoa. Euskadiko Kutxak urte honetarako duen helburua, beste euskal kutxen antzera, hedatze geografikoari ekitea da, horretarako 75 bulego berri irekiko ditu 2004. urtea bitartean, 19.000 milioi pezetako inbertsioarekin.

Baserritarren Kutxak, zergak ordaindu aurretik, 2.402 milioi pezetako irabaziak izan zituen 2000. urtean, aurreko urteko 2.182 milioi pezetakoak gaindituz. Bere kreditu-inbertsioa 99.000 milioi pezetakoa izan zen 2000. urtean, eta

89.389 milioi pezetakoa aurreko urtean. Kutxa honek 49 bulego ditu eta Bizkaian eta Araban soilik aritzen da, 261 langileekin. Bere hedatze politika geraturik dago, eta zerbait izatekotan ere euskal lurralde hauetara mugaturik legoke.

Nafarroako Baserritarren Kutxari dagokionez 2.000. urtean 3.761 milioi pezetako irabaziak izan zituen, eta 1999an 4.056 milioi pezetakoak. Nafarroako Baserritarren Kutxa Espainiako Estatuko Baserritarren Kutxen Federazioan sarturik dago, eta 1999. urtearen amaieran 129 bulego eta 409 langile zituen, bulego horietako 27 Iruñean eta bere eskualdean izanik. Bere jarduerak

■ BBK-k 45 bulego ireki nahi ditu Madrilén 2001. urtean.

ren esparrua, Nafarroaz gainera, Errioxa, Gipuzkoa eta Arabako hainbat alde-tara iristen da, eta 2000. urtean ere hedatzen jarraitu zuen. 1999. urtean bere baliabide propioak 22.900 milioi pezetakoak ziren eta 196.065 milioi pezetako kreditu-inbertsioa izan zuen.

15.000 MILIOI GIZARTE JARDUERETARAKO. 2000. urtean zehar, BBK, Kutxa eta Vital euskal aurrezki kutxek 15.329 milioi pezeta xedatu zituzten gizarte jardueretarako, eta horrek %18,8ko igoera esan nahi du aurreko

■ Giro politikoak gerarazi egin du EAEko hiru kutxen arteko bat egitea

Duela urte batzuek geroztik, prentsak EAEko aurrezki kutxetako arduradunei behin eta berriz aipatzen dien gai nagusietako bat beren arteko bat-egitearen kontua da. Caja de Navarra honelako operazio batean sartzeko aukera bazterturik dago lehen urrats bati begira, behintzat. Kutxa bakoitzeko zuzendaritzen aldetik jasotako erantzuna ere beti berbera izan da: ez dago ezer, guk ez dakigu ezer, hori politikoaren esku dago, eta abar. Egia da, bestalde, euskal kutxetako lehendakarien adierazpenen bidez, gehiago edo gutxiago, bat-egite horren aldeko jarrerak ageri direla. Inolako zalantzarik gabe, bat-egitearen aldeko jarrerarik argiena, hasierako interpretazioak aurkakoak izan baziren ere, BBKko lehendakari Jose Ignacio Berroetarena izan da. Vital eta Kutxako lehendakariak jarrera zalantzatsuagoa edota are aurkakoa ere agertu izan dute.

Gauza jakina denez, gaur egungo egoera politikoaren ondorioz, egunetik egunera urrunago ikusten da Caja Navarra honelako bat-egite prozesu batean sartzeko aukera, nahiz eta abertzale giroan bat-egitearen aldeko jarrerak sumatu. Bitartean, EAEko beste hiru kutxekin harremanak ditu, eta Kutxa Euskal-Nafarren Federazioen erakundearen barruan dago.

Ibarretxeren legealdi berria hasi aurretik, delako bat-egite horrek gauza egina zirudien. EAJk, EHren lankidetzarekin, gobernu berria osatu ondoren, lehendakariorde eta ekonomia-ko sailaren arduradun zenak berak iragarri zuen kutxen arteko bat-egitea lehentasunezko helburua zela, eta legeegintzaldi horretan gauzatuko zela.

Baina, krisialdi politikoek, lehenik, Gipuzkoako Aldun-

dian, EAJ bertako gobernutik atera eta PP sartu zenean eta, bigarrenik, EHk Ibarretxeren gobernuari bere babesa kentzearen ondorioz legebiltzarrean gutxiengoko egoeran geratzera-

koan, kutxen bat-egitearen proiektua zokoratzea eragin dute. Honelako operazioa burutzeko erabaki politikoa ezinezkoa da honelako krisialdi egoera batean hartzea. Egin berri diren hauteskundeetako emaitzen ondoren sortzen den gobernu motaren arabera ikusiko da proiektua bere zokotik atera eta gauzatzen den edo erabat bazterturik uzten den. Ez da erraza izango erabaki bat hartzea, dirudien bezala, EAEren egoera politikoan funtsezko aldaketarik gertatzen ez bada, eta, ondorioz, politika mailako giro nahasi eta zatituak jarraitzen badu.

Testuinguru honetan inor ez da harritzen Kutxa Euskal-Nafarren Federazioko lehendakari Fernando Spagnolok inolako bat-egiteko asmorik ez dagoela adieraztea, duela gutxi egin duen bezala. Honela, Spagnolok euskal kutxen memoria aurkezteko ekitaldian, apirilaren 17an, zioenaren arabera, *"ez dago bat-egiteari buruzko inolako azterketarik, eta ez da inolako lanik egin zentzu horretan"*.

LAB-Finantzak sindikatu abertzaleak, bestalde, euskal kutxek bat-egiteko interes kaskarra dutela adierazi zuen hurrengo egunean. Kutxen federazioko lehendakari Spagnoloren jarrera salatu zuen, berau *"bat-egitearen guztiz aurka agertzen delako"*. Baina, sindikatu abertzalearen ustetan, aukera handia dago bat-egitea gauzatzeko eta arrakastatsu gertatzeko, betiere Euskal Herriaren ikuspegi sozial batetik eta eraikuntza ekonomikoaren alderditik begiratuta, nahiz eta garbi utzi zuen ez duela horretarako borondate politikorik sumatzen ●

■ Jose Ignacio Berroeta, BBKko lehendakaria bat-egitearen alde dago.

urtearekiko. Batzuentzako kopuru garrantzitsua bada ere, beste batzuen iritiz, esate baterako LABen iritiz, ez da nahikoa, beren ustez, %50a xedatu beharko bailitzateke helburu horretarako.

Egindako ekarpen guztien arteko %43,6, hau da, 8.179,3 milioi pezeta, kultura eta aisialdirako xedatu zen. Gizarte eta osasun laguntzarako 7.025 milioi pezeta xedatu ziren, gizarte

jardueretarako emandakoaren %37,4. Hezkuntza eta ikerketa arloan 2.971,9 milioi pezeta jarri ziren, hau da, %15,8.

■ **2000. urtean zehar BBK, Kutxa eta Vital Kutxak 15.329 milioi pezeta xedatu zituzten gizarte jardueretarako, iaz baino %18,8 gehiago**

Azkenik, ondare historiko, artistiko eta naturala babesteko 592 milioi pezeta xedatu ziren, %3,2.

Gizarte egintzetarako egindako ekarpen guztien %83,5, hau da, 12.796,3 milioi pezeta, Kutxa beraren egintzari atxikirik dago. Gainerako 2.476 milioi pezeta, hau da, %16,2, lankidetzaren egintzetara xedatu zuen. Azkenik eta amaitzeko besteren egintzetarako 57,1 milioi pezetako

ekarpena egin zuen, hau da, guztien %0,4 ●

◆ DANIEL UDALAITZ

Betiko oztopoak?

Ipar Euskal Herriko hauteskundeen ondotik, emaitzak aztertu, eta orain arte eramana izan den lana egokia dela pentsatzeko bidea idekia dugu. Berehala egin hautetsi abertzaleen biltzarrean, aitzina begiratzeko nahikeria nabari zen, artean hautetsi gazte frango bazeudelarik. Han zeuden herrietan lan egiteko prest, herriaren zerbitzurako, egunez egun, herri konketuari erantzunak eskaintzeko, tokian tokiko arduen hartzeko konzientzia.

Formakuntza, txostenen ulertzeko, herrien arteko sindikatetan lan egiteko laguntza eskatua izan da, hau baita behar duguna, antolaketa ulertu, eta erabakien hartzeko prestatu. Horren bila etorriak ziren hautetsi abertzaleak. Baina ez! Ezinezkoa izan zen gure benetako grinaz hitz egitea. Debatea lerratu zen, elkarrekin lanean hasi baino lehen bortizkeriari buruz jarrera bat hartu behar omen genuen. Begi bistakoa zen biltzar horretan iritzi arrunt desberdinetako jendea zegoela, aitzinatu gaia bazterren nahasteko egokiena zela.

Harridura nagusitu zen, betiko tranpa jartzen zitzaigula sentitzen baikenuen. Sentimendu orokorrak eta erabakiak laster erori ziren. Ez zen egun horretarako gaia! Hautetsi abertzaleak elkartzen dituen bideak bilatu behar zirela zioten ahotsek, herri gisa ikasi, antolatu, askatasunaren bidea aurkitu nahi badugu. Hor zeuden hautetsietatik bakarren bat altxatu eta joan zen. Hor gelditu zirenen lan ildo erabakia zen, taldea azkartu eragin-kortasunaren alde.

BESTALDE, Abertzaleen Batasunak (AB) landu eta bozkatu proiektu politikoaren ondotik, debatea berriz ere piztu da. Urtetan, Iparraldeko ezker abertzaleko tendentziek lan egin dute beren eremuaren indartzeko, Hegoaldearekin harremanak garatuz, abertzaleen batasunaren alde arituz, urrunerako ametsa ezkerreko talde bakar bat osatzea delarik. Ondorioz, Hegoaldean hasi Batasuna prosezua Iparraldera hedatzen hasi zelarik, zergatik ez baliatu parada eta martxan eman? Dudarik gabe, teorikoki ados izateko argudiaok daude: herri bera, ezkerrekoa, independentziaren bidean... Alta, aferak ez

dira hain ximpleak izanen, dagoeneko bestelako bi ikusmolde agertu baitira, eta baliteke hirugarren bat azaltzea.

Batzuendako erritmo aferra da, Iparraldeko berreskualduntze prosezua ibilbide propioa eraman beharko duen gisan, politikan ere nazio kontzientzia azkartzeko promozio eta euskal konzientziaren aldeko kanpaina asko beharko direlako.

Beste batzuetako, proiektu politiko zahar bat aipatua da. Dirudienez, egokiena litzatekeela nazio eraikuntzaren bidean, elkarrekin lan egiteko tresna moduan loturen sortzeko eta oreka baten eraikitzeko. Konfederazioaren bitartez bakoitzak aurki lezakeelako bere tokia, erantzun bat bakoitxari dagokion egoeran lan egiteko, herri bezala askatasunaren bidean oinarri amankomunen inguruan.

Ixabel Etxeberria

Abertzaleen Batasuneko (AB) kidea

"Batasuna, AB, eta AB zati gehiagotan lehertzen bada, berriz ere, EMA, Herriaren alde, Euskal Batasuna eta berrikitan sortua den Matalas, duela zonbait urte ezagutzen genuen egoerara itzuliko al gara?"

BILTZAR nagusi batek trenkatu behar luke debatea. Hortik goiti bi talde politiko behar lirateke gelditu Ipar Euskal Herrian. Bi edo gehiago. Batasuna, AB, eta AB zati gehiagotan lehertzen bada, berriz ere, EMA, Herriaren alde, Euskal Batasuna eta berrikitan sortua den Matalas, duela zonbait urte ezagutzen genuen egoerara itzuliko al gara?

Hiriburu herria aipatzen baldin bada, Hendaiako edo Urrunako esperientziak ahanzten dira sobera fite. Lan ainitz egin den eremu batzuetan emaitzak ez dira mugitu, abertzaletasuna ez da aitzinatu espero genuen bezain bat. Abertzale guzien arteko lotura eta lan amankomuna funtsezkoa da, hauteslegoak ez baitu bestela deus ulertuko, eta etsaia, aldiz, sobera poztuko. Herritarren konzientzia abertzailea pizteko bidea luzea da, eta hau ez da bidera-tzen errealitatearen gainetik pasatuz.

Helburua argi badugu, alegia abertzaletasuna indartu behar dugula, arrazoin ainitz atzemanen ditugu Abertzaleen Batasunaren indartzeko. Nahiz eta iritzi desberdinetako multzoen artean lan egin beharra pisua izan, eta kontraesanak sortu, aintzinarazten gaituen bitartean baliagarria izanen da.

Betiko borroketan eroriko al gara eta betiko oztopoak aurkituko ote? ●

TERMOMETROA

DANI BLANCO

■ Oiarzungo Haikaldiaren irudi bat.

HAIKA LEGEZ KANPO: ETA ORAIN?

BALTASAR Garzon epaileak bete du bere asmoa jadanik eta Haika ezker abertzaleko gazte erakundea legez kanpo utzi du. Beste askotan bezala, aginte maila handiagoko beste epai batzuek zer dioten ikusi beharko da orain, Garzonen beste epai batzuek ere astindu ederrak jaso izan dituzte eta. Ez da hori, dena den, erabakiaren gakoa, ideiak defendatzen dituen erakunde bat legez kanpo uztea baizik. Aritzekoan, Haikako pertsona zehatzak arituko dira kale borroka jardueretan, eta hala balitz ere, parte-hartzeak frogatu egin behar dira. Garzonek, frogak eta arrazoiak baino balorazioetan oinarritutako epaiak egiten ditu. Amnistiaren Aldeko Batzordeen txanda iragarria du Garzonek, eta EHrena ere bai. Euskal gizarteko sektore bat legezko ahotsik gabe uzteak, ezer konpondu baino korapilatu egingo du, eta ahots horiek beste adierazpen moldeetara bideratu.

GAI SOZIALAK: NAFARROAKO TXANPONAREN BI ALDEAK

NAFARROAKO Gobernuak jakitera eman duenez, ez du finantzatuko biharamoneko pilula eta berau erosi nahi duenak balio duen 3.000 pezeta (120 bat libera) ordaindu beharko du. Farmazietan bakarrik izango da eta medikuaren

errezeta beharko du. Kontrasteetako bat Andaluzian dago, non dohan banatuko zaion pilula nahi duenari. Izatezko bikoteen legea eta beste lege aurrerakoi ugari hartu izan ditu Nafarroako Legebiltzarrak azken boladan, hori bai, UPNren aurkako jarrerarekin. Gobernua eta Legebiltzarra, nafar gizarteko txanponaren bi aldeak erakusten dizkiguten erakundeak.

BADATOR IRUNGO ALARDEA

HILABETE eta erdi falta da Irungo San Martzialetakoko alardea berriz egin dadin eta berau behingoz bidera dadin ahaleginak ezagutzera ematen dira berriz. Alarde bietako partaideez osatutako talde batek, bizi den gatazka "elkarrizketaren bidez konpontzeko" bitartekariak bilatzen saia dadin eskatu dio Irungo udal-txeari.

SENIDEAK ABIAN DIRA FRANZIAN

HILAREN 14an ekin zioten martxari Baionan eta ekainaren 9an amaituko dute Parisen. Helburua, Frantzia euskal presoek bizi duten sakabanaketa egoera salatzea. Orain dela lau urte Frantziako espetxeetan ziren 70 presoak 12 gartzelatan sakabanatuak ziren; joan deneko abenduan, aldiz, 73 preso ziren 29 espetxetan.

ALBERTO ELOSEGI

■ Senide batzuk ohiko bidaiari ekitekotan.

B A H E A

- Bernardo Atxaga idazlea independentziaz: "Euskal munduan, ideia hori XIX. mendetik hartua izan da, eta uste da independentzia dela berezitasun kulturalerako bide bakarra. Antzinako ideiei erantzuten dio independentziak".
- R. Knor, Confesvaskeko lehendakaria: Zer esan nahi du soberaniak? Ez naiz politikoa. Talde anitz eta plural bateko lehendakari gisa, ez dagokit hauteskunde garaiko aukera eta siglarik baloratzea. Baina zera esan dezaket, ekonomian indepentiak ez du existitzen".

TXANPONA

DUMPING-A

Dumping-a kostuen azpiko prezioak ezarritik merkatua desitxuratzea esan nahi duen terminoa da. Bestela esanda, merkatutik lehia desleiala egitea. Hori da munduko sektore askotan orain arte egiten ari direna, baina bereziki ontzi sektorean. Sektore horrek eragina izan zuen eta izaten jarraitzen du euskal produkzioan. Horren biktima bat Euskalduna izan zen, nahiz eta beste arazo batzuk ere izan ziren. Orain arte Hego Korea izan da dumping-eantxapelduna. Bertako laguntzak eta lan kostu merkeagoak direla eta, Sestaon eraikitakoak baino merkeagoak diren ontziak egiten dituzte eta Europar saltzen. Horrela ulertzen da Europak 2000. urtean %17ko merkatu kuota lortu izana, Koreako ontzietatik urte batean %35eko igoera izan zuten bitartean; hori munduko eskaria %56 igo zela kontuan izanik. Horregatik maiatzaren 14an, Europako Batasuneko Ministroen Kontseiluak Korea salatu zuen, bere ontzietatik diru laguntzak emateagatik. Era berean, Europako ontzi sektorearentzako laguntzak erabaki zituen. Astekari hau bukatzerakoan ez genuen hauen berri. Ea Sestaoko La Naval-ek zortea duen ●

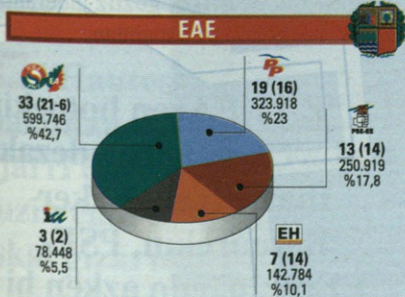
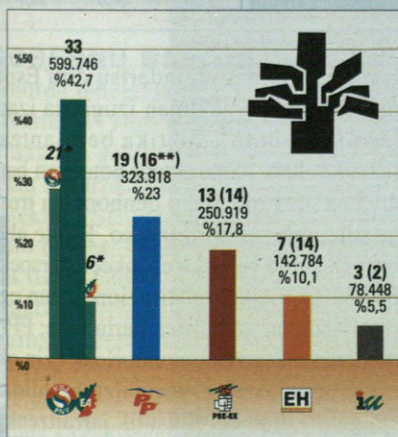
◆ DANIEL UDALAITZ

IBARRETxEK 33 ESKUTIK: BAKARRIK ALA KOALIZIOAN?

Ezustekoa izan da hauteskunde ezaugarri garrantzi-
tsuena. EAJ-EA koalizioak berak ere espero ote zuen
halako garaipenik? Eta halako porrotik popular eta sozia-
listek? EHren beherakada handia iragarria zegoen, baina
horrenbestekoa? Eta Ezker Batuak bere aurreikuspenik
onenak bete ditu. PPk eta EAJ-EAk gidatutako blokeen
arteko polarizazioa izan da nagusi eta abertzaleak atera
dira garaile. Blokeen baitan PSE-EE eta EH izan dira
galtzaileak, aurrera begira beren jardueraren hausnarketa
sakona eskatzen diena. Baina hauteskunde zurrumbilao
iragan da jada, eta orain gobernu osaketarena dator. EAJ-
EA bakarrik, EB-IUekin batera, sozialistekin batera,
EAJ-EA-PSE-EBk osatutakoa... Aukera ugari da zabalik,
ondoko asteetan ikusiko den legez.

Testuak: ERREDAKZIO TALDEA

DATU OROKORRAK - Boto, eskainu eta ehunekotan

* 1998ko datuak. Koalizioa egin aurreko eskainuak
** 1998ko hauteskudetako eskainuak

ARABA

EAJ-EA	9 (6-1)	%33,8
PP-UA	9 (7-2)	%32,7
PSE-EE	5 (5)	%20,6
EH	1 (3)	%6,1
IU-EB	1 (1)	%5,9

BIZKAIA

EAJ-EA	12 (9-1)	%43,7
PP	6 (5)	%23,6
PSE-EE	4 (5)	%18,1
EH	2 (4)	%8,1
IU-EB	1 (1)	%5,7

GIPUZKOA

EAJ-EA	12 (6-4)	%44,7
PP	4 (4)	%18,1
PSE-EE	4 (4)	%16,2
EH	4 (7)	%15,3
IU-EB	1 (0)	%5,2

Argazkia egin da jada. %80ko partehartzeak alderdi guztiei eman die boto gorakada, EHri ezik. Horrek, alabaina, ez du gainerako guztien garaipena adierazten, ezta gutxiago ere. EAJ-EA koalizioaren buruzagitzarekin, estatalismoa eta abertzaletasunaren arteko lehian abertzaleak samur atera dira garaile, espero baino samurrago. 98ko hauteskunde autonomikoen erreferentzia hartuta, bloke konstituzionalistak bototan nabarmen gora egin arren -ia 90.000 boto porrot egin dute, egindakoak egin ondoren beren alternantzia gauzatu ez delako eta gainera gehiengo sinplerik ere lortu ez dutelako. EHren porrota da hirugarren ezaugarri nagusia, esperotakoa baino dezente handiagoa. Eta, azkenik, Ezker Batuak badu pozik izateko arrazoirik, abagune honetan hiru eserleku lortzea eta botuen %5 gaintzea ez baita txantxetako emaitza, gaurkoz bere mezuak euskal gizartean lekuri baduela adierazten du.

Hauteskundearen erretratuaren lehenbiziko begirada horren ginetik, eta batzuen pozak eta besteen negarrak albo batera utziz, euskal gizarteko mapa politikoak azken 20 urteotako aurpegi berdintsua erakusten digu. Jeltzaleen gidaritzapean, abertzaleak nagusi dira Eusko Autonomi Erkidegoan; eta estatalistek ere, hauteskundeetan porrot egin badute ere, beren bloke sendotasuna erakusten dute.

Blokeen baitara joz, irakurketa labor eta esanguratsuak egin daitezke. Abertzaleen eremuan, EAJ-EAren bakea eta elkarrizketaren erdua atera da garaile, ENAMen burujabetzarena baino. EAJ-EAren emaitzez interpretazio ugari egin daiteke, baina beraie dagokie interpretazio hori egitea, eta ez EHri, hauteskunde gauean egin zuen moduan: kanpainan zehar, EHko hautagaien arabera, EAJ-EAri zuzendutako botoek Espainiaren proiektua sendotzeko balio behar bazuten, ordu batzuk geroago nekez eska daiteke norberak egindako burujabetza estrategia baten zerbitzura jartzea. Ezker abertzalearen zuzendaritzak -bere zentzurik zabalenean esanda- ikusi beharko luke

ALDERDIEN BOTO KOPURUA - HAUTESKUNDE KONPARAKETA

	ALDERDIA	Eusko Leg. 80	Esp. Leg. 82	Eusko Leg. 84	Esp. Leg. 86	Eusko Leg. 86	Europ. Leg. 86	Europ. Leg. 89	Esp. Leg. 89	Eusko Leg. 90	Esp. Leg. 93	Eusko Leg. 94	Esp. Leg. 96	Eusko Leg. 98	Eusko Leg. 01
ARABA	EAJ	31.640	32.103	44.583	26.030	28.103	17.982	17.578	23.247	28.341	26.321	29.911	33.761	36.923	64.519
	PSE-EE	14.649	51.674	31.485	45.259	34.806	29.207	26.894	35.723	26.894	40.860	21.431	42.561	28.670	39.324
	EH HB-EH	14.804	14.540	13.539	16.440	17.912	19.545	16.748	16.015	16.139	14.702	13.865	12.552	20.567	11.793
	PP	6.029	27.974	20.380	21.660	9.584	15.755	15.252	19.427	13.758	30.652	21.885	45.731	45.470	62.351
	EA	-	-	-	-	20.349	21.017	12.260	11.689	10.332	9.036	9.958	9.364	10.718	-
	IU-EB	-	-	-	1.162	429	834	2.156	4.219	1.451	10.748	12.484	19.535	9.606	11.361
	UA	-	-	-	-	-	-	-	-	14.034	16.623	25.469	-	14.305	-
	Absten.	40,93	18,12	32,81	30,08	29,72	31,69	41,38	33,38	39,76	28,93	39,3	27,70	29,73	20,50
BIZKAIA	EAJ	206.854	221.801	261.911	179.130	183.766	145.251	140.083	171.582	192.903	197.392	201.833	204.056	224.542	333.493
	PSE-EE	74.684	196.974	138.093	162.323	143.387	114.269	96.513	127.744	111.920	166.172	99.931	166.293	125.834	138.510
	EH HB-EH	82.734	87.100	77.407	97.252	101.733	105.422	92.791	92.493	91.407	83.644	76.988	69.472	100.377	61.705
	PP	29.882	79.866	56.207	65.212	32.764	41.644	40.612	59.632	48.405	102.172	86.398	128.904	139.161	179.763
	EA	-	-	-	-	74.921	70.343	52.286	48.355	44.922	42.175	40.752	36.234	41.096	-
	IU-EB	-	-	-	9.638	5.055	7.558	10.974	22.169	9.609	47.091	57.765	67.954	42.714	43.529
	UA	-	-	-	-	-	-	-	-	183	-	1.489	-	913	-
	Absten.	39,68	20,44	31,47	31,69	30,23	33,79	41,52	32,71	39,47	28,51	39,63	27,50	30,11	19,9
GIPUZKOA	EAJ	111.411	125.389	144.684	99.515	59.339	44.902	44.148	57.290	68.457	64.195	72.602	77.976	88.857	201.734
	PSE-EE	41.148	99.972	78.208	80.336	74.040	61.046	52.414	70.183	63.922	86.140	53.320	89.645	65.548	73.085
	EH HB-EH	52.559	74.217	66.443	80.032	80.255	85.463	74.823	78.138	79.224	76.309	75.294	72.829	103.057	69.286
	PP	7.975	31.308	23.994	28.155	13.258	13.258	17.390	24.638	21.556	42.934	38.677	56.651	67.112	81.804
	EA	-	-	-	-	85.905	85.905	60.681	63.569	60.449	66.645	54.426	58.030	56.821	-
	IU-EB	-	-	-	2.890	1.266	1.266	3.887	6.935	3.380	17.733	23.042	28.644	18.744	23.558
	UA	-	-	-	-	-	-	-	-	134	-	839	-	-	-
	Absten.	42,03	21,88	30,63	34,54	30,87	30,87	41,57	33,68	37,93	33,10	41,87	30,42	29,95	20,3
EAE	EAJ	349.102	379.293	451.178	304.675	271.208	208.135	201.809	252.119	289.701	287.908	304.346	315.793	350.322	599.746
	PSE-EE	130.221	348.620	247.786	287.918	252.233	204.522	175.776	233.650	202.736	293.442	174.682	298.499	220.052	250.919
	EH HB-EH	151.636	175.857	157.389	193.724	199.900	210.430	184.362	186.646	186.410	174.655	166.147	154.853	224.001	142.784
	PP	43.751	139.148	100.581	114.967	55.606	76.920	73.254	103.697	83.719	175.758	146.960	231.286	251.743	323.918
	EA	-	-	-	-	181.175	172.411	125.227	123.613	115.703	117.856	105.136	103.628	108.635	-
	IU-EB	-	-	-	13.690	6.750	10.480	17.017	33.323	14.440	75.572	93.291	116.133	71.064	78.448
	UA	-	-	-	-	-	-	-	-	14.351	16.623	27.797	-	15.738	-
	Absten.	40,24	20,63	31,51	32,42	30,38	32,91	41,52	33,11	39,01	29,90	40,31	28,47	30,01	20,1

herri honetako abertzale gehienek EAJk eta Eak hauteskunde hauetan saldu duten ereduaren alde egin dutela. Gustuko izango du ala ez, baina ezker abertzaleak eredu horren akuilu soberanista izan nahi

badu, beste era batera jokatu beharko duela argi geratu da. EHk egun diseinatu duen estrategia soberanista 'eman hitza herriari' leloan oinarritzen da neurri handi batean, eta orain arteko bide berd

berdinetik jarraitzeak akuilu izatera baino gheztiziora eraman dezake. Boto kopuru oso handia galdu du EHk eta oraindik askoz gehiago ere gal dezake, mantendu duen boto kopuru fidelean ezker abertzaleak egun daraman estrategia politikoarekin desadostasun handia dagoelako.

Bloke espainolizari dagokionez, drama pretsonalen gaitetik da beren estatu politik, batez ere popu-

larrena. Popularrak indartsu dira Espainian eta botere ahalmen izugarria izaten jarraitzen dute. Taktika berplanteatu beharko dute, baina estatu boteretsu batek ematen dien munduko denbora eta tresna guztiak dituzte horretarako. Bloke abertzaleak galdu beharko ez lukeen perspektiba. Baina bloke konstituzionalistan egurrik handiena sozialistek hartu dute; PPren mezura makurtzearen ondorioak ezin okerrago atera zaizkie, zorigaiztoko hildako eta guzti. Bide berdintsutik jarraitzeak ez die etekinik ekarriko, guztiz alderantziz baizik; are gutxiago Espainian.

“EAJ-EAren botoekin bakarrik goberna dezake Ibarretxek, Ezker Batuarekin, PSE-EErekin, edo azken bi hauekin batera”

■ EAJ eta Eak 600.000 boto lortu dituzte, jeltzaleek zatiketaren

JOSEBA OLALDE

GASTEIZKO LEGEBILTZARRAREN OSAKETA BERRIA

Onintza Lasa EAJ-EA GIPUZKOA	Gema Glez. De Txabarri EAJ-EA GIPUZKOA	Martin Aranburu EAJ-EA GIPUZKOA	Rafael Uribarren EAJ-EA GIPUZKOA	Bakartxo Tejeria EAJ-EA GIPUZKOA	Eduñe Egaña EAJ-EA GIPUZKOA	Antonio Salazar PP ARABA	M ^o Jose Lafuente PP ARABA	Iñaki Ortega PP ARABA	M.C. Lopez de Okariz PP ARABA	Maria San Gil PP GIPUZKOA	M ^o Jose Usandizaga PP GIPUZKOA	M ^o Eugenia Garcia PP GIPUZKOA	Ricardo Hueso PP GIPUZKOA	Pilar Unzueta PSE ARABA
Joseba Egibar EAJ-EA GIPUZKOA	Gorka Knörr EAJ-EA GIPUZKOA	Idoia Zena-rrutabeitia EAJ-EA GIPUZKOA	Josu Jon Imaz EAJ-EA GIPUZKOA	Nekane Alzelai EAJ-EA GIPUZKOA	Juan M ^o Juaristi EAJ-EA GIPUZKOA	Gonzalo Machin PP BIZKAIA	Ramon Rabanera PP ARABA	Carmelo Barrio PP ARABA	Pablo Mosquera PP ARABA	Carlos Urquijo PP ARABA	Iñaki Oiarzabal PP ARABA	Jesus Loza PSE ARABA	M ^o Teresa Rodriguez PSE ARABA	Victor Garcia PSE ARABA
Elixabete Piñol EAJ-EA BIZKAIA	Txomin Aurrekoetxea EAJ-EA BIZKAIA	Xabier Ormaetxea EAJ-EA BIZKAIA	Izaskun Bilbao EAJ-EA BIZKAIA	J.M. Glez. Zorrilla EAJ-EA BIZKAIA	Leire Corrales EAJ-EA BIZKAIA	J. Mayor Oreja PP BIZKAIA	Carlos Iturza PP BIZKAIA	Leopoldo Barreda PP BIZKAIA	Antonio Danborenea PP BIZKAIA	Fernando Maura PP BIZKAIA	Jesus Eguiguren PSE GIPUZKOA	Gemma Zabaleta PSE GIPUZKOA	Blanca Roncal PSE GIPUZKOA	Javier Garcia PSE ARABA
Iñigo Urkullu EAJ-EA BIZKAIA	Belen Greaves EAJ-EA BIZKAIA	Sabin Intxaurrea EAJ-EA BIZKAIA	Gabriel Inclan EAJ-EA BIZKAIA	J. Antonio Rubalcaba EAJ-EA BIZKAIA						Nicolas Redondo PSE BIZKAIA	Patxi Lopez PSE BIZKAIA	Rodolfo Ares PSE BIZKAIA	Isabel Celaa PSE BIZKAIA	Manuel Huertas PSE GIPUZKOA
Nerea Antia EAJ-EA ARABA	Javier Balza EAJ-EA ARABA	Pablo Larrauri EAJ-EA ARABA	Alberto Ortega EAJ-EA ARABA	J. Maria Atutxa EAJ-EA BIZKAIA						Arnaldo Otegi EH GIPUZKOA	Araitx Zubimendi EH GIPUZKOA	Joseba Alvarez EH GIPUZKOA	Aiora Epelde EH GIPUZKOA	Antton Morcillo EH ARABA
J. Jose Ibarretxe EAJ-EA ARABA	Rafael Larreina EAJ-EA ARABA	Iñaki Gerenabarrena EAJ-EA ARABA	Covadonga Solaguren EAJ-EA ARABA	Emilio Olabarria EAJ-EA ARABA						Jone Goñizelaia EH BIZKAIA	Josu Urrutikoetxea EH BIZKAIA	Javier Madrazo IU-EB BIZKAIA	Antton Karrera IU-EB GIPUZKOA	Kontxi Bilbao IU-EB ARABA

Blokeen artean geratzen dira Ezker Batukoak, nahiz eta gatazkaren irtenbideari dagokionez, beren pentsamoldeak -elkarrizketa, autodeterminazioa, federalismoa- bloke abertzaletik gertuago jartzen dituen, azken lau urteetan ikusi den legez.

GOBERNU BERRIA. Eta zein gobernuren lehendakari izango da Juan Jose Ibarretxe? Hori da orain mahai gainean dagoen galdera. EAJ eta EAren botoekin bakarrik goberna dezake, Ezker Batuarekin, PSE-EErekin, edo azken bi hauekin batera. Teorian aukera horiek guztiak daude zabalik.

Ohiko gobernagarritasunerako, doidoi baina Ibarretxek aski izango luke EAJ-EAren botoekin; hortik aurrera egiteko, ordea, beste zerbait ere beharko du. Gobernu sozialistekin osatuko luketela

□ **“Hauteskundeek bakoitza bere lekuan jarri dute eta horri muzin egin nahi dionak euskal gizarteari mesede gutxi egiteaz gain, porrota aurkituko du”**

behin baino gehiagotan adierazi izan dute jeltzaleek azken hilabeteetan, hori bai sozialistek bere egungo jokamoldea berplanteatuz gero; EAK gaurkoz halakorik ez duela aurreikusten aipatu izan du, sozialistek asko aldatu beharko luketela. Sozialistek, aldiz, beren egungo lerroarekin jarraituko dutela adierazi zuen Nicolas Redondo Terrerosek hauteskunde gauean. Ez dirudi, dena den, asteak aurrera egin ahala hori oso sostengarria izango zaionik.

Bakea lortzea izango da Ibarretxeren gobernuaren helburu nagusia, hala adierazi du kanpaina zehar behin eta berriz, baina hori ezin da bakarrik egin. Edo bakea burujabetzaren aurretik jartzen duen EH batekin egin behar du edo sozialistekin. ETA 98ko irailleko egoerara itzuli ezean, EHrekin zerbait egiteko atea itxita dauka Ibarretxek. Eta ETAK hauteskundeen emaitzez orain arte egiten duen irakurketa egiten badu, bere egungo estrategia itsuan jarraituko du. Areago, suetena apurtu zenetik, jeltzale eta sozialisten

arteko zubiak apurtzea izan da bere zereginetako; alegia, beldurgarria izan daitekeela EAJ-EA eta sozialisten arteko gobernu bat eratuko balitz zer egin lezakeen hori apurtzeko.

Euskal Herriko aktore sozial eta politiko guztiek esan dute hauteskunde hauek oso garrantzitsuak zirela eta hala izan dira, baina berez ez dute ezer konponduko. Dena den, gaurkoz behintzat bakoitza bere lekuan jarri dute eta horri muzin egin nahi dionak euskal gizarteari mesede gutxi egiteaz gain, porrota aurkituko du aurrez aurre. Edozeinendako balio duen mezua da ●

■ Popularrek porrot egin dute, eta Mayor Orejak eta Aznarrek beste zerbait pentsatu beharko dute.

2001eko EAEko hauteskundeek ez dute 1998koek agertu zuten botoaren izaera aldarazi. Lizarrazaleek eta konstituzionalistek legebiltzarkide berberak dituzte orain eta orduan. Hala izanagatik, konstituzionalistek nahiz Lizarrako subiranozale muturrekoek berealdiko jipoi eta irakaspen ederra jaso dituzte.

LIZARRAKO INDARRAK GARAILE HIRU LURRALDEETAN

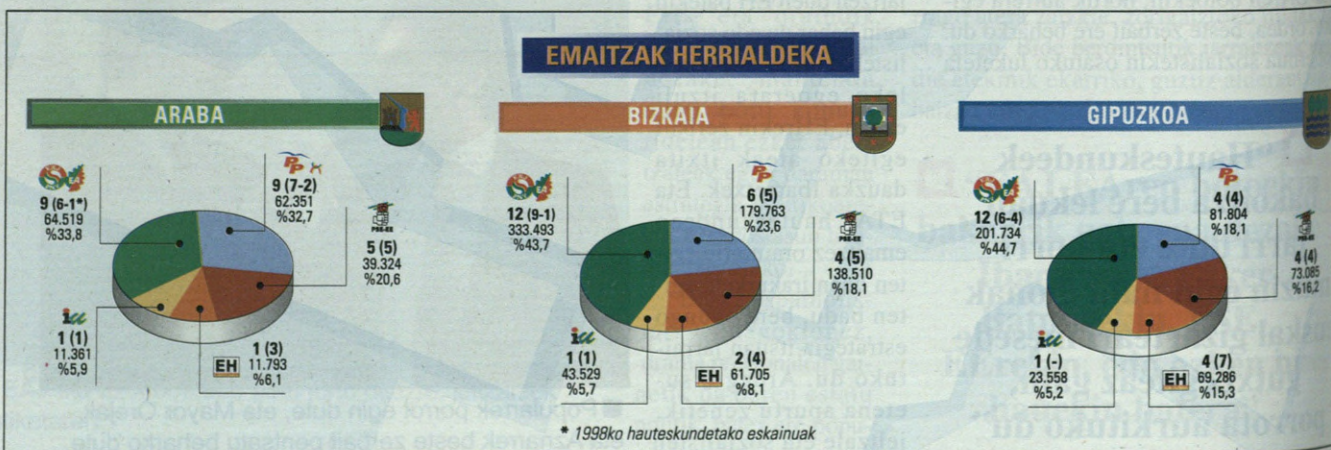
■ "EAJ-EA koalizioak aurreikuspen guztiak gainditu ditu, bereak barne".

Araba lurralde historikoan EAJ-EA koalizioa izan da bost hautagaitza nagusien artean eserlekurik irabazi duen bakarra, aurreko legealdian baino bi eserleku gehiago. Galtzaile bakarra bat izan da ere: EH elkargoa. Hots, esparru abertzalean eserleku aldaketa izan da. Lizarra-Garaziko Akordioaren alderdiak eta alderdi konstituzionalisten artean izan diren boto aldaketari behako bat ematea komeni da.

EAJ-EArena izan da eskualde honetan boto gehien irabazi duen hautagaitza: 16.878 boto. PSE-EEK, berriz, 1998an baino 10.654 boto gehiago lortu du, PPK 2.576 eta IU-EBk 1.655; EHk 8.874 boto galdu dituelarik. Hala izanda ere, 1998an alderdi konstituzionalistek Lizarrakoek baino 10.631 boto gehiago zituzten lurralde honetan, eta aldi honetan, 14.002. Aldea, beraz, handitu dute. Duela bi urte baino 3.371

boto gehiago dute konstituzionalistek. Konstituzionalisten arteko lehiarik izan ez bada ere, bien arteko sasilehian, Araban PSE-EE irabazle jalgi da PPrekiko. Abertzaleen artean, berriz, EHren porrota erabatekoa izan da abertzaletasun moderatuaren mesedetan.

BIZKAIA. EAJ-EA koalizioa izan da eserleku gehien emendatu duena Bizkaian: bi. PP, berriz, bat gehiago atera duen alderdi bakarra. PSE-EE aitzitik, ustekabeko latza hartu du bere eremutzat jotzen duen lurralde honetan; aurreko legealdian baino eserleku bat gutxiago betek du Gasteizko Legebiltzarrean. Konstituzionalisten arteko lehiari, PP atera da indartua eskualde honetan, eserleku bat gehiago eta 39.689 boto gehiago bildu dituelako. PSE-EEK, artean, 12.676 boto gehiago erdietsi dituelarik. Edonola ere, EH izan da lurralde honetan ere galtzaile nagusia, EAJ-EAren mesedetan betiere. 48.672 boto galdu ditu EHk. IU-EBk bere eserlekua atxiki du 1.815 boto gehiagorekin. Bizkaian, Lizarrako Akordioaren aldekoek 143.821 boto gehiago lortu zituzten 1998an, eta oraingo honetan 142.821 botoko aldea mantentzen dute konstituzionalistekiko. Hala ere, datu esanguratsu bat azpimarratu behar dago: konstituzionalistek Lizarrakoek

baino 14.367 boto gehiago lortu dituzte azkeneko bozketaldi honetan. Konstituzionalistek 53.365 boto erdietsi dituzten bitartean, Lizarrako Akordioaren sinatzaileek 29.998 gehiago erdietsi dituztelarik.

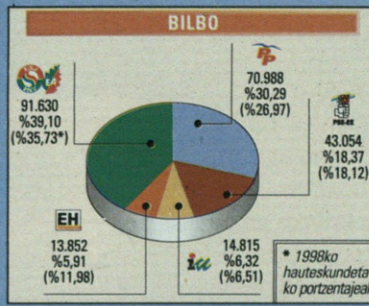
GIPUZKOA. Abertzaleetasunaren eremuan EAJ-EAk erabateko garaipena lortu du. Beste bi lurraldeetan bezala bi eserleku gehiago erdietsi ditu eta 56.056 boto gehiago. EH izan da eraba-teko galtzailea, bere-berezko eremuan izan ere. Zazpi eserleku lortu zituen Lizarra-Garaziko Akordioaren abarora eta hiru baino ez ditu eskuratu orain. 33.771 boto galdu ditu. Lizarrako sinatzaileen artean IU-EB atera da indartua aldi honetan. Eserlekurik gabe izatetik bat izatera pasa da. Antton Karrera militante historikoak betek du Legebiltzarreko aulkia, duela bi urte baino 4.814 boto gehiago lortuz. Lizarrako sinatzaileek -EHren beherakada kontuan izanda ere- orduan baino 27.297 boto gehiago erdietsi dituzte. Konstituzionalistek berriz -PP eta PSE-EE alderdiek, alegia-, 21.709 boto gehiago lortu dituzte. Gipuzkoan, Lizarra-Garaziko Akordioaren sinatzaileek konstituzionalistek baino 134.299 boto gehiago zeuzkaten orain arte, eta une honetan 139.887 boto gehiago. Beraz, bi joeren arteko aldea 5.688 botoetan emendatu da Lizarrako Adierazpenaren aldekoen mesedetan.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOA. EAJ-EA koalizioa izan da, dudarik gabe, eserlekuetan nahiz botoetan irabazle erabatekoa. 1998an baino sei legebiltzarkide gehiago izateaz gainera, 100.789 boto gehiago erdietsi ditu. EHk 81.217 boto galdu ditu EAEn, zituen hamalau biltzarkideetatik erdia baino ez du izango legealdi berrian. IU-EBk 7.384 boto gehiago lortuz batera, legebiltzarkide bat eraman du berekin. Hots,

□ **“EAJ-EAk erabateko garaipena lortu du Gipuzkoan. Beste bi lurraldeetan bezala, bi eserleku eta 56.056 boto gehiago erdietsi ditu”**

■ Bilbon, EAJ-EA PPTik aldentzen

Azken hauteskundeetako emaitzen arabera, Bilbon nazionalisten beherakada iragarri zitekeen arren, EAJ-EA koalizioa suertatu da irabazle argi. Guztira, bi alderdien artean 91.630 boto eskuratu dituzte, botoen %39 inguru, 1998ko hauteskundeetan emaitzekiko %3,07ko igoera jasanez. PPK eskuratutako boto kopurua ere igo egin da, 57.091tik 70.988ra. Baina PNV-

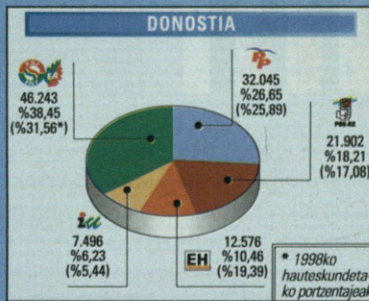

PSE-EE eta IU-EBren egoera Bilbon ez da ia aldatu hauteskundeetan emaitzekin. Lehenengoak botoen %18,37 eskuratu du eta bigarrenak, %6,32 ●

EAtik gero eta urrunago dago, 21.000 botoen aldea baitago bien artean. EHri dagokionez, beste leku askotan bezala, beherakada nabaria jasan du, boto kopurua erdira jaitsiz. Lehenago zituen 25.352 botoetatik, 13.852ra pasa da.

■ Donostian, EHk porrot, EAJ-EA garaile

Euskal Autonomia Erkidego-ko azken hauteskundeetan botorik gehien eskuratu zuen PPK Donostian. Guztira, 27.360 boto. Oraingoan kopuru hori handitzea lortu duen arren, botoen %25,89 izatetik %26,65 izatera pasa da, puntu bat baino gutxiago igoz. EAJ-EA izan da ordea erabateko garaile. Aurreko bozetan bi alderdien artean eskuratu zituztenak baino 13.000 boto

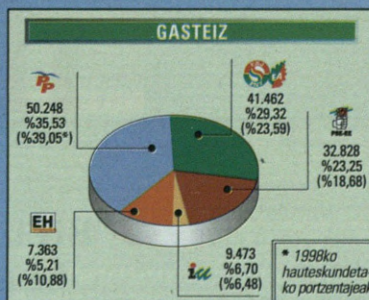

jasan du Donostian ere bozka hauen alderik ilunena. 98an baino 8.000 boto gutxiago lortu ditu, 20.496 boto izatetik, 12.576ra igaro delarik ●

gehiago lortu dituzte, guztira, 46.243 boto. PSE-EE eta IU-EBren botoen portzentaia puntu batean igo da. Lehenengoak, 18.054 boto izatetik, 21.902 izatera igaro da; eta bigarrenak 7.496 lortu ditu, 98an, 5.745 eskuratu zituen bitartean. EHk

■ Gasteizen, PPren atzerakada

Nahiz eta oraindik boto gehien duen alderdia izan, PPK atzerakada nabaria jasan du Gasteizen. Guztira, 50.248 boto eskuratu ditu, baina boto portzentajea %39,05etik %35,53ra igaro da, beraz, lau puntu galdu ditu. EAJ-EA bigarren alderdi bozkatuena izan da, baina garrantzitsuen zera da: orain hiru urteko emaitzekin alderatuz, sei puntuko igoera lortu duela. 41.462 boto lortu ditu koalizioak,

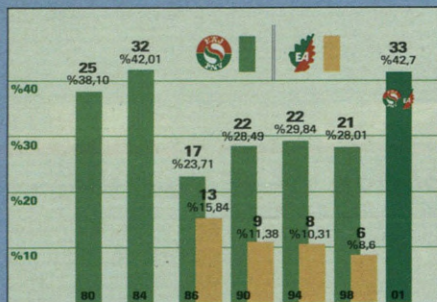

%23,59tik %29,32ra igaroz. Sozialistek ere 98an baino 9.000 boto gehiago dituzte orain. 32.882 botoekin, botoen %23,25eko portzentajea dute, lehen baino lau puntu handiagoa. Emaitzen ondorioz, EHk orain arte IU-EBk zuen azken lekua betek du aurrerantzean. Azken honek 1.300 inguru boto gehiago lortu ditu, eta 9.473 ditu guztira. EHk aldiz, ia 7.000 boto galdu ditu eta honela, 13.655etik 7.363 boto izatera igaro da ●

EAJ-EAk goia jo du, EHk behea

EAJ-EA

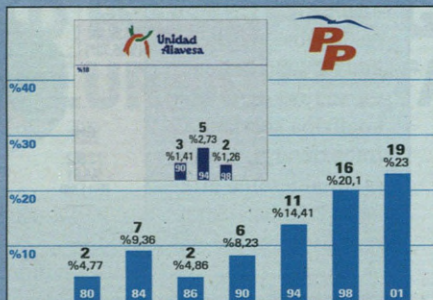
Hauteskunde honetako koalizio irabazleak inoiz lortutako emaitzarik onenak izan dira hauek. Jasotako 600.000 botoek 84ko gailurra (451.178 boto) askogatik gaintitu dute, baita orduko eserleku kopurua ere. Orduan 32 eserleku bazituen iragan igandean 33 lortu zituen, PP eta PSE-

EEK batera lortu dituztenak baino bat gehiago. Igoera are nabarmenagoa da aurreko Eusko Legebiltzarreko hauteskundeetako datuekin alderatzen badugu. 98an EAJ eta EAK 458.957 boto eta 27 eserleku eskuratu zituzten, biek batera. Orotara EAJ-EA koalizioak botoen %42,7 jaso du. Gainera, hiru herrialdeetan suertatu da garaile, Araban PPri popularrek azken hauteskundeetan lortutako lehen postua ebatsiz. Parte-hartze altuak eragina izan badezake ere, EAJ-EAri EHtik etorri zaio boto ugari ●

PP

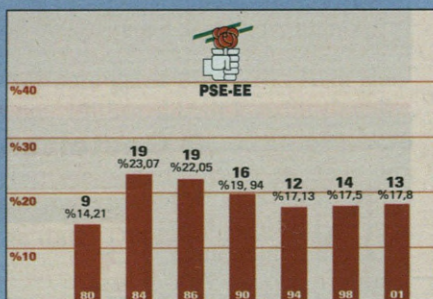
Eurek esperotako emaitzak lortu ez badituzte ere, popularrek gora egin dute hauteskundeetan. 98ko autonomikoetan baino 70.000 boto gehiago

lortu dituzte (251.743tik 323.918ra) eta eserleku bat gehiago (18tik 19ra). 1980ko Eusko Legebiltzarreko lehen hauteskundeetan 43.000 boto eskuratu ondoren, alderdiak etengabeko igoera ezagutu du. Oraingoan PPren igoera Bizkaian izan da nabarmenen (ia 40.000 boto gehiago) eta Gipuzkoan ia 15.000 boz gehiago jaso du. Igoera txikia izan du, ordea, Araban eta lurralde honetako lehen postua utzi du EAJ-EAren mesedetan. Azkenean, boto zein eserlekuetan gora eginda ere, PPK porrot egin du bere asmoetan ●

PSE-EE

EAeko hirugarren alderdiak inoiz hauteskunde autonomikoetan lortutako boto kopuru handiena lortu

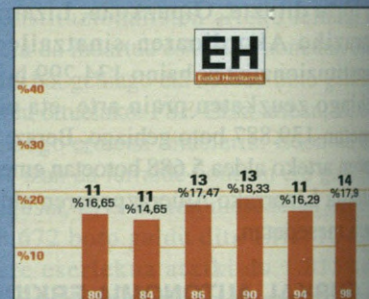
Lizarrar-Garaziko alderdi sinatzaileek eserleku berberak dituzte orain eta 1998an. Hartara eta ondorioz, gauza beretsua gertatzen da konstituzionalisten artean. Legebiltzarkide kopuru berbera lortu dute, beraien kasuan, PPren mesedean izan bada ere. PPK hemezortzi legebiltzarkide izan ordez hemeretzi izango ditu, PSE-EEK bat gutxiago kontatzen du orain: hamalau zituen eta hamairurekin gelditu da.

□ **“EH izan da erabateko galtzailea. Hamalau eserleku lortu zituen Lizarrar-Garaziko Akordioaren abarora eta zazpi baino ez ditu eskuratu orain”**

du. 1998ko Eusko Legebiltzarreko hauteskundeetako emaitzak 30.000 gaintitu ditu eta herrialde guztietan du gora, Araban batez ere. Eta, hamalau eserleku bat gutxiago lortu du; 98 eskainu eskuratu bazituen, igandean baino ez zituen lortu. Gipuzkoako Arabako eserlekuei eutsita ere, Bizkaian bat galdu du. Bototan gora eta eserlekuetan beheara, finean sozialistak euren postua mantendu dutela esan daiteke, 1998ko botoen %17,6 lortu baitzuten eta 1980ko igandean %17,8. Urrun dago 1980ko 19 eserlekuetatik, baina baina orduan 98a arte izandako beheraketa etetea lortu duela ●

EH

Inoizko emaitza kaskarrenak lortu ditu EHk hauteskunde hauetan: 1998 baino 81.000 boto gutxiago (22

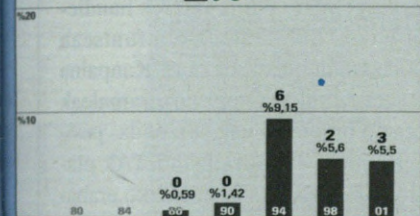
bototik 142.000ra) eta eserlekuen (14 zituen eta 7 lortu ditu) jaso du gutxienez %15 eta %18 bitarteko emaitza. Tan ibili izan da 1980tik hona; joan den igandean, aldiz, doi-doi gaintitu du %10. Guztira, 98tik hona, %36ko gutxiagotik izan du botoetan. Araban bi eserleku

Eserlekuei gagozkielarik, deus gutxi aldatu da Lizarrar-Garaziko Akordioaren arabera bizi izan zen egoerarekin alderatuz gero. Boto kopuruei behako bat emaitza interesgarria da, alabaina. Lizarrar-Garaziko duela bi urte baino 66.956 boto gehiago erdietsi dituzte: 754.022 lortu zituzten orduan eta 820.978 orain. Konstituzionalistek, berriz, 487.533 eskuratu zituzten eta 574.837 erdietsi dituzte orain. Orduan baino 87.304 boto gehiago. Zentzu hona

9.000 boto (ia erdia) galdu ditu. Bizkaian ere bi eserleku gutxiago izango ditu hemendik aurrera eta botoen galera 40.000 ingurukoa izan da. Gipuzkoan 30.000 baino gehiago izan dira galdutako botoak, eta eserlekuak, aldir hiru. EH laugarren alderdia da egun lurralde guztietan, eta boto kopuruan behera egin duen alderdi bakarra izan da ●

IU-EB

Eusko Legebiltzarrerako azken hauteskundeetako jipoiaren ondoren Ezker Batuak gora egin du berriro. 1998ko 71.064 botoak 78.448ra igo dira

oraingoan eta 2 eserleku izatetik 3 izatera pasa da; Bizkaian eta Araban zuen eserleku banari Gipuzkoan berreskuratutakoa erantsi behar zaie. Boto kopuruan, gainera, hiru herrialdeetan egin dute gora. Gipuzkoan izan du IU-EBk igoera nabarmenena, eskainua berreskuratzeko gain, ia 5.000 boto gehiago jaso baitu. Eta hala ere, parte-hartze altuaren eraginez ez du botoen portzentajea gaitziterik lortu: 98ko hauteskundeetan %5,68ra iritsi zen eta oraingoan %5,5ean geratu da. 94ko emaitza arrakastatsuak gaitziterik ez dute lortu, orduan 93.291 boto (%9,15) eta 6 eserleku lortu baitzituzten Ezker Batuko ordezkariak. Baina 98ko beherakadari buelta ematea lortu dute ●

tan, kontuan hartzeko beste boto kopuru konparagarria dugu begibistan. Duela bi urteko hauteskundeetan, Juan Jose Ibarretxe lehendakaria izatera eraman zuen bozketaldian Lizarrazaleek Konstituzionalistek baino 266.477 boto gehiago eskuratu zituzten: 754.022 versus 487.545. Lehendakari berbera izanzen duen legealdi honetako boto kopurua, berriz, honela gelditu da: Lizarrazaleek EAEko 820.978 herritarren sostengua dute eta konstituzionalistek

■ "Ezker abertzaleak bere historiako emaitza apalenak eskuratu ditu".

574.837 herritarrena. Bi joeren arteko aldea 246.141 botoena da. Hots, bi hauteskundeetako botoen arteko aldea murriztu da konstituzionalisten mesedetan. 1998koekin alderatuz gero, 20.336 botoetan gutxitu da Lizarrazaleen eta konstituzionalisten aldea. Honek guztiak, gogoeta

hau egitera gonbidatzen gaitu. Lizarrazaleen eta konstituzionalisteen arteko indar harremanak berean mantentzen dira EAEko 2001eko hauteskundeetan ostean. Konstituzionalistentzat nahiz Lizarrako subiranozale muturrekoentzako jipoi eta irakaspen zinez ederra ●

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

SERVICIO DE TRADUCCION

EUSKARA - GAZTELANIA
GAZTELANIA - EUSKARA

Bezereen beharretara egokituz.
Ingelesa, Frantsesa, Alemaniera, Italiara,
Katalana, Portugesa, Galegoa...

1985EAN SORTUA

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA • 20001 DONOSTIA
TEL.: 943 29 18 30 • FAXA: 943 27 58 69
eskura@eskura.com • www.eskura.com

■ Herria mintzatu da

Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako herria mintzatu zen 2001eko maiatzaren 13an, eta lezio galanta irakatsi zigun guztioi. Askok inbertitu da batetik eta bestetik -"handik" batik bat, Espainiatik- herria alde batera mintza zedin: asko inbertitu dute azken bi urteotan egitura politikoek, Espainiako Estatuaren egitura guztiek, talde ekonomiko nagusiek, komunikabide handienek... Dirua inbertitu dute, presioa, iritzia, denbora, indarra, prestijioa. Eta kukuak oker jo die Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan.

Herriari, Euskal Herri osoa ez den baina Euskal Herriaren abangoardia den EAEko populuari, egindako inbertsio erraldoi horren emaitza sinatzea baizik ez zitzaion geratzen. Hori eskatzen zuen logikak, dena erabakia dela, dena manipulagarria dela, dena lotua dagoela dioen logikak. Eta herri honek bere erabakia hartzea erabaki zuen. Barkatu errepikapenak, baina hala da: erabaki nahi duela erabaki dute herritarrek.

Eusko Jaurarlitzako Barne Sailak datuak eman ahala -bere kudeaketan efikazia iparreuroparra erakutsi du Balzaren departamenduak, igandeko zorroztasun teknikoak borobiltzeko, astelehen goizeko bederatzietan datu guztiak ongi koadernaturik aurkeztu zizkiguten ARGIAko erredakzioan ere, eta estimatzen da Administrazioak gure diruak ondo erabiltzea- joan zen ebidentzia argiagotzen. "Ha ganado Estrella" esan zuen "ABC"ko Isabel San Sebastianek,

eta une horretatik aurrera itzaliz joan ziren Espainiako telebista nagusien fokoak. Eta bakarrik gelditu ginen berriro euskaldunok, ETB lehen eta bigarrenarekin.

Tarte horretan, Jaime Mayor Orejak eman zuen gertatutakoaren gakoa: "Aurrera egin dugu, sekula baino emaitza hobeak lortu ditugu. Baina egia da alternatiba izan nahi genuen neurrian gaur dezepzionaturik gaudela". Nicolas Redondo ere etsita zegoen, baina analisisa ez zitzaion hain garbi ulertu. Dezepzioa batzuentzako eta itxaropena besteentzako, baina ezustekoa denentzat.

Iritzi publikoa "antolatzea" -askok espero dute "sortu" ere egin dezakegula- bokazio edo helburu dugun eta horretatik kobratzen dugun komunikabide eta kazetariontzako apaltasunez mintzatzeko egunak dira. Dena ez dakigula eta dena ezin dugula erakutsi digute herritarrek. Eta zer gehiago erakutsi ziguten maiatzaren 13 honetan?

Hasteko, Juan Jose Ibarretxe lider bezala konsagratu dute herritarrek. Gizon ahula omen zen, kudeatzaile soila, karismarik gabekoa, irakinaldi bat baino iraungo ez zuena... eta bere inguruan bildu dituzte EA eta EAJK bere historiako

Pello Zubiria
ARGIAko zuzendaria

emaitzarik onenak. Ibarretxe eta bere mezuak irabazi dute.

Nahikoa abertzale ba al da Ibarretxe? Ezker Abertzalearen ingurutik jaso ditu kanpainan eraso bortitzak ("Euskararen ofizialtasunaren etsaia", "Ibarreche" espainiarra...) eta Ezker Abertzaletik joan zaizkio hainbat milaka boto. Nahikoa demokrata ba ote da Ibarretxe? Eta parte hartze izugarri handi baten erdian, "logikak" PP eta PSE-EErentzako destinatzen zituen milaka boto bildu ditu. Ibarretxeren ordua dela erabaki dute bozemaileek.

Uste baino autonomia handiagoa erakutsi dute herritarrek maiatzaren 13an, eta

denek hartu beharko lukete kontuan hori. Espainiarrek hala egingo dutela espero beharko genuke, baina interes handiegia daude jokoan. Baina Ezker Abertzaleak eta funtsean ETAK, entzungo al dute hauteskundeotako mezua? Kanpaina nola bideratu duen ikusita -eta Arnaldo Otegi bozeramaleak lehen unean egindako balorazio bihotzgabeak entzunda- pessimista izatera garamatzate. Baina 1998ko irailean ETAK plazaratu zuen analisi baikor hura berretsi eta ondoriozko erabakiak hartzea zor die herritarrei 2001eko maiatzeari.

Eta hala egin beharko luke. Masa, zifra eta kalkuluen azpian herritarrak daudela ikusi den bezala, politikan ari

diren protagonisten artean pertsonak daudela nahi nuke sinetsi. Batzuek demostratu dute azken hilabeteotan. Joseba Egibar batek. Hilabete gogorrek pasa ditu Liza-

rra-Garaziren porrotarekin zulora kondenatutako politikari jeltkide honek, eta hala ere duintasun bat ikusi diogu irratiz bezala telebistaz egin zaion elkarrizketa bakoitzean. Eta duintasun handia erakutsi zuen hauteskundearen emaitzak jakindakoan: kopeta iluna irrifarre bihurtuta ere, duin, zuhur... eta eskuzabal.

Igande gauean Arnaldo Otegik defraudatu egin gintuen, baina horretan ere esperantza eduki nahi nuke. Eman diezaiogun hor ere aukera pertsonari. Mezua, posizioa, tonua, jokabidea... dena ipini du azpikoz gain Ezker Abertzaleak ETAK tregoa haustea erabaki zuenetik. Eta hala hartu du bere historiako ipurdikorik handiena. Herritarren ahotsa entzun dutela, herritarrek nahi duten protagonismoa ontzat hartzen dutela, eta beren frakaso politikoaren ondorioak beren gain hartzen dituztela ikusteko itxaropenik ez dut galdu. Botoa eman dieten pertsonak, eta aurrekoetan eman ondoren orain ukatu dieten pertsonak, gatazkak harrapatuta sofritzen daudenek, sufrimendu guztien justifikazio bakarra diren herria eta herritarrek, duintasunez tratuak izatea merezi baitute ●

□ **Dirua inbertitu dute, presioa, iritzia, denbora, indarra, prestijioa. Eta kukuak oker jo die Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan**

• **Udala** _____ **943 790 900**
943 770 900

- Alkatetza _____ 943 791 810
- Udaltzaingoa _____ 943 791 439
- Monterron Kultur Etxea _____ 943 770 105
- Amaia Antzokia _____ 943 792 053
- Irratia _____ 943 711 731
- Emakumearen Saila _____ 943 794 139
- Euskaltegia _____ 943 797 077
- Gazteen Informazio Bulegoa _____ 943 770 065
- Ingurugiro Eskola _____ 943 770 488
- Iturbide Egoitza _____ 943 797 211
- Iturripeko Kiroldegia _____ 943 770 995
- Musakolako Kiroldegia _____ 943 771 677
- Uren Zerbitzua _____ 943 712 650
- Biltegia _____ 943 712 650
- Azoka _____ 943 795 155
- Hilerria _____ 943 799 521

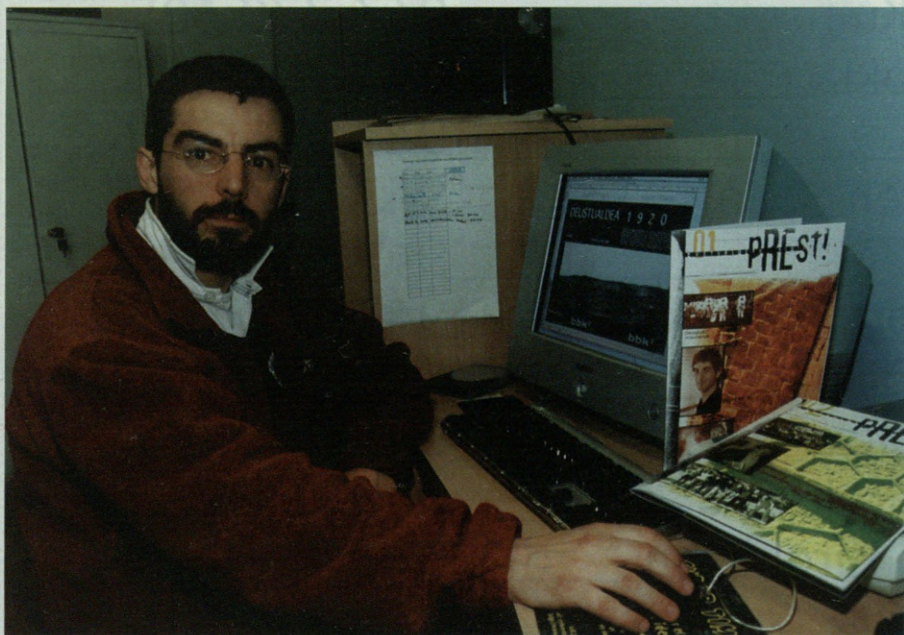
ARRASATEN ERE, BAI EUSKARARI

ARRASATEKO UDALA

Deustualdeko euskaldunen arteko lokarri eta komunikazio bide izateko asmoz, Berbaizu euskara elkarteak herri aldizkaria plazaratu du berriki. Egunotan, bigarren alea prestatzen dabilta eta laster batean kalean izango da.

BILBOKO DEUSTUALDEA IRAKURTZEKO "PREST!"

■ Hektor Ortega "Prest!" aldizkariko zuzendaria irudian.

Deustuko Erribera, Ibarrekolanda, Elorrieta, Arangoiti, San Inazio eta San Pedro Bilbo hiriko auzoak badira ere, zazpi auzook Deustualdea -administrazio arloan Bilboko 1. barrutia lege ezagutzen dagoenak- dute. Bertan, han-hor-hemengo euskara talde eta herri aldizkariaren loraldi aroak eraginik eta etorkizuna euskaldunon izan behar duenaren iritziak sinetsirik, berein euskaldun batu zen iaz Berbaizu euskara elkarteak sortuz. Euren xederik

behinena Deustualdeko euskaldun komunitatea trinkotzea da, eta helburu horri eutsiz, gizartearen esparru guztietan euskaren normalizazioa lortzeko tresna eraginkorra izan gura dute. Hori guztiori erdietsi nahirik, lehendabizi euskara elkarteak aurrerantzean jarraitu beharreko lan ildoak (Deustuko euskaldunon elkar ezagutza erraztu, euskaraz bizitzeari muzin egiten dioten euskaldunengan eragin, euskarari dagozkion funtzioak berreskuratu, besteak beste) zehaztu, eta aldi berera, lantaldeak

eratu zituzten xede eta ildoen gauzatzeak. Bilgune lan taldeak taberna-txokoa egitasmoa lantzen du. Gazte arloak gazteriaren inguruko egitasmoak mamitzen ditu. Kulturetzakoak etorkizunekoan euskara elkarteak eskainiko dituen kultur zerbitzuak diseinatzeko dituzte. Normalkuntza lan taldekoak esparru ezberdinetan euskaren normalizazioa lortzeko jarduten dute. Deustuko jaien inguruko lanak koordinatzen ditu beste talde batek. Aisialdiko taldekoak inguruko herritarrei eskaintza atsegin eta euskalduna helarazten saiatzen dira. Azkenik, komunikazio taldekoak Deustualdeko euskarak dituen premiak eta bertako euskaldunen beharrianak aztertzen dituzte.

Komunikazio lantaldeak egin ikerketaren puruz, euskarazko hedabide idatzituen nahia nahiz beharra antzeman zen. Halatan, lokala lortu, erredakzio lan taldea eratu, hilabetekariaren azala eta egitura gorpuztu, eta finantzazioa lotu ondorenean, martxan ipini dute herri aldizkaria. Oraitu -iragan martxotik goiti, xeheki-, "Prest!" doako hilabetekaria plazaratu berri dute, Deustualdearekin (berba hau erabiltzen dute 1925 arte herri independente izan zenaren eremu osoa izendatzeko) lotuta dagoen informazioa hur-hurretik batu eta bertako euskaldunei nola batuz hala bizkaieraz irakurtzeko aukera luzatuz. Berbaizu elkarteak lehendakari Jose Moralesek aldizkariko lehen zenbakian izkiriatua gure eginez, "garrantzi handikoa da Deustun euskara hutsezko komunikabide bat edukitzea eta, horregatik Berbaizu euskara elkarteak sortzeaz batera, komunikazio batzordeak buru-belarri ekin zion aldizkariaren egitasmoa mamitzeari". Berbaizu euskara elkarteak, besteak beste, euskal komunitatea sendotzen lagunduko duen kalitatezko eskaintza kulturala ziurtatu gura die bertako euskaldunei, eta lan

Euskara sailaren babeslea:

Hernaniko Udala

Hernaniko herriak ere
Bai Euskarari

ildo horrekin bat eginez "Prest!" aldizkaria txukun, kalitatezko eta berritzaile dugu. Erredakzio taldera, berbarako, hedabide zenbaitetan (EITB, "Egin", "Berton" aldizkaria, "Hitzartu" aldizkaria) arituriko eskarmentudun profesionalak eta berrikitan kazetaritza ikasketak bukatuikoak batu dira, baita kolaboratzaile andana ere.

HIZKUNTZA. Euskara batua nahiz bizkaiera batuaz idatz daiteke kazetariaren gogora, beti ere bateko nahiz besteko arau eta legeak akorduan izan eta zuzen betez. Haatik, Deustualdeko euskaldunei (bederatzi mila inguru, euskara taldeak egin zerrendatzean) euskara txukun eta jasoko aldizkari bat eskaini nahian, "Prest!" aldizkariok zuzentzaile bat ipini dute langintza horretan. Egindako lan sendo eta erri-meak bi mila aleko lehen zenbakia gauzatu du. Orain artean, aleok euskaltegi, taberna eta dendatan banatu ez eze, mila eta bostehun etxe euskaldunetara ere bidali dituzte. Aurrerantzean, inguruko euskaldunen helbidea lortu gura dute, "Prest!" aldizkaria posta bidez eta debalde Deustualdeko euskaldun ororen etxera hel dadin.

ATALAK. Molde honetako aldizkariak ohiko duten egiturari eutsi diote; inguruko eskolen esku dagoen atala, artikulua monografikoak, gureak kanpoan, kanpoak gurean, argazki zaharra, elkarrizketa, berri laburrak, kultura, kirola eta komikia. Orobat, zenbakirik zenbaki aldizkariak azalean agertuko den argazkiarekin lehia-keta antolatu dute. Argazkia Deustualdeko leku zehatz bat izanen da eta zein leku den jakinez gero, nahi duenak azalari datzekion datu-orria bete eta aldizkariaren egoitzara igortzearekin batera, liburu sorta baten zozketan esku hartuko du. Ibili-bilian gauzak patxadaz eta astiro egin behar direla jakinik, aurrerantzean, epe laburrera begira sikiera, proiektua sendotu gura dute. Euskara elkarteak eta aldizkaria ezagutzera eman, harpidetza kanpaina abian ipini, izaniko gabeziak zuzendu eta abar. Etorkizunera begirako egitasmoak, ordea, geroak zehaztuko ditu. Hektor Ortega "Prest!" aldizkariak zuzendariaren hitzetan, "aldizkaria orain hilabete jaio da, eta gure nahi guztia "Prest!" kalean ikustea zen. Aurrera begira ikusiko da zein bide hartuko dugun, baina beti ere uneen uneko errealitateak eta bitartekoak kontuan izan beharko ditugu" ●

◆ ASIER BIDART

Arturoren kaiera

KONTSEILUAREN SALAKETA

Kontseiluak Nafarroako Gobernuak eta Gasteizko Udalak hartutako neurriak eta hainbat politikarik (Fraga kasu) hauteskunde kanpainen egindako adierazpenak salatu ditu berriki.

Kontseiluak azaldu duenez, argia da hizkuntzaren normalizazio prozesua moteltzeko eta euskararen alde lan egiten duten erakundeei diru laguntzak ukatzeko nahia duen estrategia. Halaber, hizkuntz politika egokia garatu ahal izateko neurri zehatzak eskatu dizkie Kontseiluak alderdi politikoei.

UDALERRI ETA AUZOEN IZENDEGIA KALEAN

Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako udalerrri eta auzoen izendapen zuzenak jasotzen dituen izendegia kaleratu du Eudelek (EAEko Udalen Elkarteak). "EAEko Biztanle-entitateak" izenburupean. Euskaltzaindiako Onomastika Batzordea bi urtez aritu da lanean izendegi hau egiteko. Xabier Aizpuru Hizkuntza Politikarako sailburuordeak esan zuenez, argitalpena Euskara Biziberritzeko Plan Nagusia garatzeko beste urrats bat da.

UNIBERTSITATE BARRUTI BATERATUA

Euskal herriko unibertsitate barruti bateratuaren aldeko ekimen iraunkorra abiatu da. EHU, NUP, Baiona campusa, Mondragon Unibertsitatea, Nafarroako Unibertsitatea eta Deustuko Unibertsitateko ikasle, irakasle eta langileek bultzatu dute ekimena. Besteak beste, euskararen hutsunea estaltzea eta euskal kurikulumak eta ikerketa alor euskalduna osatzea dute helburu. Hartara, gestio plan bat egingo dute hurrengo ikasturterako.

EUSKO TRENEAN NORMALKUNTZA PLANA

Euskararen erabilera normalizatzeko Eusko Trenen plana atzeraka ari dela adierazi dute ELA, UGT, CCOO, LAB, CGT eta ESK sindikatuek. Aldi berean, hizkuntza normalizaziorako lege eta araudiak ez betetzea leporatu zieten Eusko Tren eta Eusko Jaurlaritzari. Normalizazio plana apiriletik egingo da badago ere, ez da abian jarri.

Urrea

■ "Erdi berbetan" kanpaina martxan da Leioan. Udaleko Euskara Zerbitzuak abiarazi du, elkarte eta erakundetan euskara sustatzeko. 130 elkarte eta erakunderen konpromisoa lortu gura du. Hizkuntzaren egoeraren diagnosis egin dute jada eta aurrerago banan banako hitzarmenak izenpetzeari ekingo diote.

I k a t z a

■ Aretxabaletako 14 urteko ikasle bat Londresera zihoan bere ikaskide eta bi irakaslerekin. Neskatoak hegazkina hartzeko gurasoen baimena zuen. Euskaraz zegoen hura ordea eta Espainiako Poliziak ez zion hegazkina hartzen utzi, gurasoak bertan zeuden arren. Eta gure hizkuntza ofiziala omen da. Arraioa!

Itsasbeheretan itsaslabarren oinarrietan agerian gelditzen diren marearteko urradura plataformak izango ditugu hizpide. Itsas mareen gorabeherak azaleratu eta estaltzen dituzten inguru lau horiek itsas bizitza ezagutzeko benetako leiho naturalak dira.

IZARRAK ETA LANPERNAK MAREARTEAN DANTZAN

MIKEL ESTONBA

■ Sopelako Barinatxe-Atxabiribil hondartzako urradura plataforma.

Euskal Herriko kostaldearen ezaugarriak aipagarriena adin eta konposaketa desberdineko itsaslabarrek osatuta egotea da. Gure kostaldeko itsaslabarretara eta arroketara hurbiltzeak, Lurraren azala moldeatzen duten indarrak imajinatzeke eta Euskal Herria noiz eta nola eratu zen ulertzeko aukera eskaintzeaz gain, biologia eta ekologia ikuspegietatik, ingurune paregabeak ezagutzea ahalbidetzen du. Izan ere, itsasoaren eta lehorraren arteko alderdi horietan nagusi diren bizi baldintza gogorretan bizi ahal izateko, bertako bizidunek moldaera morfologiko eta fisiologiko harrigarriak eta interesgarriak garatu behar izan dituzte.

Askotan, itsas biologiara hurbiltzeko modu bakarra urpekaritza dela uste dugu. Urpekaritzak itsas ingurunearen ikuspegi orokorragoa eskaintzen duela ez dago zalantzarik, baina ez dago guztien esku-

ra. Urradura plataformek, nahi duen orori edo itsasoko bizitza eta ekosistemak aztertzen ari diren ikasleei, mundu harri-garri eta zoragarri honetara, arrisku eta kostorik gabe hurbiltzeko aukera paregabea eskaintzen die, itsas fauna eta flora-ren benetako erakusleihoak baitira.

URRADURA PLATAFORMEN JATORRIA. Urradura plataformen jatorria tirainak itsaslabarren oinarriaren aurka eragiten duen etengabeko higaduran bilatu behar da. Tirainaren ondorioz, ekaitz egunetan bereziki, tamaina desberdineko harriek itsaslabarretako oinarrien aurka jotzen dute behin eta berriro eta bertan, denbora igaro ahala, zulo handiak irekitzen dira. Zulo horien eraginez, oinarria itsaslabarra eusteko gai ez denean, itsaslabarra erori egiten da eta kostaldeak atzera egiten du. Horrez gain, erorketetan itsaslabar berriaren oinarrian

harri eta harkaitz gehiago metatzen da, higadura areagotzen delarik. Fenomeno hau dela eta, kostaldeak, poliki baina etengabe, atzera egiten du eta lehen itsaslabar harritsu zenaren lekuko modura, itsasbeheretan azaleratzen diren harritzko plataforma lauak gelditzen dira: urradura plataformak.

Urradura plataformak sortzen dituen higadura-prozesu honetan zehar, tirainak inguruko materialak baino gogorragoak diren itsaslabar-zatiak aurkitzen baditu, hauek motelago higatuko ditu eta horren ondorioz, urradura plataformen gainean lurmuturrak, harri irlak eta itsas harkaitzak agertuko dira.

Itsaslabarren atzerapenarekin eta urradura plataformekin erlazionatutako beste fenomeno geologiko interesgarria haran zintzilikatuak dira. Normalean, tirainak itsaslabarretan eragiten duen higadura errekek sortzen dutena baino azkarragoa denez, fenomeno hau oso nabaria den lekuetan, hainbat erreka ur jauzien bidez itsasoratzen da, erreka horien harana itsaslabarrean "zintzilik" gelditzen baita.

Urradura plataformen atzean itsaslabar harritsua altxatzen da. Horieta, nekaezineko tirainak eta beste zenbait

■ Itsas izarra.

MIKEL ESTONBA

MIKEL ESTONBA

■ Abadian aurkitutako aktinia.

MIKEL ESTONBA

■ Putzu arruntak akuarioa dirudi.

MIKEL ESTONBA

■ Lanperna goxoak.

faktorek eragiten duten higadurak, uhin-
nen zipriztinek eta hormen bertikaltasun-
ak ikaragarri zailtzen dute bizidun
komunitateen garapena. Hala ere, badira
muturreko baldintza horietan ere, bizitze-
ra moldatu diren animalia eta landare
espezieak, baina hauek beste artikulatu
baterako utziko ditugu eta orain urradura
plataformetako bizitzaz ardu-
ratuko gara.

UHNEN ZABUEK BALDINTZATUTAKO BIZITZA.

Milioika urtetan
higadura-agenteez zizelatuta-
ko inguru harrigarri hauetan bizi baldin-
tzak muturrekoak dira, izan ere mareen
gorabeherak eta uhinen zabuek bizidu-
nengan eragina duten faktoreak oso alda-
korak izatea eragiten dute. Mareen era-
ginez, urradura plataformak egunean bi
alditan azaleratzen eta urperatzen dira.

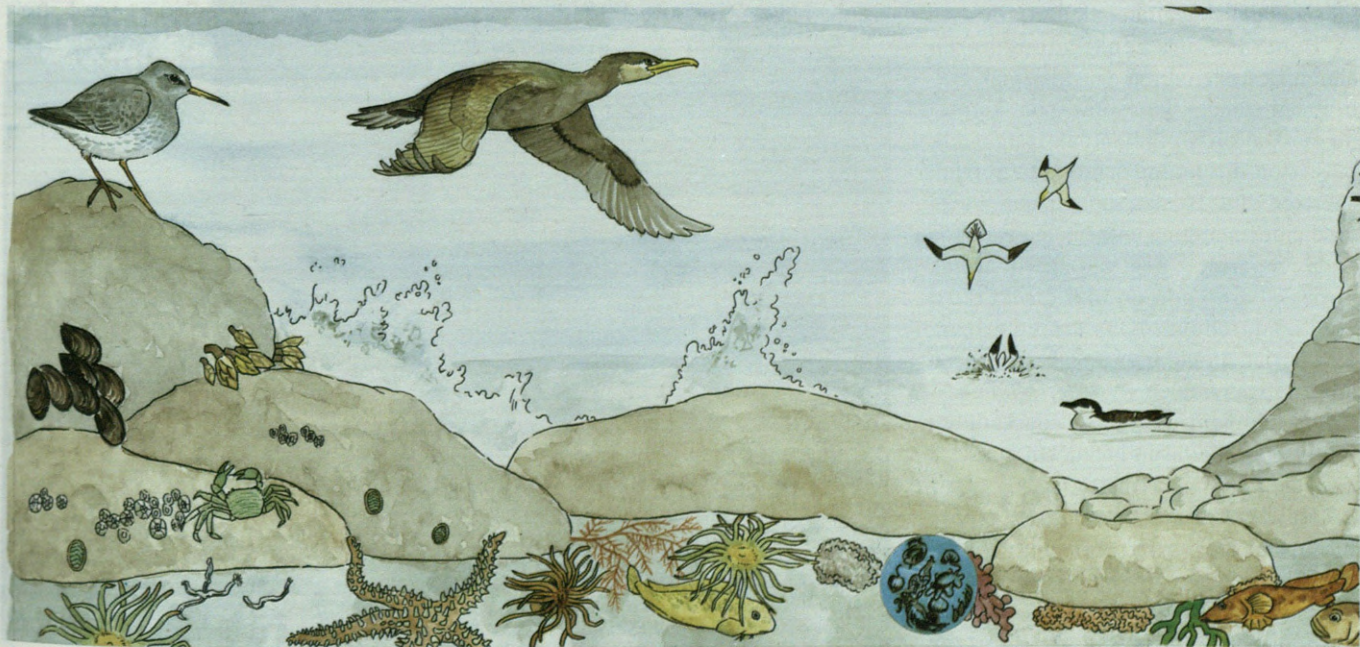
Urradura plataformen jatorria tirainak itsaslabarren oinarriaren aurka eragiten duen etengabeko higaduran bilatu behar da

rrean edo urradura plataformetan itsas
beheran gelditzen diren putzuetan faktore
horiek bat-batean nabarmen alda daitez-
ke. Eguraldia eguzkitsua denean, putzue-
tako tenperatura eta gazitasuna asko igo
daiteke; eguraldi euritsuak bestalde, kon-
trako efektua sor dezake. Azkenik, ezin

aipatu gabe utzi, uhinen etengabeko
hausturak, batez ere ekaitz egunetan, era-
gin zuzena duela bertako bizidunengan.

Faktore horiek guztiek muturreko bizi
baldintzak ezartzen dizkiete bertako bizi-
dunei. Horiei aurre egin ahal izateko,
eboluzioan zehar aipatu bizidunek mol-
daera fisiologiko eta morfologiko bere-
ziak garatu dituzte eta
horren ondorioz, ekosis-
tema horien aniztasun
eta originaltasun biologi-
koak kontuan hartzekoak
dira.

Nolanahi ere, aipatu
faktoreek ez dute eragin bera urradura
plataforma osoan. Itsasgoraren mailatik
hurbilen dagoen aldeak ordu gutxi
batzuetan baino ez ditu ematen urak esta-
lirik, baina itsasbeheraren mailatik zen-
bat eta gertuago egon, orduan eta ordu
gehiago egoten dira ur azpian. Horrek,

GORKA GOROSPE

■ Urradura plataformetako bizitza berezia da. Fauna eta flora batzuetan urazpian eta bestetan lehorrean bizi da.

MIKEL ESTONBA

■ Itsas lapatia harriari itsatsita.

urradura plataformetan bizidunak urik gabe bizi ahal izateko jasankortasunaren arabera egituratzea ekartzen du.

BIZIA URRADURA PLATAFORMETAN. Plataformaren goialdean, hau da, urak denbora laburrez estaltzen duen aldean alga berdeak nagusi dira. Horien artean ugarienak aingira-belarra eta itsas urrazia dira, beren labainkortasuna dela eta, horrelako inguruetara hurbiltzen direnentzat nahiko ezagunak. Algekin batera, itsas tirainari eta ordu luzez uretatik kanpo egoteari ongi moldatutako zenbait animalia dago, hala nola, lapak, magurio nanoak, itsas arkakusoak, itsas kukurutxak edo itsasgoraren mailan harriak ia osorik estaltzen dituzten itsas ezkurak. Plataformaren goialde honetan ere, erraza izaten da karramarro berdeak eta beltzak haitzetatik sekulako abiaduran mugitzen ikustea.

Beherago, ura zeharkatu ondoren ahulduak iristen diren eguzki-izpiak erabili ahal izateko, klorofilaz gain, karoteno eta xantofila pigmentuak izateagatik bereizten diren alga arreak eta gorriak agertzen dira. Bi alga mota hauen artean gradienteen eragina antzematea zailagoa bada ere, arretaz begiratuz gero, arreak gorriak baino gorago bizi direla ikusi ahal izango dugu. Alga arreen artean, aipagarriak dira uraren azpian dagoenean kolore irisatua duen *Cystoseira tamaritifolia* edo ugal-gorputzak adarkaduren muturretan loditasun batzuetan gorderik dituzten *Fucus* generokoak.

Hala ere, algen artean aniztasunik handiena alga gorrietan dago. Alga gorriak, batez ere urradura plataformaren behealdean eta mareek plataformaren zuloetan utzitako putzuetan agertzen dira. Horietan, aipamen berezia merezi

dute ehunetan kaltzio karbonatoa izateagatik, harri-itxura duten alga zoldagileak, sarritan substratu zabalera handia estaltzen baitute. Urradura plataformara lehengo aldiz hurbiltzen denari, hasieran kosta egingo zaio alga berezi hauek aurkitzea, baina arretaz begiratzen badu, arrosa koloreko "harriak" aurkituko ditu. Horiek dira alga zoldagileak. Aurrekoak bezala, ehunetan kaltzio karbonatoa duten *Corallina* generoko alga gorriak ere, nahiko ikusgarriak dira, arrosa koloreko hosto gogorrek zuri koloreko mutur deigarriak baitituzte.

Ezin aipatu gabe utzi azken boladan hainbat arrantzalerentzat udazkeneko diru iturria bilakatu den *Gelidium sesquipedale* alga gorria. Gure kai eta itsaslabarretan geroz eta gehiago ikusten den alga honetatik etekin handia ateratzen da gaur

■ Itsas animalia eta landareek uretatik kanpo geratuta ura galdu eta deshidratazioz hiltzeko arriskua dute

egun. Elikagaiak, lurrinak, kosmetikako produktuak, jelatinak... dira, besteak beste, alga gorri horretatik ateratzen diren produktu batzuk.

Algekin gertatzen den moduan, animaliekin ere, itsasgoraren mailatik urruntzen garen heinean, aniztasuna handituz doa. Erraza izaten da harrien artean karrakela mota desberdinak, bere gorputz biguna babesteko barraskilo hilen mas-

■ Karramarro ermitaria.

korraz baliatzen diren karramarro ermitariak edo txangarrak ikustea. Harrien azpian, ordea, itsas zizare desberdinen hodiak; itsasbeheraldietan, sabelaldean duen bentosa indartsuari esker, harrietan itsatsita irauten duen itsas lapatia arraina edo molusku primitiboak diren kitoiak aurkituko ditugu.

Plataforman zenbat eta beherago joan, alga eta itsas animalien aniztasun handiagoa aurkituko dugu, izan ere, itsasbeheraren mailatik hurbil agertzen diren bizidunak nahiko denbora laburra iragaiten dute uretatik kanpo. Uhinekin kontuz ibiliz gero, plataformaren behealde horretatik ibiltzeak ezuste atseginak ekarriko dizkizue seguruenera, batez ere, normalean uretatik kanpo gelditzen ez diren inguruak behatzeko aukera eskaintzen duten marea hiletako egunetan.

Egun horietan, ez da zaila izaten plataformaren behealdean itsas izarrak, itsas

■ Sakoneta erreka urradura plataforma honetan itsasoratzen da.

■ Zumaiaiko Aizkorri puntatik Endata lurmuturrerainoko urradura plataforma.

luzokerrak edo ofiodermak bezalako ekinodermatuak ikustea. Erraza izaten da ere, kausi grisa moduko karramarroak aurkitzea edo gastronomikoki hain preziatuak diren lanpernen koloniak deskubritzea.

Hala ere, zalantzarik gabe, aniztasunik handiena, marea jaisterakoan urradura plataformaren zuloetan gelditzen diren putzuetan aurkituko duzue, bertan uraren ezaz babesten baitira plataformetako animalia gehienak. Benetako akuario naturalak kontsidera daitezkeen putzu horietan alga zein itsas animalia ugari ezkutatzen da hurrengo itsasgorak plataforma berriro

ten elikadura baliabideak ustiatzen dituen hainbat hegazti. Gure kostaldean naroak diren kaioak eta antxetak sarritan hurbiltzen diren urradura plataformetara euren dietak osatzeko oso baliagarriak zaizkien karramarroak, karrakelak, arraintxoak... harrapatzera. Harrien azpian babesten diren ornogabeek elikatzen den harri iraulia da maiz bertan ikus daitekeen beste hegaztia eta berarekin batera, itsas mikak, txirri ilunak, kuliska txikiak edo kurlinta bekaïndunak bezalako beste limikoloak ere, tarteka-tarteka leku hauek hurbiltzen dira.

EUSKAL HERRIKO URRADURA PLATAFORMAK. Atturriren bokaletik Miarritzeko San Martin lurmuturreraino doan kostalde hareatsua izan ezik, Euskal Herriko kostaldea adin eta konposaketa desberdineko itsaslabarrez osatuta dago. Itsaslabar horien gehienek oinarrietan urradura plataformak daude, baina ez guztietan.

Urradura plataformarik zabalena kare-harrizko itsaslabarren oinarrietan daude. Adibiderik esanguratsua Gipuzkoan, Zumaia eta Deba artean, aurkitzen dugu. Gipuzkoako kostalde zati horretan, materialen hauskortasun handia eta estratuen lerrokadura direla eta, itsaslabarrek nabarmen egin dute atzera eta itsasbeheraldietan hedadura handiko urradura plataforma zabaltzen da.

Urradura plataforma zabalak eta interesgarriak daude ere, Lapurdin, Donibane Lohizunetik Getariarainoko kostalde

zatian eta Txingudi badiaren ekialdeko muturrean dagoen Abadia ingurune natural babestuan. Bizkaiari dagokionez, aipatzeko modukoak dira Galea lurmuturretik Barrikaraino agertzen diren plataformak, Bakio eta Bermeo artean dagoen Gaztelugatxe Biotopo babestuan ikus daitezkeenak ahaztu gabe.

Zoritzarrez, ingurune horien guztien balio biologikoa, ekologikoa eta geologikoa oso altua bada ere, gehienek inongo babespenik gabe aurre egin behar diote gure kostaldea ezagutzen ari den hazkunde demografiko handiari. Aipatutako Abadia eta Gaztelugatxe alderdiak izan ezik, gainontzeko urradura plataforma eta itsaslabar guztiek, udan batez ere, gizakiaren aldetik iristen zaizkien kalteak jasan behar dituzte. Ez dugu ahaztu behar bertako animaliak eta landareak benetako bitxi naturalak izateaz gain, itsasbeheraldietan oso sentikorrak direla giza presioaren aurrean. Ibai, erreka eta itsasoko kutsadura, itsaski biltzaile ilegalen emendioa, udako giza presentzia handia... dira, besteak beste, urradura plataformak kalteztzen ari diren faktoreak.

Egoera honen aurrean, eta ingurune hauen balioa kontuan hartuz, Administrazioek leku paregabe hauek babestu eta mantentzeko neurriak hartu beharko lituzkete. Baina hori ez da nahikoa, gutako bakoitzak ere, lagundu behar du zeregin horretan. Horretarako ezinbestekoa da ingurune pribilegiatu horien balioak ezagutzea eta ulertzea ●

◆ MIKEL ESTONBA

□ Bizidunen aniztasunik handiena, marea jaisterakoan zuloetan gelditzen diren putzuetan dago

estali bitartean. Tentakulu pozoitsuei esker harrapakinak harrapatzen dituzten aktiniak eta anemonak; kolore urdin eta hori deigarriengatik erraz bereizten diren itsas bareak; gorputzen gardentasuna dela eta, ia ikusezinak diren izkirak; harri eta algen artean ezkutatzen diren kabuxak eta zarboak; kolonia handiak eratzen dituzten itsas trikuak; olagarroak... dira, besteak beste, plataformetako putzuetan beha daitezkeen animaliak.

Azkenik, ezin aipatu gabe utzi, ekosistema aberats hauek eskaintzen dituz-

■ Higadurarengatik errekaen ura "erori" egiten da batzuetan.

Argentinako hiriburuan dago mundu osoko euskal etxerik zaharrena, 1877an sortutako Laurak Bat. Bazkide eta aktibitate ugariko elkarte honen lehendakaria Jon Uriarte erandioarra da. Laurak Baten egoera azaldu digu Buenos Aireseko egoitzan.

“MIGRAZIO KORRONTEA INBERTITU EGIN DA”

JOXEMI SAIZAR

■ Jon Uriarterentzat Laurak Bat elkarte bere bigarren etxea da.

Familia asko bezala zure gurasoak ere 1949. urtean Argentinara joan ziren. Non jaio eta nola iritsi zinen Argentinara?

Bordelen jaio nintzen 1937an ama gerra zela eta haurdun atera zelako Erandiotik. Francok Bilbo hartu zuenean nire aita Martiartu batailoian zegoen eta preso hartu zuten. Handik bi hilabetetara nire ama itzuli zen etxera nirekin. Erandion hazi nintzen eta 12 urte nituela familia osoa hona etorri ginen. Eusko Jaurlaritza mantentzeko dirua jasotzen zuen aitak. Txikitan aita ikusten nuen dirua botiletan sartzen eta etxeko lorategian lurperatzen. Ama beti kezkatuta zegoen, zerbait gertatuko zitzaioela eta. Hemen senitartekoak genituen eta aita bultzatu zuten hona etortzeko. Tornularia zen aita eta hemen lan asko eta aberasteko aukera zegoela esaten zioten.

■ Noiztik zaude Laurak Baten?

Hau nire bigarren etxea da. Hemen izena eta abizena daukazu, denek badakite nor eta nolakoa zaren. Familia handia da. Duela 15 urte izan nintzen lehendakaria.

□ **“Bizitasuna eman nahi diogu gure elkarteari jende berria erakarriz. Euskal jatorriko argentinarrek erakartzea da zuzendaritzaren asmoa”**

ri eta orain berriro.

■ Zein da euskal etxe honen egoera?

560 bazkide gara, baina adin-piramide itsusia dugu: bazkide zahar asko dago eta gazteria falta da. Argentinan entrete-

nimendu aukera guk eskaini dezakeguna baino zabalagoa da. Euskal Etxeko jendea garai bateko Euskal Herriaren irudierekin gelditu da. Emigrazioa 1950ean bukatu zen eta orduko Euskal Herriaren irudi idilikoa gordetzen da hemen: ohiturak, kanta zaharrak... Gaur egungo Euskal Herriarekiko aktualizazioa falta da. Komunikazioa hobetzen ari den neurrian hobetuko da hori. Orain migrazio korrontea inbertitu egin da, hemengo gazte asko Euskal Herrira joan da, euskal etxeko kide batzuk adibidez. Bigarren eta hirugarren belaunaldiko bazkideak daude, baina handik etorritako jendea ere badago oraindik, Gerra Zibilaren ondoren etorritakoak.

■ Noiz izan zen Argentinarako migrazioziorik handiena?

Euskaldunak mundu osoan daudela esan arren, ez dute asko emigratu. Tanta-ka etorri den migrazio historikoaz ari naiz. Amerikan Argentina, Txile eta Uruguai gertatu da gehienbat. Migrazio berria Venezuela, Mexiko eta EEBBetara joan da batez ere. Argentinan euskal abizenen kontzentrazio handia dago. Biztanle guztien % 10 aipatzen da.

■ Eta zein dira euskal etxe honetan egiten diren aktibitate nagusiak?

Frontoia egunero irekita dago eta larunbatetan pilota gogorrari ematen zaio lehentasuna, mutiko talde bat eskupilotan aritzen da. 75 urte dituen Lagun Onak abesbatzak izen handia du, urtean bi aldiz Teatro Colon ospetsuan abesten du. Euskara klaseak ematen dira. Ikastaro hasieran iragarki txiki bat jartzen dugu egunkari zabalduenetan eta urtero 100 ikasle berri etortzen zaizkigu. Koroak adina urte dituen dantza taldea ere badugu. Emakume Abertzale Batzaren ardurape-

an. 30 neska-mutil aritzen dira, ikasten ari diren haur txikiak kontatu gabe. Gure jaietan izaten dituzte emanaldiak. Euskal kultur etxea daukagu: kalera ematen duen liburudenda eta ikerketa-zerbitzua (abizenak, unibertsitatea, lana, herriak, bekak). Niko Iguain beasaindarra da buru. Ondoko lokalean FEVA (Federacion de Entidades Vasco-Argentinas) dago. 80 bat etxe edo elkartzan ditu, batzuk txikiak, besteak handiak, herrien eta euskaldun kopuruaren eta aktibitateen arabera. Antzoki txiki bat ere badugu hitzaldiak emateko. Eta taberna-jatetxea, noski. Orain euskaraz dakiten batzuk daude eta gainera sukaldea asko hobetu da. Larunbata da euskal familiaren eguna eta jende asko elkartzen gara afaltzen. Buenos Aires handia da eta astean zehar lanaren ondoren etortzea zaila da. Buletina egiten dugu bazkideentzat, informazioa eta euskal kulturako gaiekin. Orain euskal problematikaz kezkatuta gaude.

■ Zein jai ospatzen dituzue?

Aberri Eguna ospatzen dugu eta jai honi indarra eman nahi diogu, ez hemen bakarrik, Argentinako zentro guztien artean baizik. Gero Loiolako San Inazio, Arretxinagako San Migel (Alderdi Eguna), independentzia gogoratzeko bi jai argentinarrak (maiatzak 25 eta uztailak 9) eta Laurak Baten fundazio eguna (martxoak 13) ospatzen ditugu. Uda ondoren urteko aktibitateen hasiera izaten da egun hori. Urtero euskal aste nazionala ospatzen dugu aktibitate desberdinekin (pintura, musika, enpresarialak, folklorea), baina Argentina handia da eta bere eragina galdu egiten da.

■ Lehendakari bezala zein dira zure eginbehar nagusiak?

Jendea hartzea. Harreman publikoak dira orain garrantzitsuenak. Euskal Herriko udan turista asko etortzen da: enpresarioak ere bai. Aconcaguara joaten diren mendizaleak azaltzen dira asko. Juan Jose Ibarretxe, Jose Antonio Ardanza, Karlos Garaikoetxea, Mari Karmen Garmendia, Euskadiko Orkestra, Gaztelubide eta Gaztelupe abesbatzak izan dira adibidez.

■ Aurrera begira, nola ikusten duzu Laurak Bat euskal etxea?

Lehen esan dudana bezala bazkideen batez besteko adina aurrera dihoa

■ 1877an sortutako elkarte honek 560 bazkide ditu.

eta oroimenean oinarritutako mundu batean daude, gaur egun ez den Euskadi bat dute buruan. Bizitasuna eman nahi diogu gure elkarteari jende berria erakarriz. Euskal jatorriko argentinarrak erakartzea da zuzendaritzaren asmoa. Horretarako internet eta publizitatearen bidea erabiliko dugu. Elkarte eusko-argentina-

□ “Emigrazioa 1950ean bukatu zen eta orduko Euskal Herriaren irudi idilikoa gordetzen da hemen”

rra izango da, baina beste irtenbiderik ez dugu ikusten. Euskal Herritik denbora baterako datorren jendea ez da inguratzen, Buenos Airesek asko eskaintzen dielako. Bizitza osorako etorriko balira inguratuko lirateke hona. Enpresaren bitartez bi edo lau urterako etorritako euskaldun asko dago hemen, baina lagunak egiteko ez du hona etorri behar.

■ Instalazio ugari ditu: frontoia, kultur etxea, taberna-jatetxea.

■ Lehen aipatu duzu euskal gatazkaz oso kezkatuta zaudetela. Zein eragin du egoera horrek hemen?

Argentinara iristen den informazio guztia oso partziala da, atentatu bat edo horrelako zerbaiten berri ematen dute. Ez dira konturatzen arazoa konpontzeko abertzaleekin hitz egin behar dela. “La Nacion” egunkari ospetsuan Madrilgo korrespondentsalاک terrorismoa abertzaletasunarekin lotzen zuen eta PPK PSOEekin batera euskal hauteskundeak irabazi ondoren Eusko

Jaurilaritza eskuratu eta hezkuntza, ETB eta abertzaletasuna laguntzen duten euskal enpresariak eta elkarteak erasotu behar zirela zioen. Gure artean kezka handia sortu zuen artikulua horrek eta eskutitzak bidali genituen egunkarira. Nirean adibidez, Euskal Herrian dohain eta ordainduz, eskola erlijiosoan eta laikoan ikas daitekeela jartzen nuen. Telebista eta komunikabideen % 95a Espainiatik datorrena dela eta euskaraz dagoen bakarra kendu nahi dutela. Gero prentsa askatasunaz hitz egingo dute. Athleticen jokalaria atzeritarra fitxatu beharko dituela esaten nuen, elkarte gastronomikoak jatetxe bihurtu, herri kirol eta folklore elkarteak desagertu zaharkinak direlako. Eta azkenik, Francok egin zuen bezala, euskal izenak eta abizenak kendu, horrek ere abertzaletasuna sortzen duelako. Ez dago eskubiderik. Horrelakoen aurrean erne egon eta gogor erantzun behar dugu ●

◆ JOXEMI SAIZAR

Alberto Iñurrategi

“Anaiarekin nekarren bide bera jarraitu nahiko nuke”

PERFILA

Bizitza soka batetik zintzilikatzeak beldurtzen gaitu gehienok, bizitza lur egonkor baina beti lauaren gainean jartzea ez dela hobeia pentsa arazten digute beste batzuek. Amak "ez zaitez koska horretara igo!" esan eta kontrakoa egin duen umearen begirada apala du, "nik ez dut ezer egin" esaten duena; 8.000 metroko "koxkak" igo ditu, eta hala ere "nik ez dut ezer egin" diote begiek. Eta nork bere burua 8.000 metrotara jarri gabe hankak lurrean izateak asko esaten du, hazañaren handitasunaz baino bereaz.

Testuak: **Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre**
Argazkiak: **Alberto Elozegi**

Umetan txori kabi bila arboletara igotzen hasi zinenerako nabari zitzaizun abilezia. Nola eman zenuen mendirako pausoa?

15 urterekin hasi nintzen eskalatzen, oso engantxatua gainera; anaiak bazekarren beste mendi ibilbide bat, eta 1987an bi bide horiek elkartu genituen. Alpeetara joan ginen eta handik Yosemiteara 89an, nolabait lehen etapa horri amaiera emateko. Ondoren izan zen Himalaya deskuritu, eta urtero-urtero hara jotzea.

■ **Noiz bihurtu zen zaletasun hori obsesio?**

94an, jada, nik Ederlan fabrika eszedentzia hartzeko erabakia hartu nuen. Ordurako pixka bat profesionalizatzeko asmoa nuen, edo behintzat modu serioagoan lantzeko erabakia hartu genuen.

Bizimodua zena bizibide izatera pasatu beharrean, bizimodua eta bizibidea elkartu egin genituen. Bizibide hori afizioz egiten jarraitu dugu.

■ **Kooperatibismoaren kabiak lagunduko zuen bizimodua lanbide ere izan**

zedin jauzi hori ematen...

Nahiko pribilegiatuak izan gara. 90. urtean oraindik gure bailarako inor gutxi ibilia zen Himalayan, eta hasieran nobedade kontua dela eta ez dela, beti lortu

"Esaten da mendizaleok erromantizismoa galdu dugula. Baina erromantizismoa bilatu nahi duenak lehen beste aukera du orain"

• **Jaio:** Aretxabaletan, 1968an.

• **Mendizalea.**

• **Fagor enpresako Ederlan fundizioan aritu zen lanean 1994. urtea arte.**

• **Himalaya:** guztira 13 espedizio egin ditu bertara, eta zortzimila metroz gorako 12 mendi igo ditu: Himalayara joan ziren lehen aldian *Pumori* (7.161) mendia igo zuten (1.990ean). Geroago etorri ziren *Makalu* (8.484m) 1991ean, *Everest* (8.848m) 1992an, *K2* (8.611m) 1994an, *Cho Oyu* (9.206m) 1995ean, *Lhotse* (8.511m) 1995ean, *Kangchenjunga* (8.586m) 1996an, *Shisha Pangma* (8.046m) 1996an, *Broak Peak* (8.047m) 1997an, *Dhaulagiri* (8.167m) 1998an, *Nanga Parbat* (8.125m) 1999an, *Manaslu* (8.163m) 2000an, *Gasherbrun II* (8.035m) 2000an.

• **Berezitasunak:**

+Estatu espainolean mendizale batek zortzimilako batera gazteenik lortutako igoera (Makalu, 22 urterekin).

+Munduan oxigeno artifizialik gabe Everest igo duen gazteena, estatuan oxigeno artifizialik gabe egindako lehendabizikoa.

+Lhotse igotzen estatuan lehenak

• **Beste igoera batzuk:** *Izenik Gabeko Dorrea* (Pakistan), *Capitan* (Yosemite, EEBB), *Cook mendia* (Zeelanda Berria).

■ "Orain ez daukat lehen izandako gauza berriak egiteko beroaldi hori".

ahal izaten da laguntza gehiago. Guretzat, bai kamixetak ateratzeko, bai dirulaguntzak eskatzeko, eta baita jendearen inplikazioa bilatzeko ere askoz errezagoa izan zen. Pentsatzen dut hori Madrilen, Bilbon, edo hiri handi batean lortzea askoz ere zailagoa izango dela.

■ **Liburu, dokumentaletan mendizale-tasunaren nahiko ikuspegi erromantizista eta idealizatua jasotzen dugu. Zer alde dago errealtatetik mitora?**

Esan izan da egungo mendizaleok mendiarekiko erromantizismoa galdu dugula. Ez dakidana da zer ulertu behar den erromantizismo bezala. Atzera begirada bat emanda, garai haietako erromanti-

■ "Bizimodua zena bizibide izatera pasatu beharrean, bizimodua eta bizibidea elkartu egin genituen."

zismoa gutxi gora behera zer zen ikusi, eta nik uste gaur egungo espedizioetan bilatu daitekeela hura besteko erromantizismoa. Kontuan izanda, batez ere, garai haietako espedizioak oso bolumen handikoak izaten zirela. Esaterako, iragan mendeko hasieran ordainketak egiteko dirua eramateko baka-rrik, behar izaten ziren bi, hiru, lau porteadore. Atera kontuak zer tamainatako espedizioak izaten ziren! 20, 25, 30 xerpha, ez dakit zenbat sukaldari... eramaten ziren.

Orain, teknologiaren eta prestakuntzaren bidez, askoz modu sinpleagoan funtzionatzeko baliabideak ditugu. Egia da, telefonoa dela, e-maila dela, beste osagarri batzuekin osatzen dela espedizioa. Baina erromantizismoa bilatu nahi duenak lehen beste aukera du orain; askoz errazagoa delako mendian galdu nahi izanez gero galtzea, inor ez dabilen lekuetara joatea.

■ Espedizio arinak, trekkingean... estilo propiorik markatu duzue?

Nik ez nuke esango guk inolako estilorik markatu dugunik. Beste espedizioekin alderatuta ez dut alde handirik ikusten: beti eraman ditugu sukaldaria eta sukaldari ordea, porteadoreetan

ere ez gara bereiztu beste batzuek baino gutxiago eraman ditugulako, taldea osatzerako orduan ere normalean 4, 5 laguneko taldeak osatzen saiatu gara... Alde horretatik ez dut uste inongo gauza berririk egin dugunik. Mendiari dago-kionez, lehen zortzi urteak gailurrak

zapaltzen arrakastatsuak izan ziren, baina erronka aldetik ez dut uste ezer berezirik egin dugunik.

■ Saiatu zineten "Euskadi" eta beste bide berriak irekitzen, baina ez zenuten lortu. Arantzarik gelditu zaizu?

Bai, dudarik gabe anaiak eta biok beti izan genuen ilusio hori. Hori bai dela erronka polita, baina erronka politak gero eta zailagoak dira lortzeko, hain zuzen ere biderik logikoenak eta errazena jada eginak daudelako. Ilusio hori beti izan dugu, baina orain beste egoera bat bizitzen ari naiz, eta momentuan behintzat ez daukat lehen

izandako gauza berriak egiteko beroaldi hori.

■ **Eskaladan hasi zinen, gero Himalayako espedizioetan... Azken aldian berriro eskaladara itzuli al zara?**

Orain dela urte eta erdi, BBK eta Euskaltelen laguntzarekin ETBrako dokumental sail bat egiten hasi ginen. Gure helburua mendian gustuko irteerak egitea zen, eta gainera mendiko irteera hauek Himalayatik pixka bat beste paraje batzuetara zabaltzea nahi genuen, eta beste aktibitate batzuek ere egitea.

Oraindik era berean nabil. Azken 17 urteetan mendian ibili naiz eta gustuko dut, gainera pasa den urteko istripua izanez geroztik Malin eta Jordanian egon naiz, eta gustura ibili naiz. Mendi handietan neure burua nola aurkituko dudan jakitea falta zait orain. Gustatuko litzaidake berriz gustura sentitzea eta ilusio horiek piztea. Hala balitz, anaiarekin nekarren bide bera jarraitu nahiko nuke.

“Erronka aldetik ez dut uste ezer berezirik egin dugunik”

sukaldariarekin, edo laguntzaile edo porteadoreekin nolabaiteko harremana sortzen da. Gainera espedizio

bakoitzean bertako jende berarekin taldea osatzen saiatzen gara. Horrela harremanak estutzeko aukera izaten dugu, eta norbera ere pixka bat gehiago sentsibilizatzen da herrialde horrekiko.

■ **Galiziar batek sakratua delako orain arte inork igo ez duen Kailas mendia igotzeko asmoa agertu du. Mendiak mundu guztiarenak dira, edo hango kulturen arabera jokatu behar da?**

Uste dut bertakoen ikuspegitik ulertu behar direla, eta alde horretatik errespetu hori merezi dutela.

■ **Himalayan mendi sakratu asko dago. Zuek ere ez omen zenuten Kangchenjungako gailurra zapaldu...**

Anekdotak txiki bat bezala ulertu daiteke hori. Budistek baldintza hori jarri zieten lehen aldiz igo zutenei. Harrez gero, ez dakit mendizale guztiok, baina batzuek

BERE HITZETAN

“Bizitza ulertzeko modu bat da mendizaletasuna.”

Euskaldunon Egunkaria, 2001-03-30

“Gailur guztiek daukate beren xarma, eta kasu honetan oso gailur berezia da Manasluren gain hau. Oso tentea da eta ez dago lekurik ez argazkiak ateratzen ez filmatzen egoteko. Beraz, txandaka igo gara gailurrera, berrogeita hamarren bat metroko distantziarekin. Gailurreko plazer hori txandaka hartu dugu.”

Euskaldunon Egunkaria, 2000-04-26

“Mendietara itzultzeko bi arrazoi nagusi ditut. Batetik berezko dudak zer edo zer delako, mendia barru-barruan dudalako. Bestetik Felixen oroimenez, ilusioz beterik pentsatu genuen proiektua, egia bihurtzeko asmoz.”

Euskaldunon Egunkaria, 2001-03-30

“‘Merezi ote du?’ galdetuko duzue. Eta ez duzue gure erantzuna ulertuko. Zuen galderak, zeuek erantzun behar dituzue. ‘Merezi ote du’ Eta ez dugu zuen erantzuna ulertuko. Halako galderari gailur hauetan arriskatu denak bakarrik erantzun liezaioke. Zuen erantzunak ere ez du zentzurik guretzat.”

Gure Himalaya, 208.orr

“Yetia daukat gogoan Himalayako elurretan nabilenean. Ez esan haren aztarnak aurkitu behar genituela, ez hadila zientifiko jarri, Felix! Nola nahi duk yetiaren arrastorik aurkitzea eguraldi honekin? Elurrak zango-zuloak estaltzen ditik... eta Himalayan, Felix, beti ari dik elurra!”

Gure Himalaya, 157.orr

BIZITZAREN PASARTEA

Anaia dut erreferenterik hurbilena, eta anaiak erakutsitakotik saiaturiko naiz, zentzu askotan, gauzak berak egingo lituzkeen bezala neuk ere egiten, nahiz eta benetan ezinezkoa izango zaidan. Baina behintzat beti izango dut buruan oso garbi bera nolakoa zen eta bizitza bera ikusteko zeukan prisma.

■ **Zer alde dago espedizio batean joatea edo bidaiatzea?**

Bidaiatzeko modu ezberdinak daude, eta zoritxarrez jendeak gero eta presa handiagoz bidaiatzen du. Ondorioz herrialdearekiko kontaktua oso presakoa izaten da. Espedizioetan ere antzerako zerbait gertatzen zaigu, azkenean espedizioa antolatutako behar dugun hiriburuaren nahiko presakoa ibiltzen gara, eta egia da bertakoekin izan genezakeen harremana pasokoa izaten dela. Baina herri bakoitzean denbora dextente egiten dugunez,

behintzat anekdotak hutsagatik bada ere, gailurretik metro gutxira geratu gara.

■ **Jateko, bero eta erosotasun gutxirekin pasatzen ohitzen zarete. Hona etortzean eusten al diozue horri?**

Izaten da gutizia eta ase-ezin txiki bat, baina lehen asteetako kontua izaten da. Jendeak uste du beheko kanpamentuan arroza eta pasta besterik ez dugula jaten, baina eramaten ditugu gure kapritxotxoak ere: bakailua ez zaigu sekula falta izaten, ezta urdaiazpiko ona ere, eta Idiazabalgo gazta

“Presaka ibiltzen gara, eta egia da bertakoekin izan genezakeen harremana pasokoa izaten dela”

ere ez...

■ **Hasieran mendizaletasuna kolonialismoarekin lotuta egon zen. Everest igo zuten lehen biek, Hyllari zeelanda berriarrak eta Norgay sherpak, ez omen zuten argitu nahi izan nork zapaldu zuen gailurra lehenengo.**

Garai haietan, mendi igoerak nazio ohorearekin lotura handia izaten zuen. Beraiek mendizale etika aldetik hitzarmen txiki bat egina zuten, baina interes nazionalak pertsonalekin gurutzatu zirenean ezin izan zioten hitzarmenari eutsi.

■ **Zuek nola erabakitzen zenuten auzia, zozketaz?**

GuK ez dugu halako arazorik izan, ezta hitzarmen beharrik ere. Batzuetan bata eta hurrengoan bestea igotzen zen lehenengo. Guretzat polita izaten zen biok gailurrera iristea eta bertan besarkada bat ematea.

■ **Eritasunak norberaren ezaugarriak agertzen omen ditu. Sorpresarik eraman duzu bai zure buruarekin eta bai ingurukoekin?**

Gutxi batzurekin bai, nahiko sorpresa txarrak gainera. Baina espezio guztietan anaiarekin ibili izan naiz, gainera talde txikitan eta kordadak nahiko definituak zeudela, eta anaiak eta biok oso ondo ezagutzen genuen elkar. Bagenekizkien bakoitzaren akats eta bertuteak zeintzuk ziren, eta oso ondo eramaten genuen hori.

■ **Argazki eta irudiekin duzuen konpromiso horrek nola baldintzatzen du zuen espedizioa?**

Nahitaez, asko baldintzatzen du. Motxilak gehiago pisatzen du, eta atsedenerako dituzun tarte txikietan argazkiak egin behar dituzu edo filmatu... nahiz eta txikikeriak direla iruditu, behin altura batetik gora lan astuna bihurtzen da. Baina gero etxera itzultzean hortik sor daitekeen irudi eta muntaiaren ilusio horrek indarrak ematen ditu.

■ **Argazkiak harrapatzen du bidaia hori zuentzat izan dena?**

Gero eta exigentzia maila handiagoarekin ikusten dira argazki horiek, eta ez da erraza izaten bidaia bakoitzaren buel-

B E R T S O A

Doinua: Ursus tibetanus

**Zaletasuna lana denean
aldatzen da ia dena
gailurra ia fitxatzea da
hamalaua azken lema.**

**Lehen beti Yeti noiz azalduko,
orain txoritza errena,
alpiste truke ilusio ta
malko kentzen dabilena
gailurra bere kaiola txiki
dela pentsatzen duena**

Jexux Mari Irazu

tan, argazkitan bidaia hori islatua ikustea.

■ **Pumori, Himalayan igo zenuten lehen mendia igotzean, galdera asko sortu omen zitzaizkizuen: "Zer egin**

■ **"Mendizaleen artean entrenamendu metodiko batera egokitzeak nolabaiteko errezeloa egon da."**

**"Abiadura horretan
ibiltzea bizimodu
egokia ez dela
iruditzen zaizu sarri,
baina hori eteteak ere
beldurra ematen du"**

behar dugu jubilatutakoan?",
"Aspertu liteke inor inoiz, ederrez?"
Galderei erantzuna aurkitu al diezu?

Ez, aurkitu behar dena jubilatzekeo tartea da. Epe motzera jubilatzekeo aukerarik banu, ez nuke arazo gehiegirik izango jubilazioak eskaintzen duen denbora libre hori betetzeko.

■ **Baina jubilatuta ere etsiko zenuke Himalayara joan gabe?**

Hara ere modu ezberdinetan joan daiteke. 8.000 metroko mendiak dauden bezala, 7, 6, 5 milakoak ere badaude, trekkingak egiteko paraje izugarri politak, eta nahi izanez gero bertako biztanleei laguntzera joateko ere aukerak badira.

■ **Batetik bestera bizi zarete. Nonbait lekutzeko gai izango zara?**

Horrek beldur pixka bat ematen du. Abiadura horretan ibiltzea bizimodu egokia ez dela iruditzen zaizu sarri. Baina bestalde horretaz pentsatzeko denbora pixka bat hartzen duzunean, hori eteteak ere beldurra ematen du: gero zer izango den, edo ohituko ote garen beste erritmo lasai batean bizitzen. Baietz uste dut, baina inguruan ere ikusten dira beste kasu batzuk, asmatu ez duen jendea. Beraz, bada ezpada ere zuhurtasunez hartu behar dira kontu hauek.

■ **Mendizaletasunean herrialde bakoitzak bere eskola al du?**

Egia da garai ezberdinetan beti egon izan direla herrialde batzuk nabarmendu egin direnak: 70eko hamarkadan ingelesek oso lan garrantzitsua egin zuten moduan, 80ko hamarkadan Polakoak nabarmendu ziren, eta egun Europa Ekialdekoak ari dira oso gogor eta oso alpinismo abanguardista eginenez. Pentsa daiteke inguruneak

zeresan handia duela, baina esaterako Ingalaterra ez da herrialde menditsua eta oso mendizale onak atera dira. Hortaz orografia ez du erlazio zuzenik.

■ **Prestakuntza fisikoa metodikoki zaintzen lehenak izan zarete.**

Mendi-giroan sarri entzun izan dugu korrika egiten duenak beldurtia delako egiten duela korrika, eta nik uste esaera horretan mendizale dexente ezkutatuta dela. Pentsa daiteke mendizaleok ez dugula alperrik izan behar kirolean (beti aldapa gora, aldapa behera), baina entrenamendu batera egokitzeko nolabaiteko errezeloa edo beldurra egon da. Gu jada 92an, Everestera joateko mediku eta prestatzaila fisikoarekin hasi ginen lanean, eta konturatu ginen

izugarritzko abantaila zela programatutako entrenamendu bat jarraitzea, esfortzu berdinarekin hobekuntza izugarria lortzen zela. Mendian prestakuntza ez da beti etekinarekin zuzenki proportzionala izaten, baina hala ere garrantzi handia dauka.

adarra kantitatezko mendizaletasuna izango da, baina oso kalitate gutxikoa. Mendi altuetara joatea gero eta errazagoa da. Zoritarrez zer eta nola egiteari baino garrantzia gehiago ematen zaio nola-hala zortzimilako bat zapaltzeari ●

ARGAZKI ZAHARRA

Sherpak esan digunez, korronea ez zen hainbestearinokoa...

■ **Mendi altue-nak igota daude. Aurre-rantzean, nondik joango da mendizaletasuna?**

Mendizaletasuna bi adarretatik zabalduko da: batetik, batzuk oso-oso goi mailako alpinismoa egingo dute, oso konpromiso altua hartuta gainera, benetan bide zailak eginez oso modu arinean eta azkar. Hauek gutxi batzuk izango dira. Eta beste

HARTU ARGIA ASTERO

- Urtebetean 46 ale
- Euskal Kulturaren Urtekaria doan
- Orain harpidetuz gero, gure azokako opari bat zuretzat

- Zure helbidean jasoko duzu merkeago
- Gure azokako produktuetan deskontu bereziak
- Zozketa eta eskaintza berezietan parte hartzeko aukera

IKASLEENTZAT!

% 25eko BEHERAPENA
(ikasle txartelaren kopia bidaliz)

URTEKO HARPIDETZA (BEZa barne)

- Hego Euskal Herria: 16.400 pzta / 98,57 euro
- Ipar Euskal Herria: 780 libera / 118,92 euro
- Espainia: 16.400 pzta / 98,57 euro
- Beste Atzerriak: 21.100 pzta / 126,81 euro
- Airez: 33.000 pzta / 198,33 euro

Izena: 1. deitura 2. deitura:
N.A.F./N.I.F.: Jaioteguna: Helbidea:
Posta kodea: Herria: Herrialdea: Tel./Faxa:

Ordainketa mota (markatu x batez):

Bankuz ☐

Transferentziaz ARGIAren kontura ☐

(Bankuz ordaintzekoak betetzeko soilik)

Banku edo aurrezki kutxa: Titularra:

Titularraren telefonoa Titularraren helbidea:

Entitatea ☐☐☐☐

Sukurtsala ☐☐☐☐

K.D ☐☐

Kontu zenbakia ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

DATA:

SINADURA:

PRINTZA

PAZIENTZIA ETA
KEMENA

Miguel Angel Elkorobere-zibar honela mintzo zen "Euskaldunon Egunkaria"n literatur aldizkariari buruz:

"(...) Urte asko ez dela, erreferentzia nabarmena eta bizia ziren literatur aldizkariak, baina azken hamarkada luze honetan oihartzunik gabeko garrasia dirudite. (...) Sasoi batean ia institutu guztiek eta unibertsitate-etak euskal taldeek bazeukaten euren literatur aldizkaritza edota fanzine antzekoa, baina hura amaitu zen 1987. urtetik aurrera. (...)

Literatura liburuen eskaintza, bestalde, inoiz baino handiagoa da; pentsa, iaz bertan 1975-1980an beste literatura liburu argitaratu ziren ia (...).

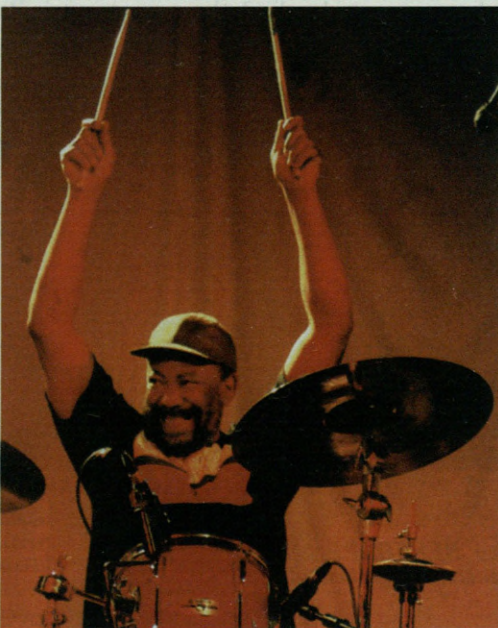
Egile orok beti du liburua ateratzea helburu, eta aldizkaria, orokorrean, tarteko helmuga besterik ez da izan, norberaren indarrak neurtzeko lekua edota itxaron-gela. Gaur egun, inoiz baino errazago du idazle hasiberriak bere lehen liburua argitaratzea. Azkarregi bizi gara eta azkar heltzen zaigu libururako aukera, eta hori berez ez da txarra, baina kilometro falta sumatzen zaio literato askori. Torrealdairi behin irakurri nion bezala, 'literaturak saltsa behar du, eta entrenamenturako plazak, maratoi bat ezin baita entrenamenturik gabe egin'. Atxagak ere hala gomendatzen zien elkarrikeria batean: 'Pazientzia eta kementa'.

MUSIKA IKERTZEKO

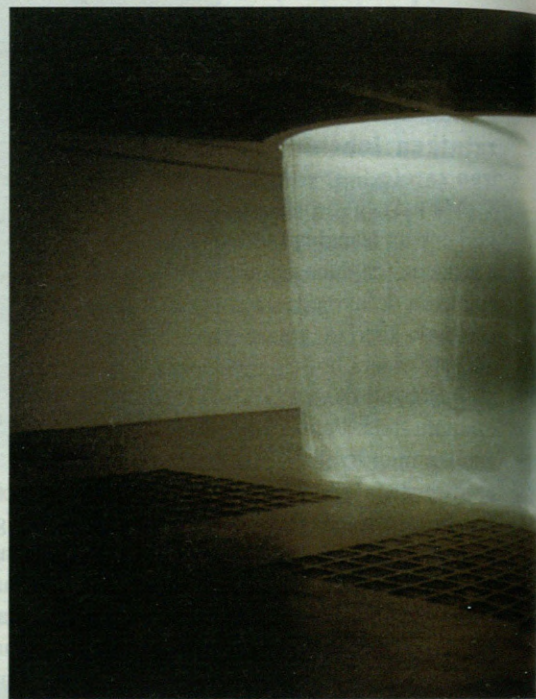
MUSIKA Ikerketa bultzatzeko helburuz sari bat antolatu berri dute Donostiako Orfeoia eta Euskal Herriko Unibertsitateak. Orfeoia eta Unibertsitateak duela hilabete batzuk sinatutako akordioaren lehen ondorioa da berau. Lehiaketan parte hartzeko aurkeztu beharreko lanek ez dute gai aldetik mugarik eta edonork aurkez ditzake. Beti ere ekainaren 30a baino lehen. Sari banaketa datorren ikasturteko lehen hiru hilabete egingo da Donostian.

ASUN BALZOLAREN INGURUKOAK

ASUN Balzolarekin lanik esanguratsuenak daude ikusgai Bilboko Begoña gunean ekainaren 1a arte. "Deskubritu ilustrazioa Asun Balzolarekin" izenburupean ilustratzaile eta idazlearen lanak ikusteko parada eskaintzeaz gain, ordenadore baten bidez, berak baliatzen duen ilustratzeko programan sartzeko aukera ere ematen du era-

■ Uztailean hasiko da Jazz Mintegia.

kusketak. Gainera, hilaren 16an Balzolarekin azken bi liburuak aurkeztuko dira eta 23an Alicia Ríos-ek hitzaldi-hapenninga burutuko du. Ekitaldi hauekin guztiekin bat "Irakurtzen ez dakitenen irakurketa" izeneko ikastaroa burutuko da.

JAZZ MINTEGIRAKO PREST

ORAINDIK urrun dagoen arren, Zarauzko Nazioarteko II. Jazz Mintegirako aurrematrikula egin daiteke dagoeneko. Uztailearen 30etik abuztuaren 5era bitartean, bi egitarau antolatu dira, bata profesional mailakoa, eta bestea, erdi mailakoentzat eta hasi berriak direnentzat. Halaber, Soinu Bandei buruzko II. ikastaroa burutuko da aurten ere. Bertan zineman lan egiten duten hainbat konpositore eta artistek hartuko dute parte.

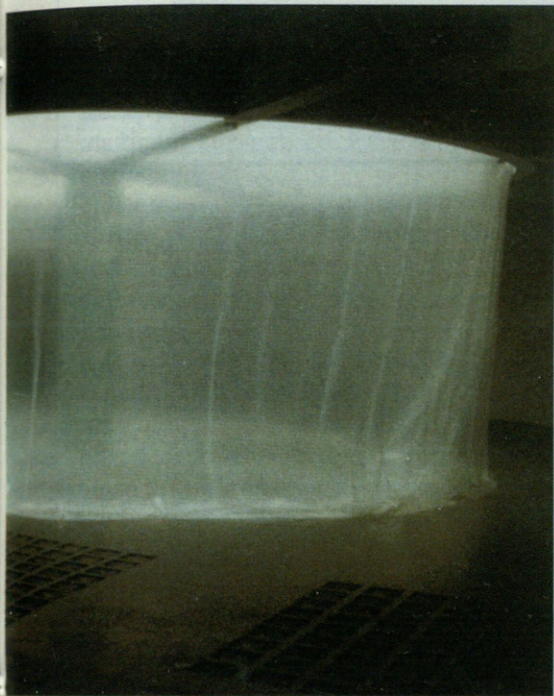
DEBAKO ANTZERKI ASTEA

HILAREN 25ean hasi eta ekainaren 3a arte

H I T Z B I T A N

- Marisa Ozaita konpositoreak honela adierazi zuen "Zabalik"en emakume musikarien egokierari buruz: "Emakumeon erronka nagusia gaur egun orkestrek gure lanak jotzea da".
- Quico Cadaval ipuin kontalaria aburuz, "narratzaile batek irudiak kontatu behar ditu, ez hitzak. Hitzak irudiak kontatzeko tresna baino ez dira". Adierazpenok "Euskaldunon Egunkaria"n egin zituen.
- Mixel Etxeberri zera zioen murgiltze ereduaren inguruan egunkari berean: "Aipatzen da

L A K

luzatuko da Deban XV: Antzerki Astea. Guztira, bederatzi egunetan zehar hamabi emanaldi ikusi ahal izango dira. Horietako batzuk antzokian, baina beste batzuk, gaztetxean, zaharren egoitzan edo kalean eskainiko dira. Talde profesionalen eta amateurren lanak eszenaratuko dira bertan: Taulapadaren "Printze Txikia", Takolo Pirritx eta Porrotxen "Parrandan", Euskal Antzerki amateurren Elkartearen "Zakarranka"...

KULTURA GARAIKIDEA HIZPIDE

KULTURA Garaikideko Donostiako Nazioarteko Zentroa Eusko Jaurlaritza, Donostiako Udala eta Diputazioaren arteko akordioa dela-eta jarriko da martxan. Jaurlaritzak zentro honen sorruntzara 1.000 milioi pezeta (40 milioi libera) bideratzea erabaki du. Zentroa Egia auzoko Tabako fabrikaren kokatuko da. Bestalde, Madrilgo Gobernuak Arabako Arte Garaikideko Museoa-

ARTE BERRIA

Artista Berrien XXXIX. Lehiaketa dela-eta paratu dituzte Koldo Mitxelena Kulturunean. Guztira, 29 artistek eginiko 41 artelan daude ikusgai ekainaren 16a arte. Horien artean, hiru irabazleak. Itziar Garcia Aranburu eta Ander Garcia Alberroren "In.Com" instalazioak irabazi du lehen saria. Komunikatzeko arazoetaz gogoeta egiteko baliatu dute. Bigarrena, Ana Lezetak jaso du "Reservado" rengatik. Eta hirugarrena, Nerea Zapirainek eskuratu du "Soportador de arte" izena duen lanarengatik. Baina arte berriaren beste hainbat lan dago ikusgai. Besteak beste, Estibalitz Alvarez, Judas Arrieta, Aitor Espie edota Ana Fernandez artista berriek eginiko artelanak.

ren, Artiumen, eraikina finantzatzeko aurten 350 milioi pezeta baliatuko ditu. Hala hitzartu zuen Arabako Foru Aldundiarekin. Akordio horren bidez gainera, datorren urtean, beste 300 milioi pezeta bideratuko ditu Madrilek.

■ Takolo, Pirritx eta Porrotx.

murgiltze ereduko gelak sortuko dituztela, eta hori ezin da onartu (...) Geletara mugatzen bagara, lana euskaraz eginen da, baina jostatzea, bizi komunikazioa, afektiboa eta guztia beste hizkuntza batean, kasu honetan frantsesez".

•Cristian Mandeal, Euskadiko Orkestra Sinfonikoko zuzendari berriak honakoa esan zuen "Gara": "Behartuta gaude euskal autoreen musika jorraztera, baina, gainera, gainezka dagoen merkatu diskografikoan leku bat aurkitzeko gure aukera ere bada".

•Alejandro Zugaza literatur agentea: "Hemen ondo sortzen da, baina ez dakigu saltzen".

■ Jon Maia.

IZENAK

Jon Maia bertsolariak eta Mikel Dalbret Sarako marrazkilariak "Irudika Idu-rika" izeneko liburu berria osatu berri dute Gatuzaing argitaletxearen eskutik.

José María Jimeno Jurio historialari nafarrak Irujo Etxea Fundazioak ematen duen Manuel de Irujo saria jasoko du. Sariarekin euskal kulturaren sustapenean eginiko lana saritu nahi izan da. Hika antzerki taldeak Elvira Lindoren "Oihanaren legea" izeneko lana estreinatu berri du Tolosan.

Asier Otamendik irabazi du bosgarren aldiz Arabako Prudentzio Deunaren bertso txapelketa.

Ramon Saizarbitoriak eskuratu du Larramendi Kultur Bazkunaren Beterriko Liburua 2000 saria "Gorde nazazu lurpean" lanarengatik.

Jasone Osorok irabazi du aurtengo euskarazko Zilarrezko Euskadi Saria "Korapiloak" lanarengatik.

■ Jasone Osoro.

Joan-etorriko txartela

Mende askotan, bi izan dira pertsonak historiak jasotzeko izan dituen moduak: ahozkoa eta liburuak. Horrela eskuratzen genituen burmuinaren disko gogorrean grabatzen ziren historiak hogeigarren mendearen hasiera arte.

Joan berria zaigun mendeak zinemaren jaiotza ikusi zuen, baita irudiaren erakurpen ahalguztiduna ere. Sortu, hazi eta heldutasunera iritsi da zazpigarren artea hamarkada gutxitan, morroi izatetik buruzagi izaterako pausoa emanez.

Mende hori bukatu baino lehen, mundu aberatsean bizi garenon burmuinera heltzen diren historiak, gehiago heltzen zaizkigu irudiaren bidez, hitzaren bidez baino. Garunaren zimurretan irauten duten kontakizunak irudiz josiak daude, are irakurtzeko zaletasun bitxia duginontzat.

ZINEMA eta haren eskutik jaiotako telebista dira garaile, haiek dira historia gehienak burmuineratzen dizkigutenak. Asko eta askorentzat, gutxienez egunean historia bat ikus-entzutea da araua eta liburuak irakurtzea, onenean ere, salbuespena.

Bilakaera honen hasieran eta handik hamarkadetara ere, zinemaren elikagai ezinbesteko izan zen literatura. Historiak kontatzeko orduan, pelikula askok liburuan izan du abiapuntu, eta gaur ere sarritan egiten dira egokitzapenak, baina zinema bera gai da liburutik kontatzen ez diren historiak kontatzeko eta kontatzeko modu berriak asmatzeko.

Hor, kontatzeko modu horretan ikasi dugu, nahi-taez, idazleok eta hasieran literaturak zinema elikatzen zuen bezala, orain zinemak ere elikatzen gaitu liburuaren galaxian bizi garenok. Literatura hor zegoen zinema ametsa ere ez zenean, baina, seguraski, zazpigarren arte-

ak egindakoa ikusi ondoren, literaturak ezin du lehen egiten zuena egiten jarraitu, ezin du itsuarena egin.

Eta ez du egiten. Filmetan ikasi genuen, adibidez, hasieratik, lehen minututik, ikusleak jakin behar duela zer kontatuko zaion: bakeroak basamortua zeharkatu behar du lur oparoak eskuratu nahi baditu, edo polizia horrek gaizkile hura atxilotu beharko du. Luze baino lehen, ikusleak asma dezake zer datorkion, zertaz doan kontua.

Nobelaren tradizioan, ordea, dozenaka orrialde

pasa daitezke aurkezpenean, kontua zertaz doan jakin ahal izan baino lehen, deskribapen luzeak zeharkatu beharko ditugu basoko argiunera heldu baino lehen, laino lodiak uxatu beharko ditugu ilargia ikusi baino lehen.

Orain, berriz, luzapenik gabe sartzen gara mamian eta tximistak aidean egiten dugu salto puntu batetik bestera, arin, arin, patxadarik gabe. Ez dezala inork esan gure erritmoa makala denik.

DANI BLANCO

Arantxa Urretabizkaia
Idazlea

“Literatura hor zegoen zinema ametsa ere ez zenean, baina, seguraski, zazpigarren arteak egindakoa ikusi ondoren, literaturak ezin du lehen egiten zuena egiten jarraitu, ezin du itsuarena egin”

ELKARRIZKETAK

dira beste adibide bat. Ikus-entzunezkoak goleadaz irabazi dio literaturari elkarrizketa naturalak isladatzeko orduan. Beraz, liburuetako elkarrizketek beste zerbait eskaini behar dute, sukaldetik pasa behar dira esaldiak, egosi, kontzentratu, lurrundu, aparra atera behar zaie.

Demagun ikus-entzunezko hedabideek hobeto adierazten

dutela zer egiten eta esaten dugun, eta literaturak, berriz, hobe isladatzen duela egin eta hitz egin bitartean pentsatzen edo sentitzen duguna. Demagun.

Gauza da joan-etorrikoa dela momentu honetan zinemaren eta literaturaren arteko harremana. Bikotetarako egia dena kontu honetan ere egia bada, orain gaude momenturik hoberenean, batak bestea aldatzen eta aberasten duen momentuan ●

Xuxen

euskarazko zuzentzaile ortografikoa

- Word, Acces, PowerPoint, Front Page eta Outlook programetarako baliagarria.
- Euskaltzaindiaren azken erabakien arabera eguneratua.
- Instalatzeko erraza.
- Mac eta PC-rako (Pc-Office 97 eta Office 2000/ Mac-Office 98).

*Xuxen euskarazko
zuzentzaile
ortografikoa, DOAN!*

Nola jaso dezaket Xuxen euskarazko zuzentzaile ortografikoa?

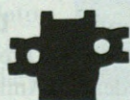
- 1- Maiatzaren 20ko Euskaldunon Egunkariarekin, lehen kupoia eta kupoiak itsasteko orria banatuko dira. 6 kupoi izango dira guztira, eta egunero jasoko dituzu Egunkariarekin, maiatzaren 27a arte.
- 2- Kupoiez beteriko orria kioskoan aurkeztuta, Xuxen zuzentzaile ortografikoa jaso ahal izango duzu maiatzaren 27tik aurrera.
- 3- Kupoiaren baten faltan geldituz gero, maiatzaren 29ko eta 30eko Egunkarian ordezkoko kupoiak banatuko ditugu.

HARPIDEDUNEK ERE
kupoia bildu eta bidali
beharko dituzte Xuxen
doan jaso ahal izateko.

Babesleak:

bbk =

kutxa
zuri esker

EGILEAK:

HIZKIA

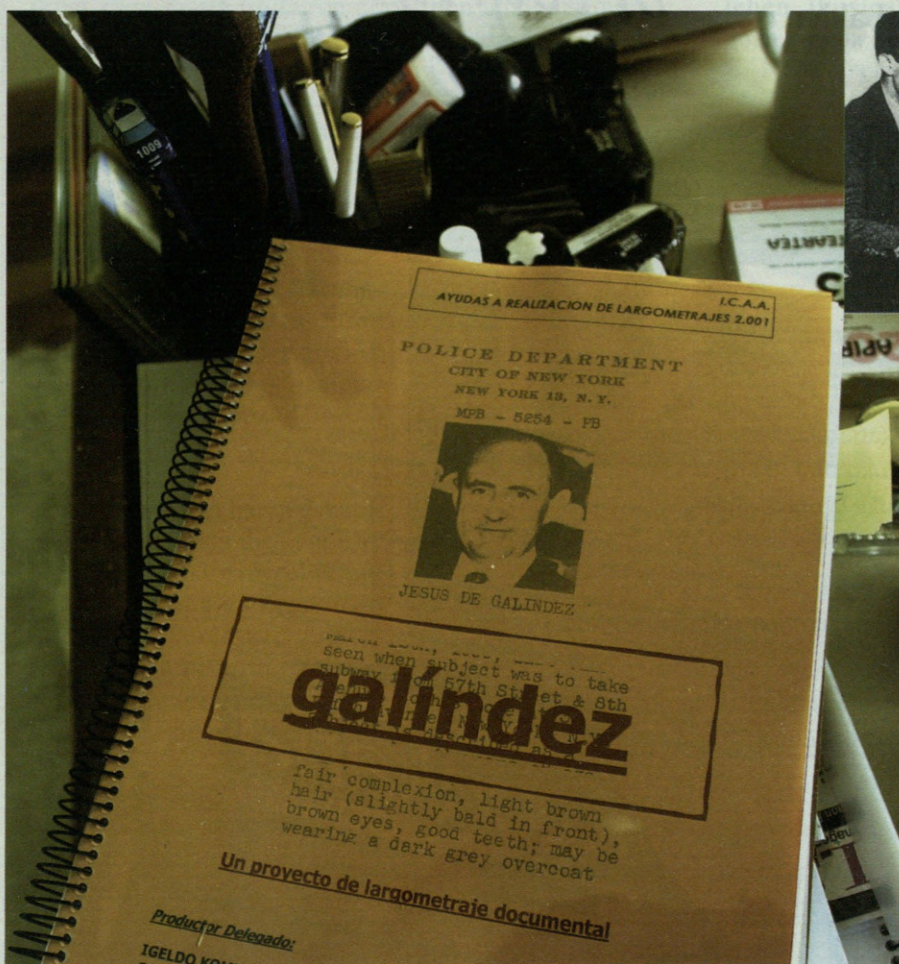
inxight
SEE. KNOW. DO.

Euskaraz gero eta xuxenago.

Egunkaria

Igeldo Komunikazioa Jesus de Galíndez buruzko dokumentala prestatzen ari da. Hasieran Dominikar Errepublikan eta gero Estatu Batuetan erbesteratu zen jeltzalea Trujillo diktadoreak bahitu eta erail zuen. Donostiako ekoiztetxeak irailerako izango du prest "Galíndez".

FBI-KO ESPIOI JELTZALEA ZINEAN FILTRATU DA

Vasco Pirenaicoan hartu zuen parte, baina Errepublikak porrot egin zuenean gudariekin Frantziako muga pasa zuen. Kontzentrazio kanpamentu batetik ihes egin ostean Dominikar Errepublikan erbesteratu zen. Trujillo diktadoreak onartu egiten zituen Espainiatik heldutako erbesteratuak, biztanleria mulatoa "zuritzeko" asmoz. Bertan Galíndez, Agirre lehendakariaren aginduz, FBIko informatzaile lanetan hasi zen. Estatu Batuek "Euskal Herria-Frankismoa" auzian parte har zezaten nazien aurka baliagarria izan zitekeen informazioa ematen zuen. Trujilloren gobernuan hasi zen lanean 1945ean, hala ere, isilean diktaduraren aurka ziharduen. Egoera arriskutsua bihurtu zenean, Agirrek eskatuta, New Yorkera joan zen Galíndez. Han, Columbiako Unibertsitatean irakasle zen bitartean FBIarekin harremanetan jarraitu zuen. Gutxira, diktadorea gogor salatzaren zuen "La Era Trujillo" idazten hasi zen. Dominikar Errepublikako estatu buruak aginduta, 1956an, Galíndez Mauhannan bahitu, hegazkinean diktadorearengana eramane eta erail egin zuten.

Irailean zine aretoetan ikusteko parada izango dugu "Galíndez". Igeldo Komunikazioaren lan berria Angel Amigok ekoiztu du eta baita gidoia egin ere. "La Mafia en la Habana" dokumentalean bezala, oraingoan ere Ana Díez da zuzendari lanetan. Filma prestatzeko FBIk (Federal Bureau of Information) emandako 50.000 dokumentu eta CIAk (Central Intelligence Agency) emandako beste 200 informe izan dituzte euskarri. Dominikar Errepublikan eta Estatu Batuetan FBIko informatzaile izan

zen jeltzalearen istorioak 130 milioi pezetza (5,2 milioi libera) inguruko aurrekontua du. Angel Amigok aspalditik, txikitatik, ezagutzen du Jesús de Galíndez kasua eta bere izaera borrokalaria baloratzen du.

GIZON KONPROMETITUA. Jesús de Galíndez Madrilen jaio bazen ere, amurriotarra zuen familia. EAJ-ko ordezkaria izan zen Madrilen eta Errepublika garaian Manuel de Irujo Justizi Ministroaren laguntzaile. Gerra garaian Brigada

LEKUKOEN TESTIGANTZA.

Duela 50 urteko kasua izanik, Angel Amigoren lantaldearentzat zailena lekuak aurkitzea izan da, gehienak hilik baitaude. Hala eta guztiz ere, duela bi urte hasitako lan prozesuan testigantza

■ Angel Amigo: "Galíndez" dokumentalaren egilea eta ekoizlea

"Gazteek batez ere fikzioa nahi dute. Hori da dagoen kultura"

Etekinik ateratzen al da dokumentalen generoan? Oso jende gutxi gaude era honetako dokumentalak egiten. Orain arte nik egindako horrelako dokumental guztiek oso audientzia ona izan dute telebista kateetan, fikziozko filmeek baino gehiago. Orduan, telebista kateei ez zaie axola ordaintzea audientzia lortzen badute.

■ **Zeintzuk dira ikuslearentzat dokumentalak fikzioaren aurrean dituen abantaila eta desabantailak?**

Dokumentalek kultur kutsua dute, beharrezko ezaugarria. Interes kulturala behar dute eta interesgarriak izan behar dira. Nola egiten duzun ere kontuan izan behar da, zerbait interesgarria aspergarria bihur baitaiteke.

■ **Euskal Herriko zinegile gazteak interesatzen al dira genero honetaz?**

Oso jende gutxi dago horrelako dokumentalak egiten. Gaz-

teek batez ere fikzioa nahi dute. Hori da dagoen kultura. Reflexiozko gauzak, agian, guretzat dira, zaharrentzat.

ALBERTO ELOSEGI

■ **Instituzioek bultzatzen al dute dokumentalen generoa?**

Kostatu egiten zaie hau zinea dela eta garestia dela ulertzea. Kasu honetan gidoi bat egitea fikziozko batean baino askoz garestiagoa da. Fikziozkoa bulego batean idazten duzu, baina hau ez, Dominikar Errepublikara eta Estatu Batuetara joan behar izan dugu... Gustatzen zaie dokumentaletan parte hartzea, baina egite kulturala dela pentsatzen dute eta

askotan laguntza sinbolikoa izaten da. Ez dira konturatzen horrelako dokumental bat egitea zenbat kostatzen den. FBIk egindako fotokopiak bakarrik milioi bat pezeta kostatu zaizkigu. Sei edo zazpi pertsona dabilta Estatu Batuetan, Dominikar Errepublikan, Madrilan, Parisen... ●

oso interesgarriak lortu dituzte. Gainera, askok estrainekoz hitz egin dute kasuaren inguruan. Izan ere, orain arte alde hispanoan egin dira ikerketa eta elkarriketa gehienak. Igeldo Komunikazioa Euskal Herriko nahiz Dominikar Errepublikako jendearekin egoteaz gain, Estatu Batuetan ere izan da. Anthony Bouza da lekuko horietako bat, New Yorkeko Polizia Sailako agentea izana eta Galíndez kasuaz arduratu zena. Berak esandakoak gidatuko du dokumentala. Ekoizlearen esanetan, polizia estatubatuarra oraindik obsesionaturik dago kasuarekin. Zenbait urtez ikerketak egin eta hiltzailea nor zen jakinda ere, ez baitzuen inolako froga baliagarriarik aurkitu. Bouzak dioenez, hasiera batean ez zuten inolako presiorik, baina Trujillok Gerald Lester Murphy, Galíndez Dominikar Errepublikara eramanean zuten piloto estatubatuarra hil zuen aztarnarik ez uzteko asmoz. Ondorioz, kasuak "Galíndez-Murphy" izena hartu zuen eta FBI sekulako ikerketa egiten hasi zen. Garai batean FBI eta CIAko agenteak izan zen John Joseph Frankek antolatzen zuten bahiketa. Filmean Plato Cacheris eta Bill Hundleyren testigantzak jasotzen dira. Cacheris eta Hundley fiskalak izan ziren Franken kontrako auzian. Senitartekoei dagokionez, Fermín Galíndez da gaur egun berari buruz

hitz egin dezakeen bakarra. Jeltzalearen anaiak bahiketak familian izan zuen eraginaz hitz egiten du. Filmean Ludger Mees historialariak ere hartzen du parte, Eusko Jaurlaritzak erbestean izandako politikan aditua.

Horrez gain, Estatu Batuetan aurkitu zuten "Private eyes of the President" liburua da mintzagai, Tony Ulasewicz-ek idatzia, Stu McKeever-ekin batera. Ulasewicz New Yorkeko poliziako Bureau of Special Services of Intelligence-ko

(BOSSI) agentea izan zen eta Galíndez desagerketa aztertu zuen.

Bestalde, Mario Vargas Llosa eta Manuel Vazquez Montalbán ere liburu bana dute kasu honen inguruan. Filmean bi idazleen iritzia entzuteko parada izango da.

Ordu eta erdi iraungo du filmak. Eta elkarriketa horiez gain, garaia kokatzeko baliagarriak diren dokumentu eta materialak ikusi ahal izango dira ●

◆ **JON GURRUTXAGA**

■ Euskal Herrian egindako zenbait dokumental

✓ **Egas TV Aand Film Producers ETBekin elkarlanean:**

"Euskal Herritik" seriea, 1994tik 2000ra emititua ETBn. Koldo San Sebastian.

✓ **Baleuko:**

"Gerra Zibila Euskadin", 1996. Koldo San Sebastian.

✓ **Orio Produkzioak:**

"Vivir y Morir en Rusia". Orio Produkzioak Errusiako Anima-rekin elkarlanean. Algis Arlauskas.

"Bakearen Soka-Tug of War". Algis Arlauskas.

"Laugarren Mundua". Algis Arlauskas.

"Fatimetu". Jon Andueza.

✓ **Igeldo Produkzioak:**

"Euskadi Hors D'etat", 1982. Art-hur Mac Caig.

"Colombia: Suenan las bandas". Telebistarako egindako dokumentala. Ana Cristina Navarro.

"El Che, Una Leyenda de Nuestro Siglo", 1997. Sormen luzemetraia. Maurice Dugowson.

"La Mafia en La Habana". Ana Díez ●

XIX. Lizardi Saria Begoña Bilbao bermeotarrak irabazi du "Ibaia maitasunaren oztopo" ipuinari esker. Gazte literaturako lehiaketa batera lan bat aurkeztu duen lehen aldia izan da, eta asmatu egin du maitasun istorio erromantiko eta tragiko honekin.

"GAZTEEI ERROMANTIZISMOA GERATZEN ZAIEN ESPERANTZA DUT"

MONIKA DEL VALLE

Frantses girotik datorren neska bakartia da Nora. Aita euskalduna duen mutiko beltzaran kubarra, Gartzen. Eta bien arteko maitasun istorio ezinezkoa aurtengo Lizardi Saria eraman duena. Bermeotarra da Begoña Bilbao, baina Ibarrangelun bizi da egun, eta bertan hartu gaitu. "Ezagutzen al duzu Laidako hondartza?" izan da bota duen lehen galdera. Pixka bat lotsaturik, ezetz esan eta bueltan bertatik pasatzeko gomendioa egin digu.

■ "Ibaia maitasunaren oztopo" izenburuak dion bezala, maitasun istorio bat da hau, eta horren oztopo, ibaia.

Ibaia da oztopo nagusia. Baina niretzat ibaia sinbolo bat da, era askotako sinbolo bat. Ibaia pertsonak eta lurak banatzen dituen da; zarata egiten du eta horrek inkomunikazioa ekartzen du. Une jakin batean ibaian hormigoizko hesi bat eraikitzen dute eta han trapu zaharrak, adarrak, zaborreria guztia tratatzen da. Hori kanpotik sartzen zaigun era guztietako zarataren sinboloa da: musika, mezuak... Gizakiok belarriak beti ditugu irekiak, dena barrura sartzen dugu eta askotan hartzen dugun guztia gorde eta tratatuta geratzen zaigu. Gazteak zaratan murgilduta bizi dira eta inkomunikazioa sortzen du horrek. Ipuinean erreka, ur handia dakarrenean, zarata handia egiten du. Eta hala ere pertsonaiek elkarrekin komunikatzea lortzen dute. Azken finean, nahiz eta zarata artean bizi, badago komunikaziorako aukera.

Liburu honetan ibaiak itxura desberdinak hartzen ditu. Eta horiek nik ondo ezagutzen ditut. Hasieran erreka estu bat da, hemen etxe ondotik pasatzen den huraxe bezalakoa. Baina gero eta zabala goa izango da.

■ Beste oztopo batzuk ere ageri dira: arrazismoa, klaseen arteko bereizketa...

■ "Gazteak zaratan murgilduta bizi dira eta inkomunikazioa sortzen du horrek".

Arrazakeria nolabait azaltzen da, baina neurri handiagoan klasis-moa. Gaur egun esaten da klase sozialen artean ez dagoela mugarik. Baina gaur ere kasuak ematen dira. Dena den, ideia hauetan ez dut gehiegi sakondu. Gehiago sartu naiz inkomunikazioaren gaian. Badut nik beste lan bat eginda, Gernikaren bonbardaketaren inguruan. Hegazkinek bonbak jaurti beharrean, bozgorailu itzelak dituzte. Berben bonbaketa da. Horrekin esan nahi dudana da azkenean ohitu egiten garela era guztietako bonbaketatara: kontsumoa, moda, politika...

Dena dela, liburuak interpretazio asko izan ditzake irakurlearen arabera.

■ **Aurkezpenean norbaitek esan zuen amaieran maitasuna dela garaile.**

Berak ondorio hori ateratu zuen, garesti ateratu ere maitasuna garaile dela azkenean.

■ **Baina ez al da ordainketa garestiegia?**

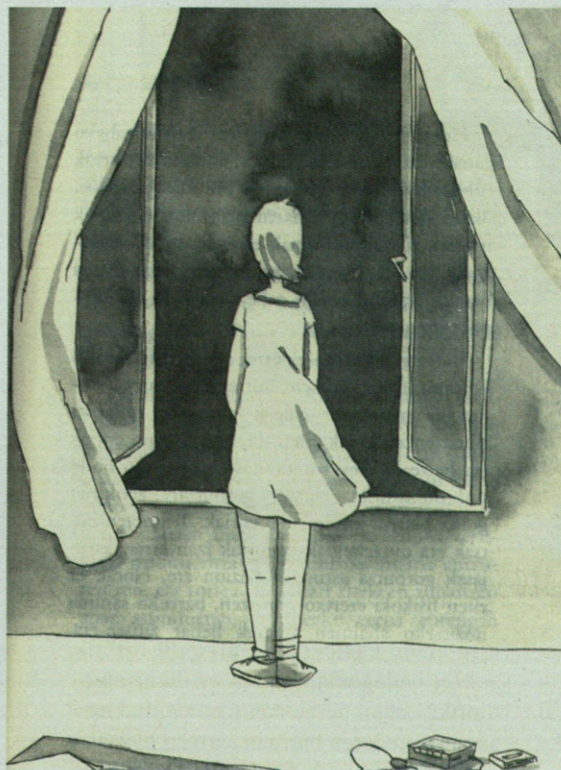
Haiek elkartu egiten dira haritza eta lizarrak euren adarrak elkartzen dituztenean. Baina bizitzaz ordaintzen dute eta hori ordainketa gogorregia da. Zuhaitzen sinbolikoa da. Irtenbide bakarra beste bizitza batean jarraitzea da. Ni sinestuna naiz, baina beste bizitzarena zalantzan jartzen dut. Askok maite duzun pertsona batekin beste bizitza batean elkartzea ederra izango litzateke. Baina ipuin honetan ez dago horrelakorik, ez dago jarraipenik.

■ **Zein adinetakoei dago zuzendua ipuin hau?**

Gazteei zuzenduta dago, 13 edo 14 urte dituztenei. Nagusiek ere irakurtzekoa da, baina... Ez dut ahaztuta adin horretan Emilio Salgariren abenturak-eta irakurtzen nituela. Abentura horietako pertsonaia bat sentitzen nintzen. Sartu egiten nintzen. Hori ez dela galdu uste dut eta bateren bat pertsonaiekin identifikatua sentituko dela espero dut.

■ **Gazteak lehen aldiz maitemindu daitezke adin horretan. Kontatzen duzun istorioa ez al da pixka bat gogorra haientzat?**

Ez. Eta hain zuzen lehen aldia delako. Askotan maiteminduko balitz, ohituta egongo litzateke egoera desberdinetara.

■ **Liburuko marrazkiak Manu Ortegarenak dira.**

Liburuko pertsonaiak lehen aldiz maitemintzen direnez, eurentzako berria denez, gauzak muturrera eramaten dituzte. Esaterako, errekan behera egiten dute elkar topatzeko...

■ **Zergatik egiten dute errekan behera eta ez, zuzenean, gora?**

Ipuinean ibaia muga badago ere, Bidasoa izan badaiteke ere, nik Laida ingurua izan nuen gogoan pasarte hori idazterakoan. Laida eta Sukarrietan, itsas beheran urak asko jaisten dira eta hondartzak agertzen dira. Leku jakin batzuetan posible da ibaia leku batetik bestera oinez zeharkatzea. Batez ere ur biziak direnean eta itsasoak atzera egiten duenean. Baina korronteak ere badira hor, eta oso arriskutsuak gainera.

Gero, behera eginez elkartu ezin zitezkeenez, gora egin zuten. Bazekiten erreken iturburuan posible dela elkar-

□ **“Pertsonaiak lehen aldiz maitemintzen direnez, eurentzako berria denez, gauzak muturrera eramaten dituzte”**

tzea. Eta iritsi eta elkar ukitu behar duten unean, past!

■ **Amaiera tragikoa eta beste elementu batzuek kontuan hartuta istorio erromantiko gisa hartu daiteke, zentzu guztietan.**

Bada erromantikoa. Laxaro Azkunek Romeo eta Julietaren istorioa zirudiela esan zidan. Elkar ukitu ere ez dute egiten. Erreka zabaltzen doa eta gero eta ahalegin handiagoa egin behar dute komunikatzeko.

■ **Protagonistek ez dute harreman fisikorik, beraz. Egungo gazteengana iristeko oztopoa ez al da hori?**

Hori ikusteko dago. Irakurleen iritzia jasotzea gustatuko litzaidake. Ez soilik nagusien iritzia, gazteena baizik. Eta badut esperantza istorioa gustatuko zaiena. Badut esperantza gazteei erromantizismo apur bat geratzen zaiena.

■ **Gazteentzat idazterakoan, mezuren bat igortzea izan al duzu gogoan?**

Ni irakaslea izan naiz, gehienetan 14 urtetik gorako irakasle. Gazteekin beti izan dut harreman ona. Lagun onak egin izan ditut gazteen artean. Baina errespetua ematen dit haien aferetan sartzea. Gauza batzuekin ez nago ados, baina ez naiz ausartzen ezer esaten. Eta horregatik orain arte ez naiz ausartu gazteentzako idatzitako ezer argitaratzen. Gazteentzako ipuin lehiaketa batera aurkeztu naizen lehen aldia da.

Gauza irensgarri bat egin nahi nuen, ez moralizantea, ez nuen moralejarik egin nahi.

■ **Horregatik ez zara sartu pertsonaien psikologian?**

Une jakin batzuetan ez bada, euren izaera ez da garbi agertzen liburuan. Gazteen izaera hurbiletik ezagutu dut, baina sekula ez dut horrelakorik sartu nire lanean. Eta pertsonaien psikologian sartzekotan gura barik egin dut. Zeure buruari buruz idazten baduzu, ahal duzun guztia ipini. Baina idazle orojakile bat banaiz nik zu nolakoa zaren kontatu behar dut, eta nik ez dakit zu nolakoa zaren. Apropo behintzat, ez naiz pertsonaien psikologian sartu zalea. Psikologo zalea ere ez naiz. Nire ustez, psikologoei euren behar dute psikologia.

Dena dela, salbuespenak badituzte.

MONIKA DEL VALLE

■ “Orain arte ez naiz ausartu gazteentzako idatzi dudan ezer argitaratzen, errespetua ematen dit”.

Badut nolabaiteko autobiografia bat idatzita. Nik gerra ezagutu dut eta 1936tik 1948a arteko biografia idatzi dut. Garai hartan aita kartzelan izan zen eta orduko pertsonetaz, berbetaz gogoratzen naiz. Gero, duela bost-sei urte ezagutu nuen pertsona bati buruz badauzkat gauza batzuk eginda. Kasu horretan apropos sartu nahi izan dut pertsona horren psikologian. Pertsona berezia da oso, beste mundu batean bizi da, adinekoa da eta fantasia asko dauka. Nobela bat idazteko moduko pertsonaia psikologikoa da.

Unibertsitatean izan nintzenean, kritikako irakasleak zera esaten zigun: “Pertsonaia psikologiko baten inguruko obra idazten duzuenean, arrakasta ziurtatuta izango duzue”.

■ **Eta nobela argitaratzeko asmorik bai?**

Ez, ez.

■ **Baina arrakasta ziurtatua baduzu?**

Andre horrek interesa piztu zidan eta horregatik idatzi nuen. Baina nik gauza asko daukat idatzita eta gordeta. Dena gordetzen duten horietakoa naiz. Nire senarrak beti esaten dit egunen batean garbiketa egin behar dugula.

■ **Adibidez, “Gutziak” bildumarako idatzi zenuen “Amodio berantiarra” ipuinean neurri handiagoan sartzen zara protagonistaren izaeran.**

Bai egia da. Lehengo batean “Euskaldunon Egunkaria”ko Bizkaiko gehigarrian egin zidaten elkarriketan, ipuin horretako pertsonaia ni neu ote nintzen galdetu zidaten. Eta ez da horrela. Baina

nire alaba gazteenak esaten dit niretik zeozer badagoela. Horrek ez du erremediorik. Lehen pertsonan idazten dudanean pertsonaiaren barruan sartzen naiz.

Errazagoa egiten zait hirugarren pertsonan idaztea. Baina gehien gustatzen zaidana lehen pertsonan idaztea da. Eta nire lan guztietan beti dago zeozer, oinarri bat benetan ezagutu dudana. Ipuin honetan beharbada ez. Ibaia soilik da ezaguna. Ibaia bere itxura guztietan.

■ **Ipuinaren barruan beste bi ipuin sartu dituzu: Pottorro txoriarena eta Xixili laminarena. Horiek nondik atera dituzu?**

□ **“Gauza asko daukat idatzita eta gordeta. Dena gordetzen duten horietakoa naiz”**

Nik asmatuak dira. Baina oinarri errealak dituzte. Bermeon ubarroiari esaten diogu pottorro. Izarotik gertu Pottorro Harri izenekoa ere badago. Pottorrok lehen pertsonan kontatzen du bere istorioa. Beste ipuina, laminarena, aldiz, hirugarren pertsonan dago kontatua. Bermeon badago sirena baten irudia eta Xixili du izena. Eskultura dagoen lekutik gertu, Mundaka aldera, Laminaren Punta dago. Azkuek dio han laminak egoten zirela. Eta horietako bat da ipuineko Xixili.

■ **Lizardi sariak ilusio berezia egin omen dizu.**

Benetan. Zarauzko Udaleko euskara zinegotziak hots egin zidanean ezin nuen

sinestu. “Itzartuta al nago? Ez al nago ametsetan?” Galdetzen nion senarrari. “Ezet, bada”. Eta ilusioa arrazoi askogatik egin dit. Batetik Lizardi saria izateagatik. Lizardiren lan guztiak irakurri ditut eta izugarri gustatzen zait haren sentimendua, lirikotasuna... Niretzako ohore bat izan da. Bestetik, gazteentzat idatzitako lehen lanarekin saria irabaztea ere garrantzitsua izan da. Baina, gainera, sariketa honen lehen urtean Mariasun Landak irabazi zuen. Aurtengoa 19. urtea izan da. Bada, ordutik hona ez da saria irabazi duen beste emakumerik izan. Atxagak, Aristik, Igerabidek... irabazi dute, baina zaila da emakume baten izena hori ikustea. Benetan poztu nau horrek. Eta ez nadila azkena izan.

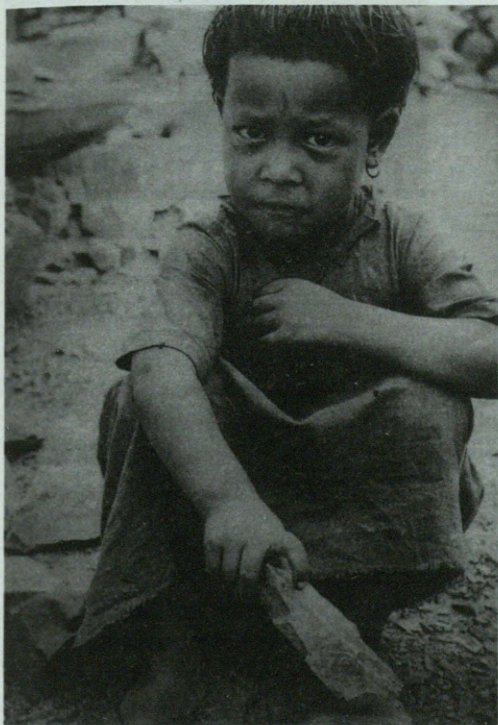
Solasean jarraitu dugu Begoña Bilbaoarekin. Emakumeek idatzitako literaturaz hizketan hasi eta Lucia Etxebarria “erdi-bermeotarra”ren iritziak zalantzan jarri ditu, ondoren. Izaroko monastegiko monje baten amodio istorioa ere kontatu digu. Eta Bermeon PPK izandako igoeraren arrazoiak bilatu nahian ere ibili da. Eta hala ere bere irakurleek erromantizismoari tokia egingo dioten esperantza du.

Solasaldia amaitu, Ibarrangelu atzean utzi eta bere aholkuari jarraiki, Laidako hondartzan osteratxoa egin du. Itsas-behera egokitu zaigu eta erreka bare dator. Erraza dirudi alde batetik bestera pasatzea ●

◆ **NAGORE IRAZUSTABARRENA**

Gizaki oro bizimodu hobe baten bila ibili ohi dela-eta, burges ukitua, askok arbuiazen zuena, gizaki guztien ezaugarria ez ote den galdetzen zuten alean.

Ba ote daki inork nor den burgesa?

eta horregatik il du bere burua". Erabat ados egon gintezke iritzi horrekin (idazlantxo hau zirriborrazten ari den hau hala dago behintzat), baina Kaputxinoen ardurapean zegoen aldizkari

baten editorialean agertzeko ausart samarra ere bazela ezin ukatu (Aita Santutik hasita, Eliza osoa aurka izango zutela pentsatzerik ere badago). Hala ere, beste bat zen beraiek hizpide zuten auzia: "Alderantziz esanda, denak onaren eta obearen billa gabiltzala. Ori dugu denek motorra: Gure obe-beharra. Zuzenetik edo zeharretik, denek ara iritzi nahi dugu".

Are gehiago ere gertatzen zen, Z. A. ren ustez behintzat: "Ola dijoa aurrera gizadia bere burua gaindituz urtetik urtera. Marx-ek liokena munda-eta kosmosa zerbait- gero eskuragoiari ari zaio gertatzen gizonari; eta obeki esanda nahi ba-da, ari du egiten. Alde-aldera behintzat, ori ez dago ukatzerik".

Oso garbi zeukatela mezua, bederen, ez, ez dago ukatzerik, nahiz eta artikuluska hau izenpetzen duen honen buruarentzat mezua korapilotsuegia gertatu: pitorik ez diela ulertu, alegia. Inprenta arazoren bat, edo Pilar Iparra-girreraren adimen kamutsa ote hemen errudun? Auskalo! Dena den, eta ira-

■ Aberastasunen ondoan beti pobrezia.

Zeruko ARGIA
SOCIETARRAK AURRETIK

NON ZER

• ZERUKO ETA GURE	2. orrialdea
• GURE	3. orrialdea
• GURE	4. orrialdea
• GURE	5. orrialdea
• GURE	6. orrialdea
• GURE	7. orrialdea
• GURE	8. orrialdea
• GURE	9. orrialdea
• GURE	10. orrialdea
• GURE	11. orrialdea

Duvalier (1909-71)

1971ko maiatzak 20

Langileen eguna oraindik gogoa zeukatelako, edota langile borrokak egunetik egunera gehiago ugaltzen ari zirelako, gauza da Marx eta honen irakaspenak zekartzatela kontura ZERUKO ARGIA-ren arduradunek asteroko gogoeta eskaintzerakoan. "Nor burgesa?", galdetzen zuten izenburutik. Izan ere, horixe baitzen gakoa!

DENAK ONAREN ETA HOBEAREN BILA

"Inork ez dio, dakila, bere buruari gaitzik egiten. Ez-eta bere buruari bizia kendu dionak ere", baieztatzen zuten lehenik eta behin. Eta beren baieztapena zalantzan jar zezakeen norbait izan zitekeelakoan edo, esandakoari honakoa gehitzen zioten: "Bere ustetan -hau da, bere buruaz beste egindako pertsona horren iritzi- ez baitu egin ori bere kaltetan. Ark ere zerbait ona nahi du beretzat

Greziako koronelak ospatu dute agintaritzat artu zuten beren laugarren urtea. Aldizkari burgesak isillean pasa nahian bezala ez dute asko aipatu gertaera hau. Izan ere, beldurra baitago egiari kopeta erakusteko. Askoz errazago patxara faltso batean jarraitzea! (...) Grezia diktadura militar baten menpean arkitzen da. Ahalegiñak egin ditu koronel talde horrek propaganda eta diplomazi bidez egia hau izkutatzeko baina alferrik. Burua duan edonorrek ezin onartu lezake 1967ganean gertatutakoa. Greziaren egoera etzan ain gorria, Papandreu etzan ezkerreko

gizon bat. Ezkerra bestalde etzegoen prestatua iraultza baterako. Ezkerra ahula zan. Erbestetik ere etzetorren erasorik. Egoera ekonomikoa ere etzen txarra. Sozial arazo gogorrik etzen azaltzen momentu artan behintzat. Beraz, klasiko ikuspen batean etzegon kondiziorik agintaritzat faszista bat sortzeko, edo diktadura ezartzeko. Baina ala ere gauzak besterantziz gertatu ziran eskemaren egokitasuna puskatuaz. Zalantzarik ez dago burgesia aundiak ondo ikusi zuala aldakuntza baino gehiago Iparamerikarren laguntza izan zutela aitortu beharra dago (...) ●

■ Koronelak

J.E, 1971-V-09

■ Urbasako artzaiak eta gazta

Astez aste, 1971-V-09

Urbasako artzaiak gazta egite-ari utzi egin omen diote. Izan ere, Palenzian lan egiten duen enpresa batek ardi-esnea litroa hamasei pezetatan erosten omen die. Ala, artzaiak orrekin nahikoa dutela, eta arriskuari ortzak erakutsiaz, esnea saldu eta kitto gelditzen dira ●

kurle argiaren mesedean, hor doa, testualki, editorial hartan eskaintzen zen mezua: "Komunismoaren aitzakia arrazoi du, gizonak burruka bat ari duela munduarekin esaten digunean. Eta egi da ere, burruka ortan gizona ari dela gallentzen, alde batera behintzat, berriro esan-

■ Erosotasuna bilatzea jarrera hedatua omen da.

da. Munduaren sekretoak argitzen ari da gizona eta sekreto oien giltzak pillatzen dijoa, mundua bereago duelarik egunetik egunera eta etekin ohea ateratzen diolarik. Eta munduarekiko burruka gozatu aīnean, eskuratzen baitoa lehenago eta etsaiago zuena, gizonaren biziera goxatuz doa. Nork uka dezake ori? Arazo berriak sortzen zaizkiola? Aurrerapenak bere kontribuzioa eskatzen duela? Bai. Eta zer?"

BERDINTASUN EZA

Ziurtasuna ziurtasun, bazen lainorik bestenez hain argi antzematen zuten zeru horretan ere, antza. "Aberastasun oiek, orde, ez dira berdin banatzen eta erosotasuna ere etzaie deneri berdin sortzen. Ori da benetan tamalgarria. Eta or horrela gertatzearen errua, mundu guziak daki,

kapitalismoak du eta ortaz baliatzen direnak burgesak dira eta oiek ere mundu guziak daki zeintzuk diren".

Mundu guziak jakin? Hori usteko zuen! Ea gure aldzikariak zuzentzen zizkion galderei egoki erantzuteko gai zen! "Baiña, ote daki gero iñork nor den burgesa? Ote daki gero iñork nork alferrik galduko dituen besteek eskas dituztenak? Errez da emen besteri errua bota-

■ Mundua bera ere eskuragarriago.

tzen. Errez da esaten alako eta olako dira munduko pobrezari eusten diotenen eta ugariagotzen dutenen; baiña ahal duten guziek ondasunak pillatu ta pillatu ikusten diran bitartean, ez da errez asmatzen zein dan burgesa. Nork ez ditu ezagutzen bat eta bi baiño gehiago pobre izanak, egokiera izan dutenean aberastuak? Nork ez du ezagutzen langillari erri lapurretan ari dan langillea? Besteri arria bota baiño lehen, bere buruari begiratu behar lioke bakoitzak eta ikusiko luke bera ere nola sartua dagon aberats izateko bidean, benetan izatera iritxi ez ba-da ere. Norbaitek esaten duena, aberats ez direnak ez dira nahi ez dutelako, ezin dutelako baidzik. Ez-eta ere ahalegiñak egin ez dituztelako".

Beraz, bokazioz bada ere, denok burgesak! ●

◆ PILAR IPARRAGIRRE

■ Zein da gogoetalarari?

Gurutx Ansola, 1971-V-09

Herritar langille gazte batekin hizketatu berria dut langille eta gogoetalarien arteko arazoa. Goi-mailla batetan, aski garbi agertzen zitzaigun arazoa. Baiña hauzia lurreruntz eta gure herriruntz jeisten eta hurbiltzen hasi zenean, argititik itzalera, eta, ondoren, ilunpetara jautsi giñan. Ez genekien pausoak nora zuzendu, eta itsumustuka genbiltzela, eten beharrean gertatu giñan hain gogozkoa genduen hizketaldia. Gogoeta egin nahi izan dut, neurekiko, illu-

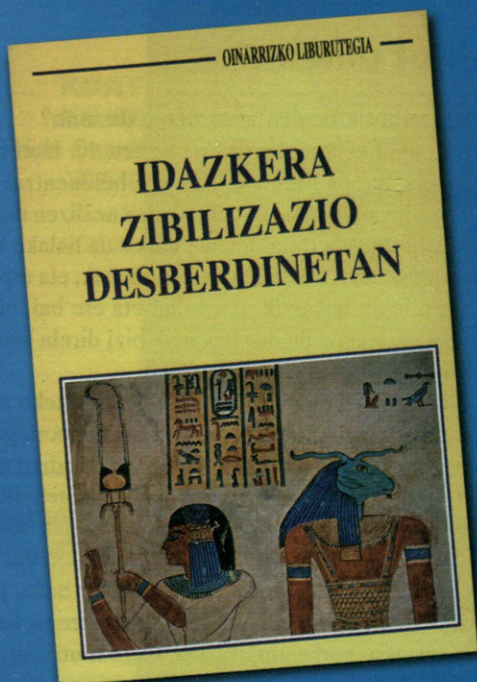
nean utzi genduen hauziaz. Langille bi eta gogoetalarari bi giñan solasean. Langille biek, haatik, txit argiak eta pentsatzaileak dira, eta, nola ez, herri-ekintzetan asmoz eta jakitez dihardutenak. Egiazko gogoetalariek ez dauka beste biderik langilleariaren alde jakitatea eta ahalegiñak eskeintzea baizik. Gisa hontakoa zen, hauiztan genbilkigun arloa. (...) Gaurko gizarteak, estrategia osotua eskatzen dio sindikalismoari, lantegietako hauziez gāñera ekonomiaren, kulturaren

eta politikaren alor eta arlo guziak besarkatu behar bait ditu. Sindikalismoak, halere, nahiz erakunde politikoa ez izan, ez du politika ekintza baztertzen. Aitzitik, oro har, ez dago gaur egun sindikalistarik, aldi berean politiku ere ez denik. Kondizio hauetan, sindikalismoak eskeintzen dio gogoetalaritari, herri-ekintzaren alde ahalegintzeko hauta dezakeen biderik egokienetarikoa. Langilleekin berekin ahaleginduko da, langilleen alde eta herriaren alde (...) ●

KLONAZIOA, EUTANASIA, TRANSGENIKOAK, KONTSUMISMOA, . . .

Egunerokotasun handieneko punta-puntako gaiak, bizitza eta etikarekin loturikoak (ugalketa artifiziala, eugenesia, organoak ematea, animalien eskubideak, . . .) agertzen zaizkigu liburu erakargarri honen lehenengo zatian. Bigarrenean, aldiz, kontsumo-gizartea, publizitatzea eta alienazioa, aisialdiaren gizartea, informazio eta komunikabideak, familiaren jokaera berriak, globalizazio kulturala, etabarreko ezinbesteko gaiak dira aztergai.

IDAZKERA ZIBILIZAZIO DESBERDINETAN

Euskal Herria bezalako ahozko kulturaren herrietan idazkerak izaugarritzko eragina izan zuen, bai bizimoduetan baita pentsatzeko eran ere. Liburu honetan iraultza horren oinarrizko sorburura goaz han protoidazkera, soinu eta sinbolo eta "Rosseta Harria" rekin topo egiteko. Horrekin batera galdu diren idazkera misteriotsuak (kuneiformea, hieroglifikoa, Kretako B lineala edo maien glifoak) eta egun bizirik ditugun txinatar edo japoniarren alfabeto bitxiak aztertzen dira.

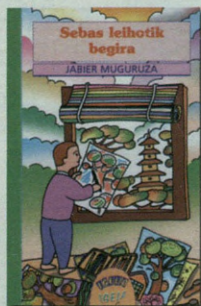
GAIAK

ARGITALDARIA

**Jadanik
salgai zure
liburudendan!!!**

A S T E K O L I B U R U A

JABIER MUGURUZA HAURREN BAKARDADEAZ MINTZO

SEBAS LEIHOTIK BEGIRA
J. Muguruza
EREIN
60 orrialde
950 pzta./38 lib.

Jabier Muguruza, musikari bezala ezaguna izateaz gainera, haur zein helduentzako idazlea ere badugu. Besteak beste, "Sei lagun, sei sekretu" eta "Gabon guanito" plazaratuak ditu jadanik Erein argitaletxeak duen "Igela" sailean, eta hain zuzen ere argitaletxe beraren eskutik kaleratu du orain "Sebas leihotik begira", Jon Zabaletak marraztutako ipuin hau. Berebiziko garrantzia ematen die Jabier Muguruzak sentimenduei, eta jakina, sentimenduez mintzo da bere lan guzietan ere. Adibidez, bederatzi urtetik aurrerako irakurleengan pentsatuz idatzi duen "Sebas leihotik begira" ipuinean,

haurrek gure gizartean jasaten duten bakardadea du hizpide. Oso bakarrik bizi da Sebas, mutiko protagonista. Izan ere, gurasoek etxetik kanpo ematen dituzte ordu gehienak, eta hiri handi batean bizi direnez, kalera irteten ere ez diote uzten, kaleko arriskuen beldur direlako. Horrela bada, etxe barruan, neskamearekin aspertuta pasatzen ditu egunak mutikoak. Telebista atsegin du, baina hura ikusteko ere eragozpenak dituenek, leihotik begira egon ohi da, eta handik ikus dezakeena marrazten du. Eta halere, bere bizigogoak irudimenezko abenturetan murgiltzen du.

▼ Egileari Galdezka

"Nik oso bakarrik ikusten ditut umeak"

Jabier Muguruza

ALBERTO ELOSEGI

■ Zer da "Sebas leihotik begira"-n azaltzen duzuna?

Liburuak haurren sentimenduei buruz hitz egiten du. Hori da niri interesatzen zaidana, bai haurrentzat eta baita helduentzat idatzi dudanean ere. Kasu honetan, umeen bakardadea azaltzen dut. Izan ere, nik oso bakarrik ikusten ditut umeak, eta ez da halako batean sortu zitzaidan inpresio bat: nik baditut seme-alabak, eta esperientzia handia, ez beraiekin bakarrik, ikastolan-eta ere bai, eta nire konklusio gero eta garbiagoa da oso bakarrik bizi direla haurrak.

■ Hori al da liburuaren mamia?

Funtsean, bai. Sebas hiri handi batean bizi den 10 urteko mutiko bat da. Bere gurasoek etxetik kanpo ematen dute denbora gehiena eta kalera ateratzea ere zaila da berarentzat, hiri handian arrisku asko daudelako. Beraz, mutiko honek ordu asko ematen ditu etxe barruan, eta gustatzen zaio leihotik begira egotea. Badu beste afizio bat, margotzea, eta bi afizio horiek uztartuz egiten duena da, ahal duen gutxitan behintzat, gurasoen gelatik -hor bada, jakina, bigarren zera bat, inkonszientearekin lotuko litzatekeena, baina ez naiz ur horietan sartuko- parkea marraztea. Gero mutila urruneko paisaia batean azalduko da, Japonian. Arrotza egingo zaio hango gutzia, eta nahiz eta lagun bat topatu, berriz ere ihesbidea leihoan aurkituko du, bestela han ere nahikoa bakarrik sentitzen delako.

■ Nola sortu zitzaizun ipuin hau idazteko ideia?

Monet margolariak bere bizitzako azken hogeita hamar urteak bere lorategia pintatzen eman zituela jakitean. Asko inpresionatu ninduen horrek. Gero Japonian egon nintzen, bertan kontzertu batzuk eman genituenean, eta hango paisaia txundigarria iruditu zitzaidan. Horregatik agertzen da Japonia liburuan.

LIBURUAK

SOHÜTA. XIBEROKO MAKIA

Jean-Louis Davant
SOÜTAKO HERRIA
206 orrialde
1.750 pezeta
70 libera

AURTENGO PASTORALEAN, ZUBEROKO MAKIA

Sohütako herritarrek antzeztuko dute aurtin "Xiberoko makia", Jean-Louis Davantek idatzitako tragedia. Hirurogeita hamar sohütarrek hartuko dute parte antzezlanean, nazien zapalketari zuberotarrek nola erantzun zioten 2001eko ikusleei agertzen. Bi maki talde sortu ziren Zuberoan: Corps-Franc Pommies deitua eta Armée Sekrete delakoa, izen militarra bazuen ere zibilez osatua izan zena. Eta bien berri emango du pastoralak, nahiz eta Jean-Louis Davantek alde zuretik ohartarazten digun aipatu tragedia hau, pastoraletan ohizkoa denari jarraituz, sinbolikoa dela eta bi alderdi baino ez dituela erakutsiko: alegia onak eta gaiztoak. Halaber, espreski ahazten omen ditu Erresistentzian indar guztiek ez zutela jokabide bera izan, berarentzat garrantzitsuen zera baita, den-denek libertatea bilatzen zutela.

BOTA GORRIAK Karlos Linazasoro

ANAYA / HARITZA
76 orrialde
925 pezeta
37 libera

AMETSAK BIZITZEN LAGUNTZEN DUTEN BOTAK

Bizi al liteke inor ametsik egin gabe? Horixe da Karlos Linazasorok "Bota gorriak" izenburua duen ipuina idazterakoan mahaigaineratzen duen galdera. Egilea ezezkoan dago, eta horregatik asmatu du kolore gorriko botak jartzen dituen mutiko bat protagonistatzat daukan ipuin hau. "Imajina ditzakezu bota batzuk amets egiten eta gauza zoragarriak bizitzen lagunduko dizutenak?", galdera ere badago liburuan, bota horiek gainean daramatzan bakoitzean zer edo zer miresgarria gertatzen baitaio ipuineko mutikoari. Baina honek ez die gurasoei gertatutakoaren berri ematen, nahiz gogorik falta ez, galdezka eta errietan hasiko zitzaizkiolako. Haatik prest dago sekretu horiek agertzeko ipuina irakurtzen duen edonori. Hamar urtetik aurrerako irakurlea izan du Karlos Linazasorok buruan "Bota gorriak" idazterakoan.

KONTUZ, KONTUZ!

Paco Capdevila
AIZKORRI
22 orrialde
395 pezeta
15 libera

ETXEKO TXIKIENAK JASAN DITZAKEEN EZBEHARRAK

Kontu pittin batez, munduko lekuri seguruen izan daiteke gure etxea bertan bizi garen haur, heldu eta besteontzat, baina horretarako Paco Capdevilak Aizkorri argitaletxearen "Jone, Jon eta Txintxon" sailean plazaratu duen "Kontuz, kontuz!" ipuinean azaltzen dituen arriskuak kontuan eduki behar. Batik bat etxeko txikienek jasan ditzaketen ezbeharrak agertzen ditu Paco Capdevilak. Izan ere, gure txiki maiteek hamaika gauza egin dezakete inor ohartu gabe: atzamartxo entxufean sartu, garbiketak egiteko erabiltzen diren era guztietako produktuak zein sendagaiak irentsi, sukaldeko lapiko eta zartaginak dantzan jarri, gasa ireki, poxpoloak "josalean" ibiltzeko hartu, berogailura arrimatu, goraizak eta labanak bereganatu, leihoetara edo balkoietara igo... Zer ez zaie haiei bururatuko, guk kontu pittin bat eduki ezean!

K A L I T A T E A

Produkturik
onenak,
MultiOpticasen

Aukerarik
zabalena
betaurreko graduatu,
ukipen-lente,
audiofono eta
eguzkitako
betaurrekoetan.

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hernani, 4 - DONOSTIA

LIBURUAK

BESTEEN ODOLA

Simone de Beauvoir
IBAIZABAL
324 orrialde
1.830 pezeta
73 libera

SIMONE DE BEAUVOIR-EN "BESTEEN ODOLA" EUSKARAZ

Oier Alonso Etxeberriak euskaratu du Simone de Beauvoir-ek 1944an, armistizioaren hurrengo egunean, argitara eman zuen nobela existentzialista sakona den "Besteen odola". Beharbada gaur egun ez da "Gonbidatuak" edo "Mandarinak" bezain ezaguna izango, baina bere garaian oso ospetsua izan zen nazien okupazioari buruzko nobela hau. "Besteen odola" eskema ideologikoetatik harantzago doa eta idazle frantziarraren dohain eta ezaugarri nagusiak ditu: askatasunaren aldeko maitasuna, giza harremanen konplexutasuna eta emakumearen egoeraren salaketa jorratzen baititu Beauvoir-ek bertan, beste funtsezko gai batzuen artean. Jean ez da burgesa izanik ondo sentitzen eta langile bihurtu nahi du. Hélène, berriz, maila apaleko gaztea izanda, bere bizitza aldatu nahi du zoriontsu izateko. Bitartean, Europa irakiten dago.

ORIO MENDE BAT BERTSOTAN

Batzuen artean
ORIOKO UDALA
145 orrialde
1.000 pezeta
40 libera

ORIOKO BERTSOLARITZA XX. MENDEAN ZEHA

Ibai Esoain, Iñaki Iturain eta Xabier Sukiaren artean osatu dute lan hau, "Orio mende bat bertsotan", beste jende askoren elkarkidetzan izan badute ere. Lau urte eman dituzte Orioko Udaleko Euskara batzordeak bultzatutako ekintza hau burutzen. Orioko bertsolaritza aztertzea zuen helburu, eta horixe egin dute Esoain, Iturain eta Sukiak, hau da, Aita Zabalak aurretik eginiko lana harturik oinarri eta abiapuntu gisa, gainerakoak erantsiz, joan den mendeko bertsolarietatik hasita gaur egun arte herri horretan sortu diren bertsolarien eta haien bertsoen gaineko gutxieneko azterketa eta azalpena eman. Lan eskerga izan da berea, zeren eta, Aiako bazterretan izandakoak ahaztu gabe, Igeldotik hasi eta Oriora bitarteko mendi zabal horren magalean bertsolari asko eta asko sortu baitira. Eta sortuko direnak, Orioko bertso eskolari esker!

AMODIOAREN GAZI-GOZOAK

Aitor Arana
IBAIZABAL
245 orrialde

LANERAKO SALDU ZUTEN NESKATOAREN ISTORIA

Aitor Arana dugu Ibaizabal argitaletxearen bidez plazaratu berri den "Amodioaren gazi-gozoak" idazlanaren egilea. Hamabi urtetik hamazazpira bitarteko gaztetxoei zuzendua dago eta XX. mendearen hasieran, Euskal Herrian bertan, lanerako saldu zuten neskato baten istorioa kontatzen du. Gorabehera handiko bizimodua izan zuen Mirenek, beti zerbitzari, beti lanean, urte luzeetan kartzela bilakatu zitzaion baserri hartan. Baina halere, maitasunez beteriko urte samurrak ere ezagutuko zituen gerora bertan. Horren guztia berri jakin ahal izango da hirurogei urte beranduago, beste neska gazte bat, bere gurasoei aipatu baserri horretara oporrak pasatzera joan eta zer egin ez dakien egun batean bertako ganbara arakatuz dabilela, txoko batean Mirenek bere garaian idatzitako egunerokoa aurkitzen duenean.

DISKOA

THE PUB IBILTARIA V

Oskorri
ELKARLANEAN
17 kanta
2.595 pezeta
103 libera

OSKORRI ETA TALDEAN KANTATZEAREN PLAZERRA

Aspalditik dabil Oskorri taldea taldean kantatzearen plazer kolektiboari leku egiten. Dagoeneko 87 kanta herrikoi grabaturik ditu era horretan. Eta hain zuzen ere, "Oskorri & The pub ibiltaria V", Oskorriren azken abentura, horren guztia bosgarren adierazgarria dugu. Izan ere, oraingoan eskaintzen dituen 17 kanta herrikoiak, aurrekoak bezala, jendearen partehartze gogotsuarekin

erregistratuak izan dira. Gainera, disko hau ere, aurrekoen moduan, play back, partiturak eta letren itzulpenez osaturik dator. "Oriko xoria", "Galai bat etorri zait", "Hiru damatxo", "Berdabioko semea", "Amugileen kantak", "Esaten dute bada", "Triste bizi naiz eta", "Ardoaren bentajak", "Edderra zira, maitea", "Axuri beltza" eta beste kanta eza-gun asko entzun daitezke bertan.

Udaberria lore ubel, bilotsu eta deigarriekin koloreztatzeko aukera polita eskaintzen du Hego Amerika aldetik iritsi zaigun Tibouchina landare eguzkizale eta urzaleak.

KARIBETIK DATOR

Karibetik, zehazki Kubatik, iritsia da bai Europara, laster zabalduko den etxe ingururako landareetan azken nobedadea: *Tibouchina urvilleana*. *Tibouchina* Melanomatazeoen familiako generoa da eta berez Hegoamerikarra da. Genero honetako espezie batzuk *Tibouchina semidecandra*, adibidez, lehengo mendean lantzen ziren, dagoeneko Belgikan. *Tibouchina* izena guyanarra da eta "urvilleana" XIX. mendearen hasierako Tic Fussant d'Urville marinel frantsesaren omenezkoa da.

Eguzkizalea eta urzalea da. Udaberri-
tik aurrera kanpoan, balkoian, terrazan,
lorategian, atarian, gustura biziko da, eta

behin maiatzaz geroztik loratzen hasten denez, ia egunero ura eman eta astero edo bi astean behin ur honi ongaria nahastu behar zaio.

Temperatura 7 °C-tik behera hasten denean babestoki batera eraman beharko dugu, baina etxe barru berora sartu gabe. 10-12 °C tartean izan ohi den toki bat estimatuko du. Lurra ez lehertzeko adina bakarrik ureztatu eta hostaia erabat gal badezake ere lasai, udaberrian ederki berrituko zaio-eta. Eskuera topatzen duzunean, eskuratu eta probatu, probatu tibouchina. Hosto bilotsuek eta udaberria eta uda ia osoan zabaltzen dituen lore ubel deigarri ikusgarriek ea zure imaginazioa Kubara eramaten duten. Han, Kuban, urteko landarea izendatu berri dute ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@zerain.com

O S A S U N A

Eusko Jaurlaritzak droga menpekotasunari buruz egindako txostenaren arabera EAEko biztanleen %10ak botikak hartzen ditu eta emakumezkoek joera handiagoa dute.

BIZTANLEEN LAURDENA BOTIKEKIN

Euskal Autonomia Erkidegoko biztanleriaren laurdenak botikaren bat edo beste erabiltzen du modu jarraian, Eusko Jaurlaritzaren agindupean landutako azken Drogenmenpekotasunen txostenetik atera daitekeenez. Txosten horrek dioenez, EAEko biztanleen %10ak aspirina sinplea baino zertxobait gogorragoak diren analgesikoak hartu behar ditu modu iraunkorrean. Aztura horren atzetik lasaigarri edo baregarrien menpekotasuna etorriko litzateke.

Ikerketan azpimarratzen den beste puntu bat da, edozein dela ere erabilitako psikofarmakoa, beti handiagoa dela emakume erabiltzaileen kopurua gizonezkoena baino. Eta alde hori

handitzen doa (betiere emakumeen kalterako), zenbat eta botika erabiliagoa edo usuagoa izan.

Pertsona dependiente batek hilabetean batez beste kontsumitutako pilulen kopurua aldatuz doa, hasi analgesikoen 13 piluletatik eta

antidepresiboen 23 pastiletaraino, lasaigarrietan kontsumitutako 20etatik pasatuz. Dena den, ikerketak argi uzten duen bezala, kontsumitzaile gehienentzat medikuaren agindua da araua, automedikazioa salbuespena den bitartean. Eta horrela, antidepresiboak kontsumitzen dituzten pertsona guztiek medikuaren errezeta zuten, txostenean egindako inkestan frogatu zen bezala, lasaigarriak kontsumitzen dituztenen artean gertatzen denaren antzera (hauetan % 2,3 bakarrik baitziren errezetarik ez zutenak). Baina salbuespenak, usuagoak dira analgesikoen kasuan (Termalgil, Antalgil edo Nolotil, esaterako), baina %15aren azpitik beti ere ●

◆ JABIER AGIRRE

BILBO, maiatzak 19
Antzerkia
Bilboko Eskola Arteko 1. Antzerki Topaketak hilaren 19an amaituko dira. Egun horretan, "Zurizikin jauna", "Lorea, urezko orrazi bila", "Bost anaiak" eta "Itsasminen" lanak taularatuko dituzte. *Kafe Antzokia* 18:00

ELORRIO, maiatzak 18
Kontzertua
Txuma Murugarrenek kontzertua eskainiko du. Sasoi Ilunak taldeko kide izandakoak bakarlari gisa arrakasta handia lortu du. Horren lekuko izango da Elorrioko emakaldia ere. *Ateneo taberna* 20:00

DONOSTIA, maiatzak 20
Antzerkia
Yllana Producciones-ek "666" antzezlan taularatuko du. Heriotza-zigorra eman zaien lau kondenatu beldurgarriren egoerez dihardu. Infernu aurreratua bihurtuko da heriotzaren korridorea. Maiatzaren 16tik 20ra izango da ikusgai. *Antzoki Zaharra* 18:00 eta 20:30

BAIONA, maiatzak 17 eta 18
Jardunaldiak
"Euskaldun etorkinak Ameriketara" jardunaldiak egingo dira Lapurdiko hiriburuan. Euskal Herriak Hego Amerikarekin eta Ertamerikarekin izandako harremanez ariko dira Alicia Castellanos, Ur Apalategi eta Edurne Alegria, besteak beste. *Unibertsitatea* 9:30-18:15

MIARRITZE, maiatzak 20
Dantza
"Pulcinella, le Spectre de la rose, l'Après-midi d'un faune, Boléro" izeneko dantza taularatuko du Biarritz Balletak. Thierry Malandain-en konpainiak lau koreografia eskainiko ditu Stravinskiren musika interpretatuz. *Cave du midi* 12:00

LEGUTIO, maiatzak 19
Kontzertua
San Blas abesbatzak eta Manuel Iradierrek kantaldia eskainiko dute Arabako herrian. Andra Mari Zuriaren omenezko mezan izango da doinu goxo horiez gozatzeko aukera. *San Blas parrokia* 20:30

GASTEIZ, maiatzak 17
Zinema
Joseph L. Mankiewicz-en "La huella" filmea ikusteko aukera izango da. Maitatu Zinea bigarren mintegi praktikoaren baitan antolatu du Gasteizko Kultura Sailak zine forum saio hau. *Guridi aretoa* 20:00

AZPEITIA, maiatzak 31
Lehiaketa
Euskadiko Euskal Antzerki Topaketen XIX. edizioan parte hartu nahi dutenek maiatzaren 31 baino lehen eman beharko dute izena. Antzerki lanaren proiektua eta kostua azaldu behar dira. *Eskakizunak udaleko Kultura Batzordera bidali.*

H₂O

LIZARRA, maiatzak 18
Kontzertua
Oskorri taldearen emakaldiaz gozatzeko aukera izango da. Besteak beste, "Ura" diskoko kantuak zuzenean entzuteko aukera izango da datorren ostiraleko kontzertuan. 20:00

IRUÑEA, maiatzak 23
Solasaldia
Jasone Osorok bere azken liburua aurkeztuko du. "Korapiloak" liburua n nondik norakoak azalduko ditu eta ondoren idazlearekin solasteko aukera izango da. *Zaldiko Maldiko* 20:00

Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

*gizarte-ekintza
obra social*

Nerbioiren Itsasadarra.

Industriak eraikitako hiri postindustrialala

■ Atxuriko azoka, itsasadarraren gaineko itsasontzia bailitzan.

■ Campos Eliseos antzokia.

Duela zazpi mende fundatua, gaur egungo Bilbo XIX. mende amaiera eta XX. mende hasierako iraultza industrialaren emaitza da. Horrek garapen itzela ekarri zuen, dirua, ospea eta dotorezia, baina baita gaur egun gainera kentzen ari den kutsadura eta itxura grisa. XXI. mendeari begira, berriz, Bilbok alde pozgarriari eutsi eta aurpegi iluna garbitzeari ekin dio, irudi berria hartuz.

bbk =

Bizkaia beti gure bihotzean

rrren artean langile hauen bizimoduaren aztarna bat baino gehiago topatuko dugu (kantinak, kooperatibak...).

Zugaztiara iritsi bezain laster eskuinera egingo dugu, Triano auzorantz, mapa askotan agertzen ez den eta seinalizaturik ez dagoen errepidetxo batetik. Beraz, meatze mendia zeharkatzen duen bide honetan arretaz gidatu beharko duzue (gainera txarto asfaltatua dago). Bidearen lehen zatia Carmen meategia zenaren ondotik doa eta tarteka bere ustiaketak utzitako itxura bitxiak ikusiko dituzue.

BILBO

ALDE ZAHARRA

Hiriko sorlekua ez da jadanik bere gune ekonomiko-administratiboa, baina bere arima izaten jarraitzen du askorentzat. Gainera, historiari eta arteari begiratzuz hiriko eremurik aberatsena da, eta bertako Zazpi Kaleetako denda gunea probintzia osoan ospetsua da.

Ibilbidea Areatzan hasiko dugu, Arriaga antzokiaren parean. Hau Pariseko Operan inspiraturiko eraikin neobarrokoa dugu. 1890ean inauguratu zen, "La Gioconda" operarekin, eta bitxikeri gisa, bertaratu zirenek lana telefonoz entzuteko aukera izan zuten. Plazaren ezkerraldean XVIII. mendeko San Nikolas

BILBO ONGI BISITATU OSTEAN

(atal honetan bertako bigarren zatia duzue irakurgai), bertatik ateratzeko bide bat baino gehiago badago ere, guretzat egokiena Santanderrera autopista izan daiteke. Berau 9 bat kilometro beranduago utziko dugu, Trapagaran-Max Center Zentru Komertziala irteeratik.

EZKERRALDEKO MEATZATZE GUNEA

Hortik aurrera, Trapagaran norabidean jarraituko dugu, lehenbizi ezkerrera eta 200 metrora eskuinera. Horrela, segituan herrian sartu, eta pixka bat beranduago Trapagarango zentruan egongo gara. Triano meatze mendiaren magalean dagoen herri honen erdialdean Udaletxea, parroikia (XV. mendea) eta XVIII. mendeko (XIX. mendean berritua) Olaso jauregia aipa ditzakegu.

Herria zeharkatu osteko bidegurutzean ezkerrera joko dugu, La Arboleda jartzen duen norabidean. Gora-ko bide berbera 200 metrotara aurkituko duzun funikularrean egin dezakezue. Kotxea aukeratu baduzue, bihurgune ugari eta handiak dituen errepidea duzue zain. Hori bai, tarteka Nerbioi itsasadararen inguruko paraje industria behatzeko aukera izango duzue, eta arraroa badirudi ere, kanpotik ikusirik ez du inpresio txarrik egiten (hurbiletik jada beste gauza bat da).

6,5 kilometro igo ondoren Larraineta auzora iritsiko gara, Trianorako sarrera. Triano mendigunea Bizkaiko industrializazioaren garrantzizko faktorea izan zen, bertatik lantegietan erabiltzen zuten burdina ateratzen zelako.

Aktibitate horren ondorioz, Triano azala kendu dioten mendia da, erraiak agerian utzi dizkioten mendi harrigarria, forma harrigarri ziprindutako parajea. Gizakiak suntsitu duena naturak berriz ere edertu egin dezakeela frogatzeko, beste kilometro bat egin eta errepidearen ezkerraldean dituzuen lakutxo harrigarriak behatu besterik ez dugu egin behar. Urak ederki betetako zulo horiek, bere garaian Europako burdin meatzerik aberatsenetakoa izan ziren. Mendiari bere altxorra atera ostean, naturak berak zauriak konpondu eta paisaia harrigarria sortzen jakin izan du.

Ondo-ondoan, Zugaztieta (La Arboleda) dugu, auzoaren hasieran eta ezkerrera aurrekoen moduko beste uharka bat ikusiko dugu. Meatzarien artean herri historikoa, eliza eta etxe ede-

■ Zugaztieta naturak gizakiek egindako zauriak konpondu ditu.

Barikoa itsasgizonen zaindariaren omenezko eliza barrokoa dago. Elizaren alboan 1839ko Plaza Barri neoklasikoa dago; arkudun plaza itxia da (sartu ezik ez dugu ikusiko). Berau zeharkatuz eta ezkerrera, Miguel de Unamuno plaza dugu, idazlearen bustoa hor dago, bere jaiotetxetik (Erronda kalean) hurbil.

Ezkerrean gorantz hasten den Mallonako Bidarria eta gero bidegurutzean eskuinera joz Bilboko zaindari den Begoñako basilikara iritsiko gara. Basilika gotikoa XVI. mendean altxatu zuten, Ama Birjina agertu omen zen antzinako ermita baten gainean. Bide beretik itzuli eta ezkerrera joz, Euskal Museo Arkeologiko, Etnografiko eta Historikoa aurrean dugu, Gurutze kalearen 4. zenbakian. Ordutegia: Asteartetik larunbatera

10:30etatik 13:30etara arte eta 16:00etatik 19:00etara (igandetan goizez). Sarrera dohainik. Alboan Joan Santuen eliza geratzen da, jesuitek XVII. mendean berreraikia.

Pixka bat aurrerago, Alde Zaharreko bihotzean Santiagoko katedrala dugu, Bizkaiko gotikoaren eraikinik garrantzitsuenetakoa. Antzinako tenplua hiria bera baino zaharragoa da, eta gaur egungoa XIV. mendean hasi zuten. Aurrealdea neoklasikoa da, baina elementu zaharragoak ditu. Alboko Aingeruaren ataldea, isabeldar estilokoa, oso ederra da. Barrualdean erretaula neoklasikoa nabarmenduko dugu. Apostoluari eskainitako katedralaren plazan bertan, Carlos III.aren garaiko iturri barrokoa dago.

Katedraletik irten eta Zazpi Kaleetatik edozein hartuta itsasadarrean amaituko dugu. Hauek (Somera, Artekale, Tendencia, Belostikale, Carniceria Vieja, Barrenkale eta Barrenkale Barrena) Alde Zaharraren sorlekua osatzen dute eta San Antongo zubia eta katedralaren artean paraleloki antolatuturik daude, denda eta taberna sare bitxia sortuz.

Somera amaitzean eskuinera Atxuriko azoka geratzen zaigu, itsasadarraren gaineko itsasontzi itxurarekin (horretaz hobeto ohartuko zarete ibaiaren bestaldetik). Ezkerrean aldiz, San Antongo eliza eta zubia. Tenplua XIV. mendearen azkenetan hasi zen, hiriko harresiak amaitzen ziren lekuan. Eliza gotikoa ia karratua da eta txikia, hiru barneluzegok eta triforioak osatua. Fatxada Berpizkundekoa, dorrea barrokoa eta erretaula platereskoa da. Zubia ez da Bilboko eta Athleticen armari zaharretan ageri dena, (hori elizaren aurrean zegoelako eta 1882an desagertu zelako), Gerra Zibilaren ostean eginiko beste bat baizik.

Zubia igaro eta eskuinera eginez, hurrengo zubiaren (Erriberakoa) aurreko kalean (Mirasol Kondea) Arte-Erreprodukzioen Museoa dugu. Hemen Artearen Historiako lanik ospetsuenetakoa ikus ditzakegu, eskaiolaz eginiko tamaina errealeko kopien bitartez. Orduetgia: Astelehenetik ostiralera 9:00etatik 13:30etara eta 16:00etatik 19:00etara (sarrera 200 pezeta). Igandetan 11:00etatik 14:00etara (dohainik).

IBAIAREN ESKUINALDEA

Erriberako zubia igaro eta ezkerretik, ibai ondoko Erribera kalean zehar Udaletxerantz abiatuko gara, tartean Arriaga berriz zeharkatu eta itsasadarraren alde bietako etxe politak ikusiz.

Udaletxea XIX. mendekoa da, eklektiar estilokoa. Barrualdean saloi arabiar exotikoa nabarmentzen da. Zubizuri biribilaren eta Salbeko zubien ondotik igaroz.

GUGGENHEIM-BILBAO MUSEOA

Frank Ghery-k diseinaturiko eraikin ezin ikusgarriago batean (batez ere ibaiaren beste aldetik behatzen badugu), 24.000 m²tan zehar gaur egungo artearen bilduma pribaturik garrantzitsuenak ikusteko parada izango dugu (New York eta Veneziako museoekin batera). Arte mota hau ez ulertuz gero ere, eraikina

bera bisitatzea merezi du, barrutik zein kanpotik zeharo harrigarria delako. Zergatik?

Kanpoaldetik titaniozko estalki disdiratsu eta irregularrak eraikinari hondartutako itsasontziaren itxura ematen dio eta barrutik, argi zein espazioen jokoek eta forma biribilek ez dute zerikusirik beste museoekin. Orduetgia: Asteartetik igandera 10:00etatik 20:00ak arte. Astelehenetan

■ Moyua plaza eraberritua eta bere inguruko eraikin ikusgarriak.

itxita. Sarrera: Helduak 1.200 pezeta, jubilatuko-ikasleak 600 pezeta eta 12 urtetik beherako umeak (heldu batek lagunduta) dohainik.

ZABALGUNEA

Museoa igarota, Deustuko Unibertsitate prestijioaren egoitza neoklasikoa dugu, eta Deustuko zubia zeharkatu ostean, eskuinera lehenbizi Casilda Iturrizar Parke handi eta atsegina dugu, ahateak eta iturri zibernetikoa barne.

Parkearen hasieran Arte Ederretako Museoa aurkituko dugu, Europako onenetarikoa. Bilduma iraunkorretan El Greco, Goya, Van Dyck, Tapias, Zuloaga... eta beste askoren lanak azpimarra ditzakegu. Orduetgia: Asteartetik larunbatera 10:00etatik 13:30etara eta 16:00etatik 19:30etara (igandetan 10:00etatik 14:00ak arte). Sarrera: Helduak 400 pezeta. Ikasle, langabetu eta jubilatukoak 200 pezeta. Parkea eta Gurutze Sakratuaren monumentua pasatu ostean Euskalduna zubi okertutik hurbil, Erruki etxearen lorategia, Bilboko Athletic-en San Mames futbol zelaia eta atzean Erakustazoka ditugu.

Gurutze Sakratuan bertan, hiriko arteria nagusia hasten da, Gran Via de Don Diego Lopez de Haro, "Gran Via" gisa ezaguna. Plaza biribilean bukatzen da, Areatzatik hurbil, eta bertan (eta kale perpendikularretan) Bilboko eraikin zibil ikusgarrienetakoa asko daude. Gora begira ibiliz, fatxada ikusgarriko etxe

asko ikusiko ditugu. Esaterako, Gran Viaren erdialdean, Moyua plaza biribil ikusgarrian, Txabarri jauregia (Gobernu Zibila; leiho multzo guztiak ezberdinak ditu), Carlton hotela (lehen Eusko Jaurlaritzaren egoitza), Estatuko Ogasunaren eraikina edo Aurora Polar en eraikin arrazionalista nabarmen ditzakegu.

Kalean aurrerago Bizkaiko Foru Aldundiaren egoitza eklektikoa, BBVArena (goian Mercurioren estatuarekin) edota Espainiako Bankuarena. Azkenik, Plaza biribilean dagoen Lopez de Haroren monumentua BBVAren egoitza modernoko kristalen aurrean ikusi ostean, Atxukaroren Bilbo-Santander tren geltoki modernista berdexka eta ikusga-

■ Ibaigane jauregia, Bilboko Athletic futbol taldearen egoitza.

no Aranaren jaiotetxea izandakoaren gaineko Sabin Etxea (EAJ-ren egoitza), eta San Bizente Martiri eliza euskal-gotikoa. Mazarredo kalean Athletic-en egoitza den Ibaigane jauregia. Bertendona kalean Campos Eliseos antzoki ikusgarria, bilbotar "Art Noveau" estiloaren erakusgarri. Azkenik, Elkanon zehar ere etxe dotoreak aurkituko ditugu.

ria dugu, eta alboan, Sociedad Bilbaina ingeles estilo-ko egoitza kulturala eta Burtsaren eraikina. Hemen edonor sar daiteke.

Bestelako monumentu eta etxe interesgarriak honako hauek dira: Albiako lorategietako plaza atseginean Justizia jaurégia, Iruña Kafetexe neomudejar ospetsua, Sabin

Informazio Praktikoa

BILBO

Bilbao Ekimen Turistikoak: Arenal pasealekua. ☎ 94- 479 57 60.

Udaletxea: Ernesto Erkoreka Plaza. ☎ 94- 420 42 00.

Ertzaintza: Maria Diaz de Haro 3. ☎ 94- 444 14 44.

Udaltzaingoa: Luis Briñas. ☎ 092 / 94- 420 50 00.

SOS Deiak (Larrialdia): ☎ 112.

Osakidetza (Larrialdia): ☎ 94- 410 00 00.

Postetxea: Urkijo Zumardia 15.

Telefono publikoak (mintzatokia): San Frantzisko 47.

Galdutako gauzak (bulegoa): ☎ 94- 445 03 00.

Bankuak: Hiri osoan zehar; adibidez Gran Vian eta inguruetan ugari daude.

Kotxe-tailerra:

Talleres Sarriko Motor- Kanariar Irlak 4 (San Inazio) ☎ 94- 475 94 14.

Udal Garabia: ☎ 94- 420 50 98.

Kotxeak alokatzea:

A-Rental- Perez Galdos 22-24. ☎ 94- 427 07 81.

Avis- Dr. Areilza 34. ☎ 94- 427 57 60.

Oroigarriak:

Jota (opariak)- Areilza Doktorea 4.

Biarte (artisansautza)- Hurt. Amezaña 27.

Etxeandia (artisansautza)- Bilbo Zaharra 12.

Basandere (artisansautza)- Iparragirre 4.

Jatorduan:

Ama Lurre Jatetxea (sukaldaritza fina)- Maximo Agirre 1.

Gorrotza Jatetxea (sukaldaritza fina)- Urkijo Zumardia 30.

Atlanta Jatetxea (sukaldaritza sortzailea)- Gran Via 63.

Zortziko Jatetxea (sukaldaritza sortzailea)- Mazarredo Zumardia 17.

Casa Rufo Jatetxea (delicatessen)- Hurtado de Amezaña 5.

Asador Guetaria (erretegia)- Colon de Larreategi 12.

Asador Oteiza (erretegia)- Licenciado Poza 27.

Guria Jatetxea (ohiko sukaldaritza)- Gran Via 66.

Nicolas Jatetxea (ohikoa)- Ledesma 10.

Casa Vasca Jatetxea (ohikoa)- Lehendakari Agirre 13-15.

Euskalduna Jatetxea (ohikoa)- Euskalduna 4.

Metro Moyua Jatetxea (ohikoa)- Gran Via 40.

Goizeko kabi Jatetxea (ohikoa)- Particular de Estranza 4-6.

Iruña Kafe-Jatetxea- Albia Lorategiak.

La Granja Kafetegi-Jatetxea- Plaza Biribila.

Aji Colorado Jatetxe peruarra- Barrenkale 5.

Aljaima Jatetxe arabiarra- Maria Diez de Haro 41.

Vegetariano Jatetxea- Urkijo Zumard. 33.

Jan eta lo egiteko:

****Hotel Lopez de Haro- Obispo Orueta 2. ☎ 94- 423 55 00. Logela bikoitza 32.450 pezeta.

****Hotel Carlton- Moyua plaza 2. ☎ 94- 416 22 00. Logela bikoitza 16.000-26.500 pza.

***Hotel Aranzazu- Rodriguez Arias 66. ☎ 94- 441 31 00. Logela bikoitza 17.400 pza.

***Hotel Nervion- Campo Volantin 11. ☎ 94- 445 77 00. Logela bikoitza 13.000-18.000 pza.

Lo egiteko:

**Hotel Zabalburu- Martinez Artola 8. ☎ 94- 443 71 00. Logela bikoitza 9.000 pza.

*Hotel Arriaga- Ribera 3. ☎ 94- 479 00 01. Logela bikoitza 7.500-8.000 pza.

*Hotel Ripa- Ripa 3. ☎ 94- 423 96 77. Logela bikoitza 8.000 pza.

***Hostal San Mames- Luis Briñas 15. ☎ 94- 441 79 00. Logela bikoitza 7.500 pza.

**Hostal Gurea- Bidebarrieta 14. ☎ 94- 416 32 99. Logela bikoitza 3.850-4.500 pza.

**Hostal Roquefer- Loteria 2. ☎ 94- 415 07 55. Logela bikoitza 4.500-6.000 pza.

*Hostal-Egoitza Jofra- Elkano 34. ☎ 94- 421 29 49. Logela bikoitza 3.700 pza.

**Iturriena Ostata- Santa Maria 14. ☎ 94- 416 15 00. Logela bikoitza 6.000-7.000.

Denborapasak

Kike Amonarrizen
Umorea

MITIN POLITA BAINA ESKASA

Mayorrek mitina eman du Arabako Errioxako herri batean. Mitina bukatu eta herriko kale nagusitik jatetxera doala, ezker eskuin hurbildu zaizkio herritar batzuk, bostekoa luzatuz, eman duen mitinarengatik zorionak eskaintzera.

Halako batean, inuzente itxura duen gazte bat hurbildu zaio eta:

- Mitina polita, baina hizlaria aspergarria eta eskasa!

Hori entzun eta herriko arduradun politikoak:

- Ez kasurik egin. Herriko inuzentea da eta ez daki zer esaten duen. Entzuten duena errepikatu besterik ez daki egiten.

MIGELIKO BUCKINGHAMEN

Duela urte batzuk Migeliko Londresera joan zen, Nafarroari buruzko informazioa banatzera eta harreman komertzialak sustatzera.

Bisita horien artean, Ingalaterrako erreginarekin bazkari bat hitzartzea lortu zuen.

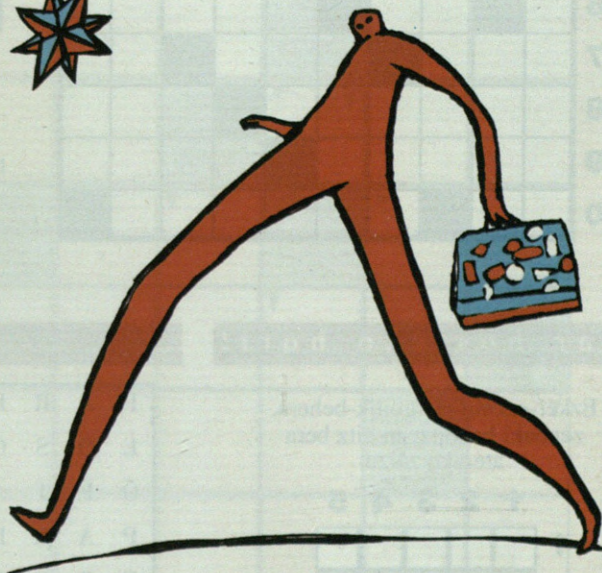
Erreginak, bere karrozaren barruan

MANIXUTA?

GAZPIAK BATMAN

Asteko Lokuzioa

INON HEZUR ZAHARRIK EZ EGIN

Toki berean denbora luze ez gelditu

**Bost kontinenteak zeharkatu ditut inon
hezur zaharrik egin gabe**

NO ECHAR RAICES /
NE PAS FAIRE DE VIEUX OS/ BLOWN ON THE WIND

hartu zuen Migeliko Buckingham bertan, Londres erakusteko asmoz. Migeliko karrozan sartzera zihoan unean bertan ordea, zaldietako batek alimaleko puzkerra bota zuen.

Erreginari marmar ozen bat entzun zitzaion, baina ez zuen hitzik esan.

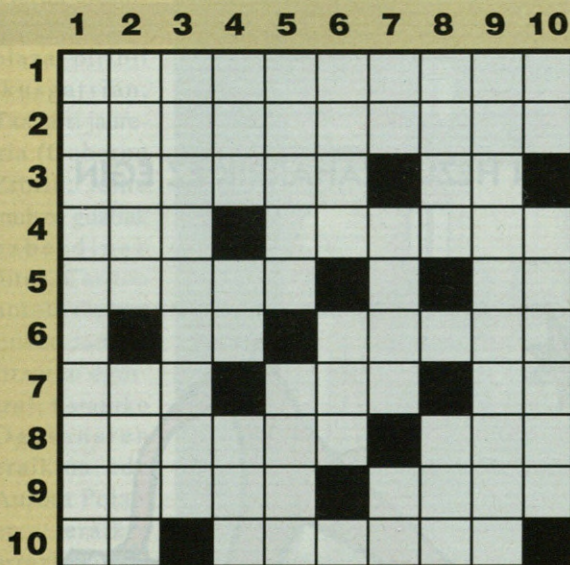
Karroza abiatzerakoan zaldiak bigarren puzker ikaragarria bota zuen eta hirugarrena gurdia palazioan sartuta-

koan. Karroza geratutakoan, erreginak Migelikori:

- Barkatu, oso oso nago. Entzun diren hots desatsegin horiek... Sinets ezazu oso sorrytuta nagoela.

- Lasai -erantzun zion Migelikok-. Dena dela, egia esango dizut. Hasieran pentsatu dut zaldiren batek bota zituela.

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

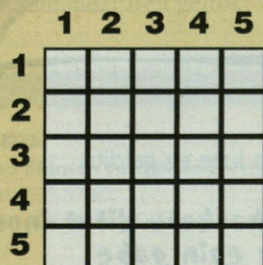
- 1.- Ñabarduraa. 2.- Agiriak badauzkatenak. 3.- Zutabe. Erbioa.
- 4.- Nafarroako urtegia. Ondasun. 5.- Emakume izena. Bokala.
- Aluminioa. 6.- Bokala. Ald., infusio mota. Agian, beharbada.
- 7.- Norat atzizkia. Mila eta bi. Turkia. 8.- Zabaldua. Frantziako
- hegazkinetan. 9.- Gipuzkoako herria. Pozik.
- 10.- Errepikatuz, fruitu tropikala. Trebeak, abilak.

GOITIK BEHERA

- 1.- Xakean jokutzen dutenak. 2.- Uretan irekiten jarri. Barazki
- mota. 3.- 30 eguneko denbora tarte. 4.- Zoro. Interjekzioa.
- Akuri. 5.- Sonda artxipelagoko irla. Oinazea. 6.- Bibliako per-
- sonaia. Gipuzkoako herria. Bat. 7.- Gar. Ezagutzen du. 1. eta 4.
- bokalak. 8.- Momentua. Bokala. Edo. 9.- Herrestan ibiltzen
- diren bzizidunak. 10. Nor atzizkia. Zuhai xka mota.

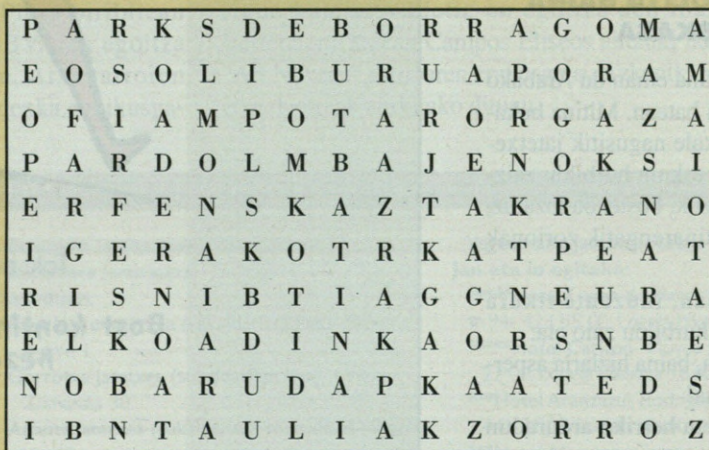
Ekar bosteko hori!

Ezker-eskuin eta goitik-behera,
zenbaki bakoitzean hitz bera
aterako zaizu

1. Ia. 2. Saila.
3. Aldi, garai. 4. Anaiaren seme.
5. Portuak

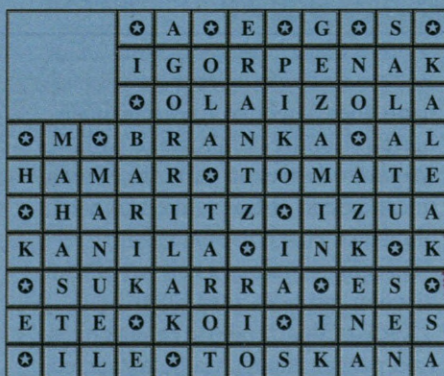
Letra Zopa

Aurki itzazu
letra zopa
honetan
haur baten
eskola-
motxilako
8 gauza.
Hitzak
ezker-
eskuin,
goitik-
behera
edo
diagonalean
azalduko
zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

GELOETOREABNIZFT
UPRIKDEUKRAZAONI
RLEHORGAILUAIZAN
ADLAEILESARALITD
IXKSNLOSIGIPSUEJA
ZEATUETNIZEIFKEG
ETDNLSRESARANRNA
AOSTPRS AURXEOTDI
KAERRULOARTRRIZA
IOEKNPANAHOHADNIA

Gurutzegrama

Ezker-eskuin: 1. Zuzenbidea. 2. Ipurua. IS. 3. Neke. Iazko. 4. Elai. Tuak. 5. Ga. Nuke. Ra. 6. O. B. Zerri. 7. Txikizko. 8. Zaza. K. B. O. 9. Ikastaroak. 10. Aek. Akatsa.

Goitik-behera: 1. Zinegotzia. 2. Upela. Xake. 3. Zuka. Birak. 4. Erein. KAS. 5. Nu. Auzi. Ta. 6. Bai. Kezka. 7. I. Ateri. Ra. 8. Dizu. Robot. 9. Eskaria. As. 10. A. Oka. Koka.

Hitz Gezidunak

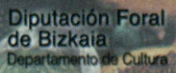
	Dirua	Pl., barazki mota	Oinazea	Fruitu mota	Hori argia
	Izena	Pl., karraskari mota	Pl., janari irintsua	Germanioa	
	Sakontasuna				
	Dotorea				
Deitura	Bagaude			Erbioa	
Errainu	Alaitasun			Iodoa	
		Ukapen		Beldur	
		Bat		Osorik	
Lekua			Errep., fruitu mota	Kasik	
Infin., luzatu			Norat atzikia	Begiaren mintz	
		Krisialdia			Betekada
		Infin., akitu			
Bokala	3. eta 1. bokalak		Soro	Oxigenoa	
Atunetarako ontziak	H'O		Bizkaiko herria	Nor atzikia	
Arabako herria			Korapilo		

Pertsonaia: Bertsolari gipuzkoarra (1923-1993)

Denborapasak: LUMA • Umorea: Kike Amonarriz

Bizkaiko Foru Aldundia
Kultura Saila

Diputación Foral de Bizkaia
Departamento de Cultura

IÑAKI MURUA

ERREINBALIDA

Zein da eskolaren funtzioa? Zertarako daukagu eskola? Ikasle guztiek dituzte dohain eta gaitasun bereziak eta hori da, hain justu ere, eskolak aurkitzen lagundu behar diona eta are gehiago, sakontzen lagundu. Nortasuna eta heldutasuna bere kasa garatzeko moduan ikaslea prestatzea eta ziurtasuna hartzen laguntzea dira helbururik garrantzitsuenetakoak edo garrantzitsuenak.

Baina... non gaude? Zer aholkatzen diogu geure bezero izatea nahi dugun ikasleari? Eta gurasoari? Barkatu baina, gaiztoegia izateko inolako intentziorik gabe, nik uste, geure eskolari eta lanpostuari komeni zaiona aholkatzen diegula askotan. Geurea onena eta bestearena bigarren mailakoa. Gero eta ikasle gutxiago dagoenez, elkarri bezeroak lapurtzean datza lehia.

Ikasketa batzuk izen bikainekoak dira gure artean eta, adibidez, Lanbide Heziketa benetan ikasi nahi ez dutenen ikasketatzat hartzen da askotan. Joerak, hala ere, aldatzen ari dira, zorionez. Duela bost urte Hezikuntza Sailak zionez, ikasleen %25ak hartzen zuen Lanbide Heziketako bidea. Egun %43ra iritsi da kopuru hau. Ia bikoiztu arren ordea, jendearen sentimendua lehengo berbera delakoan nago. Gure seme-alabek jainko-txiki izan behar dute. Geu egiteko kapaz izan ez ginen dena, geure oinordekoen bidez lortu guran gabiltza. Eta zer diote Europako estatu aurreratuenak omen direnek, Alemania eta Frantziak?

ALEMANIAN, ikasleen %70ak Lanbide Heziketako ikasketak egiten ditu eta gero hartzen du, hartzekotan, unibertsitateko bidea, heldutasun gehiago aitortzen zaion adinean.

Frantzia, berriz, %69ak jotzen du bide beretik.

Beraz, hau da galdera, estatu horien mailara iritsi nahi dugu, pasa egin nahi ditugu ala oker begiratzen ari gara etorkizunari? Gailurrera iristeko, oinarrizko kanpamentuan girotu eta ohitu ondoren ekin behar zaio. Everest ez da gailur bakarra, eta noski, denok ez gaude haraino heltzeko moduan.

Gaur gaurkoz, unibertsitatara doazen ikasleen %50ak porrot egiten du.

Baina gizartean prestigio handia dauka gailur horrek. Linternero, igeltsero, mekanikari, txapista, elektrizista eta horrelakoek ez al dute prestigiorik? Ezta onenak izanda ere? Ez al dira beharrezko ala? Ez al dute lanbide horiek bizitzeko balio?

Orain zer eta beste aldaketa bat egin behar omen digute hezikuntzan: selektibitate kendu. Oso ongi! Baina ez digute esaten fakultate bakoitzari nahi duen sarrera froga jartzeko aukera emango zaiola. Honek zer ekarriko du? Ipar Ameriketako sistema: unibertsitate batzuetako "tituluak" ez duela piperrik balioko eta, beste batzuetan, eliteari leku egingo zaiola.

SELEKTIBITATEAREN ordez errebalida/ inbalida jarriko digute. Bat gutxi balitz, bada ezpada, bi: 14 urterekin eta 18rekin. Zertarako? PPren interesa garbi dakusat nik: 14 urterekin ikasle batzuk kualifikazio profesional "eskas" batera bota, kapitalismo basatiaren kudeatzaile zintzo denez, eskulan merkea interesatzen zaiolako; motero-pitzero, eremu handietako saltoki, ostalari eta abarretako lanpostuak bete ditzaten, egoera prekarioan, ia beti.

Halaber, sozialki, aukera gutxien dituztenak baztertuz, etorkinak, hiri handietako talde desfaboratuenak... "eliteak" goi ikasketetara bultzatuz.

Azken batean aspaldiko garaietara itzuliko gaituzte.

Dena den, hau dena ez ote da izango irakasleok erosoago bizi gaitezen? Kontuan izan orain inguru jakin batzuetako geletan dagoen "biolentzia". Arazoa horrela konponduko al dugu? Ez ote da garaia eskola sistema errotik iraultzeko? Noiz izango da benetako dibertsifikazio/ aniztasuna aplikatzeko garaia? Onartuko al luke irakaslegoaren "korporatibismoak" iraultza hau? ●

“Orain zer eta beste aldaketa bat egin behar omen digute hezikuntzan: selektibitate kendu. Oso ongi! Baina ez digute esaten fakultate bakoitzari nahi duen sarrera froga jartzeko aukera emango zaiola. Honek zer ekarriko du? Ipar Ameriketako sistema: unibertsitate batzuetako “tituluak” ez duela piperrik balioko eta, beste batzuetan, eliteari leku egingo zaiola”

ARGIAren Eskaintzak

Kultura merkeago erosiz, Euskal Herriko Astekaria sendotu

Aukera Berezia Zuretzat

Bidalketa gasturik gabe etxean jasoko duzu

EV 014

Godaletak

18700 pta

Alfa Arte

EV 012

Klip-ontziak

11350 pta

EV 005

5840 pta

Gutunazal-irekitzekoak

EV 009

6535 pta

Papergainekoak

Brontzezko arte-lanak

Papergainekoak

EV 010

6335 pta

EV 007

10785 pta

Txartel euskarriak

EV 013

7250 pta

Post it azpikoak

EV 017

17250 pta

Gutun euskarriak

Jon Ander Egaña

Informazio Edo Argibide Gehiago Nahi Baduzu, Deitu Gure Telfonora
Edo Ondoko Laukia Bete Ondoan, Bidali Gure Helbidera.

ESKAERA: ERREFERENTZIA _____

IZEN-DEITURAK _____

KALEA _____

HERRIA _____

HERRIALDEA _____

ZBKIA _____

SOLAIRUA _____

TFNOA _____

POSTA KODEA _____

HARPIDETZA ZENBAKIA _____

ATXASPI HOTELA

ARGIAren Harpidedunentzat
%20ko DESKONTUA
HOTELEKO ZERBITZUETAN
(2001eko ekainaren 30a bitartean)

☎ 943 37 15 45

**ESKAINITZA
BEREZIA!!**
Relax asteburua
2 lagunentzat
25.000

ATXASPI HOTELA,
Euskaldunon hotela,
Lesaka erdian dago.
Hotelak sei logela ditu,
bakoitza

Euskal Herriko herrialde baten
ezaugarritz apaindua.
Inguruak aisialdirako
eskaintzen dituen
aukera anitzez gainera,
bertan zure ametsetak
Relax Gela topatuko duzu,
SPA (hidromasaje bainontzia),
sauna eta hidromasaje dutxa.

**ATXASPI
HOTELA**

Ametsetan bezala